

Partimotion

Motion till riksdagen 2016/17:3320

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Tillit och trygghet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i avsnitt 5–21 i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2017–2020 enligt förslaget i tabell 4 i motionen.
3. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2017 enligt förslagen i tabellerna 15 samt 17–40 i motionen.
4. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2018–2020 enligt förslaget i tabellerna 16–40 i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.
5. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster 2017 enligt förslaget i tabell 41 i motionen och ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2018–2020 enligt förslaget i tabell 42 i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.

1. Inledning

Kristdemokraterna arbetar för ett samhälle som håller ihop och som ger människor möjlighet att försörja sig, känna trygghet och bygga goda relationer. Ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Alliansregeringens jobbfrämjande politik har lett till att de flesta har fått det bättre i Sverige. Fler har fått möjlighet att gå från bidrag till jobb och de flesta hushåll har fått en stärkt ekonomi, samtidigt som resurserna till välfärden ökat när fler har fått möjlighet att bidra till det gemensamma. Viktiga reformer har också genomförts för ökad trygghet, mer valfrihet och kvalitet i välfärden.

En del av dessa reformer gör fortfarande stor nytta. Men det finns också allvarliga tendenser i samhället som oroar. Unga som lider av psykisk ohälsa. Äldre som lever i ensamhet och utsatthet. Polis och ambulans hindras av stenkastande ungdomar. Exemplet visar på att grundläggande värden i vårt samhälle hotas. Om inte välfärden fungerar och skyddet för varje människas grundläggande rättigheter värnas, så urholkas tilliten till våra grundläggande samhällsfunktioner.

Detta är tecken på en värderingskris, en kris som bör tas på allvar. Vårt svar är att presentera omfattande reformer för att grupper i utsatt ställning på arbetsmarknaden ska kunna få ett jobb, för att ge polisen förutsättningar att klara sitt uppdrag, för att ge äldre och familjer en bättre vardag och för att höja kvaliteten i vård och omsorg samtidigt som vi satsar på personalen.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen fattar inte de beslut som krävs för att Sverige ska stärka samhällsgemenskapen. De reformer som behövs för att reformera arbetsmarknaden, höja kvaliteten i välfärden och stärka tryggheten uteblir. Därtill lånar man till utgifter i högkonjunktur.

Kristdemokraterna vill ändra inriktning för Sverige. Varken stat, kommun eller politiska partier kan skapa jobb eller företag. Men politiken har ett ansvar att se till att förutsättningarna för det är så goda som möjligt. Vår ekonomiska politik syftar till skillnad från regeringen till att skapa förutsättningar för *fler* jobb, *fler* företag, *förbättrat* innovationsklimat och en god tillväxt.

Genom en välfungerande ekonomisk politik ökar resurserna till vår gemensamma välfärd. Den ekonomiska politiken bör också användas för att stärka familjernas självbestämmande, stödja utsatta och underlätta för det civila samhället.

I den här budgetmotionen föreslås åtgärder på flera områden som gör att Sverige kan röra sig i en riktning mot fler jobb, ökat företagande, bättre fungerande välfärd, förstärkt polis och stärkt hushållsekonomi för i synnerhet barnfamiljer och pensionärer.

Vi vill att fler ska kunna och vilja jobba. När det sker minskar statens kostnader och skatteintäkterna ökar vilket leder till förbättrad gemensam välfärd. Den som jobbar har dessutom mer pengar att röra sig med för sig och sina nära. Man mår bättre genom att bli efterfrågad och är del av en arbetsgemenskap.

Kristdemokraterna föreslår därför att regeringens inkomstskattehöjningar återställs, att inkomstskatterna för unga och grupper långt ifrån arbetsmarknaden sänks kraftigt så att trösklarna in på arbetsmarknaden sänks.

För att fler lågutbildade och personer som har sämre förutsättningar på arbetsmarknaden, t.ex. som inte behärskar det svenska språket, ska få jobb föreslår vi att introduktionsanställningar införs. Det är en anställningsform som i alla avseenden är som vanliga anställningar men som tillåter 25 procent lägre ingångslön eftersom man kombinerar jobb med utbildning – man lär sig jobbet på jobbet. Det ökar möjligheterna för arbetsgivare att skapa fler enkla jobb.

Äldre personer som vill jobba ska uppmuntras till det genom avskaffad särskild löneskatt och fördubblat jobbskatteavdrag från 64 års ålder.

Människor som har gått i pension ska få sänkt skatt så att pensionsinkomster beskattas likadant som för arbetsinkomster för yngre upp till 14 000 kr per månad. Bostadstillägget för pensionärer höjs kraftigt med 500 kr per månad för ensamstående och 300 kr för sammanboende.

Barnfamiljer har halkat efter ekonomiskt de senaste 20 åren. Därför föreslås ett jobbskatteavdrag för föräldrar på 500 kr per månad och förälder som både syftar till att stärka barnfamiljers ekonomi och att göra det lönsamt för föräldrar att jobba. Barndelen i bostadsbidraget höjs och en barnomsorgspeng införs för att de som vill ska kunna vara hemma med sina barn upp till tre års ålder.

Kristdemokraterna föreslår att resurserna till polisen ökar kraftigt de närmaste fyra åren. På kort sikt ökas antalet civilanställda för att frigöra poliser till polisarbete och på längre sikt blir det fler poliser. Den nationella insatsstyrkan inom polisen fördubblas. En satsning görs också för att förbättra polisernas arbetsvillkor.

Kvaliteten i välfärdstjänsterna behöver förbättras. Därför föreslås vårdserviceteam i såväl äldreomsorg som sjukhusvård för att frigöra utbildad vårdpersonal att ta sig an sina patienter. Vi satsar på en äldreboendegaranti och på bättre måltider, ökat socialt innehåll och vi gör satsningar för att motverka demens. Vi satsar på vidareutbildning för äldreomsorgens personal och chefer. En kömiljard anslås så att landsting som kortar sina vårdköer premieras. Därtill behöver sjukhusvården förstärkas. I väntan på det genomförs en satsning för att staten ska ta ett större ansvar för vissa läkemedel och på så

sätt bidra till en bättre och mer jämlik vård. Vi vill också genomföra en reform för att säkra att det finns en patientansvarig läkare.

Kristdemokraterna finansierar sin politik genom att avveckla ineffektiv regeringspolitik framförallt på arbetsmarknadsområdet, höjda miljöskatter och nej till ineffektiva byggsubventioner.

Skulle Kristdemokraternas budgetmotion antas skulle fler jobb skapas, pensionärerna och barnfamiljerna skulle få en bättre ekonomi, välfärden förbättras och fler poliser skulle finnas på platser där det nu råder otrygghet.

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut.....	1
1. Inledning.....	4
2. Sverige behöver en ny reformagenda.....	10
3. Utsikter för svensk ekonomi.....	12
3.1 Långsam internationell återhämtning.....	12
3.2 Strukturella obalanser gör att utanförskapet biter sig fast i Sverige.....	16
3.3 Risk för svagare utveckling än regeringens prognos.....	20
4. Regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.....	22
4.1 Risker för svensk ekonomi och statsfinanser.....	23
4.2 Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud.....	26
4.3 Politik som slår mot svensk konkurrenskraft.....	31
5. Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	35
5.1 Risk för ett växande utanförskap kräver ny ekonomisk politik.....	35
5.2 Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser.....	37
5.3 Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden.....	42
5.4 Goda och hållbara förutsättningar för fler och växande företag.....	44
5.5 En hållbar utveckling för framtiden.....	48
5.6 En trygg och tillgänglig välfärd.....	49

6. Kristdemokraternas prioriteringar i den ekonomiska politiken.....	51
7. Kristdemokraternas familjepolitiska satsningar	57
7.1 Barnfamiljer halkar efter.....	57
7.2 Jobbskatteavdrag för föräldrar	59
7.3 Ytterligare förslag för att stärka barnfamiljerna	61
8. Fler jobb och mer företagande.....	65
8.1 Regeringens missriktade arbetslöshetsmål	67
8.2 Regeringens arbetsmarknadspolitik havererar	68
8.3 En arbetsmarknad där alla får plats	69
8.4 Effektivisera arbetsmarknadspolitiken	75
8.5 Trygga anställningar	81
8.6 Fler växande företag	83
9. En förbättrad migrations- och integrationspolitik	86
9.1 Asylansökningsområden.....	88
9.2 Asylprogram, obligatorisk SFI och samhällsorientering	89
9.3 Permanent lag om tillfälliga uppehållstillstånd de tre första åren	90
9.4 Familjeåterförening och anhöriginvandring	90
9.5 Effektivare avvisningar.....	90
9.6 Nationell krissocialjour för ensamkommande	91
9.7 En kriskommission	92
9.8 Schablonersättningar.....	92
9.9 Etableringsuppdraget	93
9.10 Bekämpa bostadsbristen för asylsökande och nyanlända	93
10. En skola där ingen lämnas efter.....	94
10.1 Specialläraryft för stärkt kunskapsutveckling	95
10.2 Satsning på nyanländas språkutveckling	96
10.3 Satsningar på elevhälsa och fritids	96
10.4 En god barnomsorg.....	97
11. En hälso- och sjukvård i världsklass	97

11.1	Ökad valfrihet och makt till den enskilde.....	98
11.2	Förstatligande av sjukhusvården.....	99
11.3	Statligt ansvar för ökad och mer likvärdig tillgång till läkemedel	100
11.4	Återinför kömiljarden	102
11.5	Vårdserviceteam	102
11.6	En förbättrad förlossningsvård	103
11.7	Krafttag mot den psykiska ohälsan bland barn och unga	104
11.8	Patientansvarig läkare	104
12.	Att åldras i trygghet och värdighet	106
12.1	Låt fler äldre arbeta.....	107
12.2	Sänkt skatt för pensionärerna.....	108
12.3	Regeringen tar bort viktiga satsningar	109
12.4	Satsa på personalens kompetens	109
12.5	Vårdserviceteam i äldreomsorgen	110
12.6	Äldreboendegaranti.....	110
12.7	Trygg hemgång efter sjukhusvistelse	111
12.8	Valfrihet och en värdighetsgaranti i varje kommun	112
12.9	Nationellt måltidslyft	112
12.10	Nationell demensplan	113
12.11	Stärk det sociala innehållet i äldreomsorgen	113
13.	En fungerande rättsstat – oumbärlig för ett gott samhälle.....	114
13.1	Kraftfull satsning på svensk polis.....	114
13.2	Motverka våldsbejakande extremism	115
13.3	Brottsutsattas behov i fokus.....	116
14.	Det civila samhället	117
14.1	Återinför gåvoskatteavdraget.....	117
14.2	Idrottsrörelsen och friluftorganisationerna.....	118
14.3	Öka stödet till trossamfunden	119
14.4	Övriga satsningar	119

15. Reformen för fler bostäder	120
15.1 Utred startlån	121
15.2 Flyttskatter	121
16. Viktiga infrastruktursatsningar för hela Sverige	122
17. En landsbygd med självförtroende	124
17.1 Stöd till mjölksektorn för stärkt konkurrenskraft	125
17.2 Stärk forskningen för framtidens jord- och skogsbruk	126
17.3 Höjd milersättning	126
18. Klimat och miljö	127
18.1 Politiskt ansvar för miljön och klimatet	127
18.2 Fortsatt skatteväxling	127
18.3 Minska utsläppen från trafiken	128
19. Sammanhållning över gränserna	129
20. Försvaret	131
21. Finansiering	132
21.1 Budgetförstärkningar	132
21.2 Utgiftsminskningar	133
21.3 Inkomstförstärkningar	137
22. Den offentliga sektorns finanser	140
23. Förslag till utgiftsramar	142
24. Beräkning av statsbudgetens inkomster	159

2. Sverige behöver en ny reformagenda

Sverige står inför en period med stora reformbehov. En ökad tudelning av arbetsmarknaden stänger svaga grupper ute. Främst utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning har idag mycket svårt att få ett första jobb, och i många fall leder de höga trösklarna in på arbetsmarknaden till ett långvarigt utanförskap. En utbredd bostadsbrist runtom i landet försvårar för människor att flytta till jobben och företagens möjlighet att rekrytera. Skolresultaten och kunskapsnivån i den svenska skolan är fortsatt otillräckliga. Många bostadsområden runtom i Sverige präglas idag av

segregation, otrygghet och utanförskap. Samtidigt behöver stora grupper nyanlända etableras i Sverige och på den svenska arbetsmarknaden. Reformbehovet är påtagligt. Det ställer krav på politiskt ledarskap. Det krävs kraftfulla jobb- och integrationsinsatser, ökat bostadsbyggande och reformer för att stärka Sveriges konkurrenskraft under kommande år.

Sveriges nuvarande regering saknar det politiska ledarskap och den handlingskraft som krävs för att ta sig an Sveriges utmaningar. Avsaknaden av konkreta reformer för jobb och integration samt en ovilja att se problemen med utanförskap och för få vägar till arbetsmarknaden präglar regeringens politik. Vallöften har brutits, olika besked om regeringens inriktning har getts och en stor osäkerhet har skapats på en rad områden. Samtliga av regeringens egna expertmyndigheter gör bedömningen att regeringens politik har en obefintlig eller negativ effekt på sysselsättningen. Sverige är på väg åt fel håll.

Sverige klarade finanskrisen bättre än de flesta andra länder. Mer än 300 000 nya jobb skapades under alliansregeringen. Nya företag kunde startas. Människor fick behålla mer av sin egen lön. Skolan började fokusera på kunskap igen. Valfärden stärktes med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser, samtidigt som de egna möjligheterna att välja och påverka ökade. Sveriges miljö- och klimatarbete stärktes.

Samtidigt är det tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Alltför många står utanför arbetsmarknaden, ofta är det personer med bristande utbildning eller utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. Sverige behöver en ny reformagenda.

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga och som skapar möjlighet för människor att själva bestämma över sitt liv och sin vardag. Där alla får förutsättningar att växa och skapa, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det är kärnan i Alliansens politik.

Alliansen har en gemensam väg framåt för Sverige. Den är grunden för de nya förslag allianspartierna presenterar och den reformagenda som vi kommer lägga fram inför nästa val. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och hållbarheten i de offentliga finanserna. Vi lägger förslag för att fler jobb ska växa fram och integrationen

ska fungera bättre. Fler jobb är grunden för en stark ekonomi och för att vi fortsatt ska ha en hög kvalitet i välfärden. Vi kommer prioritera viktiga investeringar för att stärka svensk konkurrenskraft, med mer kunskap i skolan och bättre och utbyggd infrastruktur för att knyta ihop hela vårt land och minska miljö- och klimatpåverkan. Och vi kommer värna och utveckla välfärdens kärnverksamheter för att möta de krav på kvalitet, tillgänglighet och valfrihet som alla svenskar kan förvänta sig av skolan, vården och omsorgen.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna för den ekonomiska politiken som grund formar vi kristdemokrater våra prioriteringar för budgetpolitiken 2017.

När vi utformar den ekonomiska politiken har vi samhällets värderingsutmaningar för ögonen. Därför presenterar vi en politik som fokuserar på de unga som lider av psykisk ohälsa och de många äldre som lever i ensamhet, eller som behöver vård. Vi ser de som lämnas kvar i utanförskap på grund av höga trösklar in på svensk arbetsmarknad och vi uppmärksammar de utmaningar som polis och ambulans möter, med stenkastning och dåliga arbetsvillkor. Vi vill stärka relationer och samhällets gemenskaper där människor får känna trygghet och har sin plats oavsett prestation. Därför föreslår vi reformer som stärker familjer och det civila samhället.

Vi vill att Sverige ska vara ett land där ingen lämnas efter och ingen hålls tillbaka. Därför föreslår Kristdemokraterna stora satsningar på att stärka tilliten och tryggheten. Med riktiga och omfattande reformer kan de som står allra längst från arbetsmarknaden få nya chanser till jobb. Vår politik syftar till att det ska finnas förutsättningar inom välfärden att möta varje patient, elev och brukare. Vår politik handlar också om valfrihet och att familjer ska få ekonomiska förutsättningar för att tillbringa mer tid tillsammans. Vi bryr oss om de äldre och ser att de är unika personer med olika behov och med mycket att bidra med till samhället.

Till skillnad från regeringens budget tror vi inte att enbart en påse pengar kommer att räcka för att klara av de välfärdsutmaningar som möter oss. Det krävs reformer som höjer kvaliteten i välfärden och reformer för jobb så att vi klarar att finansiera välfärden också imorgon. Reformerna stärker samhället långsiktigt och ökar vår förmåga att se till att ingen lämnas efter.

3. Utsikter för svensk ekonomi

Sverige befinner sig i en ur flera aspekter ovanlig konjunkturuppgång. Efter sju år av ihållande lågkonjunktur bedöms Sveriges ekonomi gå in i en högkonjunktur 2016. Men

samtidigt präglas arbetsmarknaden av en tudelning där en allt större andel arbetslösa står allt längre från arbetsmarknaden. Dessutom ska många nyanlända etableras i Sverige, vilket riskerar att förstärka tudelningen. Trots högkonjunktur och en påtaglig arbetskraftsbrist är arbetslösheten fortsatt hög i många grupper och förväntas som helhet vända upp redan om ett eller två år. Samtidigt dämpas BNP-tillväxten på grund av den ökande arbetskraftsbristen.

Den internationella efterfrågan på svenska exportmarknader är också svag jämfört med tidigare konjunkturuppgångar. Återhämtningen i omvärlden går långsamt, och riskerna för en svagare utveckling dominerar. För att stärka tillväxtutsikterna globalt krävs att både avancerade ekonomier och tillväxtekonomier genomför strukturreformer som stärker produktiviteten och tillväxten på medellång sikt. Samtidigt är det viktigt att EU-länderna tillsammans med Storbritannien reducerar de politiska och ekonomiska riskerna som följer av förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU.

För Sveriges del krävs att strukturreformer genomförs med syfte att dels öka arbetsutbudet och stärka matchning och integration, samt dels främja investeringar och hushållens konsumtion.

3.1 Långsam internationell återhämtning

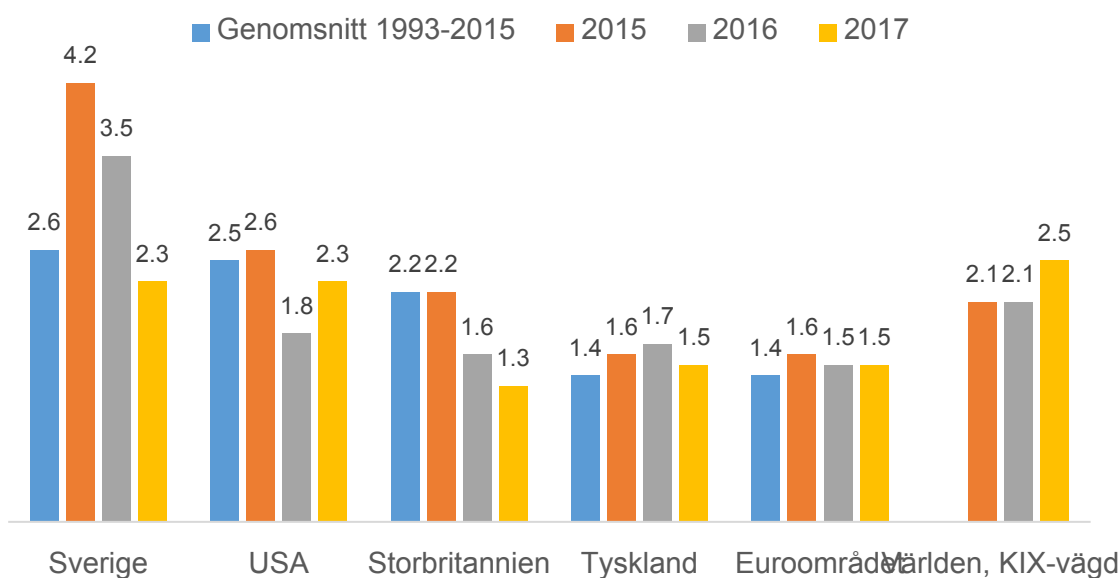
Efter finanskrisen och den efterföljande globala lågkonjunkturen har den internationella återhämtningen präglats av stor osäkerhet och en förhållandevis långsam konjunkturuppgång. Sammantaget blev både 2015 och det första halvåret 2016 en svag period för såväl handel som industriproduktion. Den globala BNP-tillväxten noterade för 2015 sin långsammaste utveckling sedan 2009 och stod klart under det historiska genomsnittet. Under kommande år bedöms konjunkturuppgången fortsätta i långsam takt, om än med en något starkare utveckling. Tack vare ökade investeringar och en relativt stabil tillväxttakt i avancerade ekonomier samt en gradvis stabilisering i tillväxtekonomierna bedöms den globala tillväxttakten öka. Men återhämtningstakten är troligtvis fortsatt långsam och riskerna för en svagare internationell konjunkturutveckling än i huvudscenariot dominerar. För en liten exportberoende ekonomi som Sverige är det därmed sannolikt att exportmarknaderna inte heller fortsättningsvis kommer att bidra till återhämtningen i samma utsträckning som de gjort under tidigare konjunkturuppgångar.

Sommarens folkomröstning och beslut i Storbritannien om att lämna EU (Brexit) ökar den politiska, ekonomiska och institutionella osäkerheten i Europa. Brexit

överraskade marknaderna, med kraftigt fallande börser och räntor som följd. De sammantagna effekterna är fortfarande svåra att överblicka, i synnerhet som Storbritanniens framtida förhållande till EU förblir oklart. Konjunkturinstitutet bedömer att effekten på kort sikt främst påverkar Storbritannien genom minskade investeringar, medan euroområdet tillväxt minskar med ett par tiondels procentenheter. Effekten utanför Europa bedöms bli liten. På längre sikt är effekterna än mer osäkra – de är avhängiga hur eventuella förhandlingar om utträde fortgår och de politiska, ekonomiska och institutionella konsekvenser som följer utav det.

Konjunkturåterhämtningen i de avancerade ekonomierna driver fortsatt den globala utvecklingen, men återhämtningen går långsamt. Trots resultatet i folkomröstningen i Storbritannien ligger de flesta förtroendeindikatorer i OECD-länderna något över det historiska genomsnittet. Investeringar och konsumtion ökar både i USA och euroområdet, men uppgången i tillväxten drivs fortfarande främst av den amerikanska ekonomin. Trots att utvecklingen går åt rätt håll är återhämtningen sammantaget trög och enligt Konjunkturinstitutet prognos normaliseras resursutnyttjandet först 2019 i OECD som helhet. Återhämtningen bedöms av till exempel IMF som alltför långsam och organisationen efterlyser bland annat kraftfulla strukturreformer för att komma till rätta med den långsamma tillväxten i många OECD-länder.

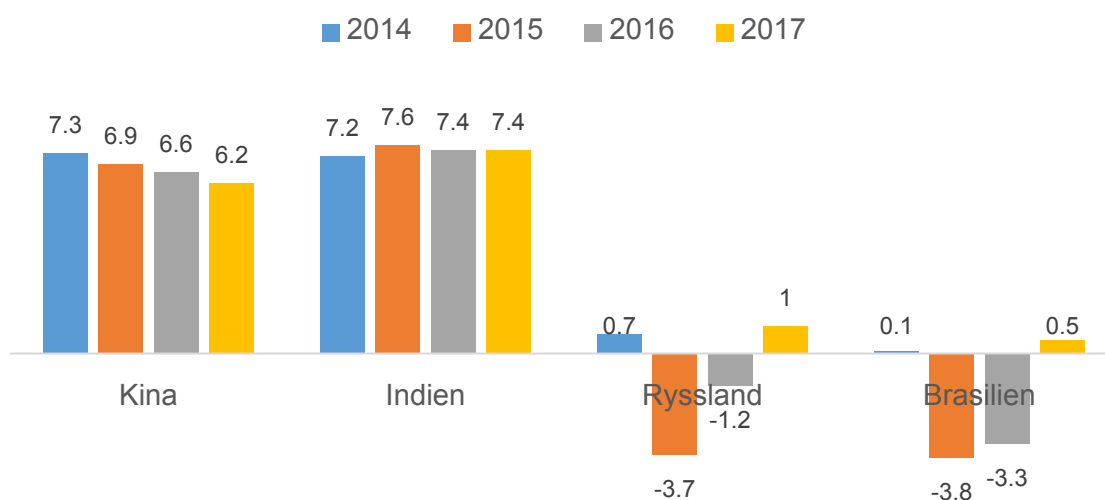
Figur 1: BNP-tillväxt i avancerade ekonomier, prognos 2016 och 2017. Årlig tillväxttakt i procent (ej kalenderkorrigerad).

Källa: Budgetpropositionen 2017

Till skillnad från de avancerade ekonomierna har flera av de stora tillväxtekonomierna under de senaste åren präglats av inbromsning. Detta påverkar svenska tillväxtmarknader med särskild tyngdvikt på industriproduktion och råvaror. Vissa tecken på ljusning finns, men osäkerheten är stor. Kina befinner sig i en känslig omvandling från en investeringsdriven till en konsumtionsdriven ekonomi, vilket dämpar landets tillväxttakt. Efter oro på de kinesiska finansmarknaderna vid årsskiftet och osäkerhet kring om landets inbromsning resulterar i en hårdlandning finns nu tecken på att tillväxttakten närmar sig mer uthålliga nivåer. Ryssland och Brasilien har drabbats hårt av minskad efterfrågan på råvaror och recessionen fortsätter under 2016. Först 2017 bedöms lågkonjunkturen botten ur och ekonomierna börja växa igen. Indien är ett undantag bland de större tillväxtekonomierna. Landet har klarat att upprätthålla en tillväxttakt på drygt sju procent, i linje med den historiska tillväxttakten.

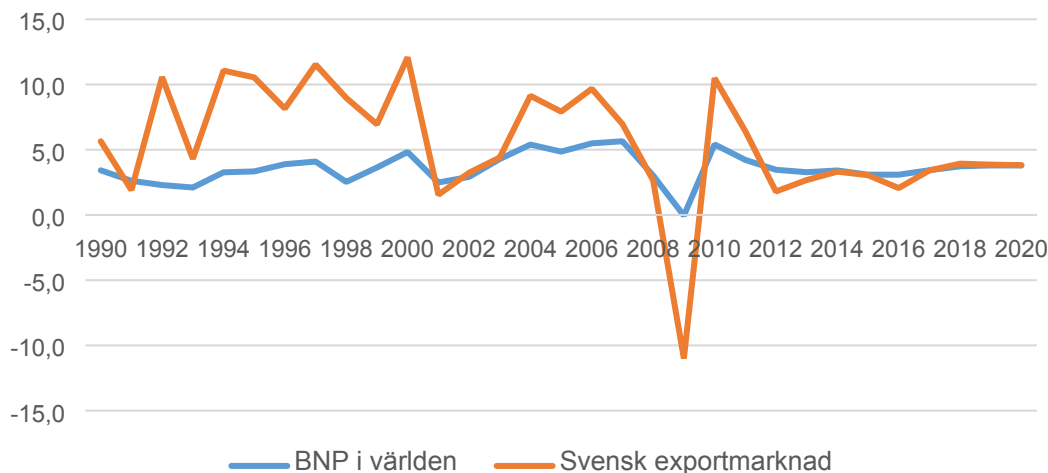
Figur 2: BNP-tillväxt i tillväxtekonomier, prognos 2016 och 2017. Årlig tillväxttakt i procent.

Källa: IMF World Economic Outlook, juli 2016

Världsmarknadsefterfrågan på svensk export bedöms växa långsammare än sitt historiska genomsnitt under kommande år, vilket är i linje med den globala inbromsningen av handelsutvecklingen. Konjunkturinstitutet förväntar sig att den svenska exportmarknaden växer med i genomsnitt 3,4 procent per år 2016–2020. Det är en lägre ökningstakt än genomsnittet 1995–2015 som uppgår till 5,7 procent per år.

Figur 3: BNP i världen och svensk exportmarknad (procentuell förändring)

Källa: Diagram 83 Konjunkturinstitutets prognos, augusti 2016

Sammanfattningsvis präglas den internationella återhämtningen fortsatt av både tröghet och osäkerhet. För att stärka tillväxtutsikterna krävs att både avancerade ekonomier och tillväxtekonomier genomför strukturreformer som stärker produktiviteten och tillväxten på medellång sikt. Samtidigt är det viktigt att EU-länderna tillsammans med Storbritannien reducerar de ökande politiska och ekonomiska riskerna som följer av Storbritanniens utträde ur EU. För Sveriges del är det av största vikt att, givet en långsam global återhämtning och en global trend mot svagare handelsutveckling, genomföra reformer med syfte att stärka svensk konkurrenskraft och öka svenska exportmarknadsandelar.

3.2 Strukturella obalanser gör att utanförskapet biter sig fast i Sverige

Sverige befinner sig i en ovanlig konjunkturuppgång. Efterfrågan i svensk ekonomi har stärkts och BNP-tillväxten bedöms uppgå till 3,2 procent 2016 och 2,5 procent 2017. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt präglas av strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Arbetsmarknaden präglas av en tudelning där en allt större andel arbetslösa, till övervägande del bestående av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden. Bostadsmarknaden präglas av bostadsbrist som skapar stora svårigheter att få en bostad där jobben finns. Obalanserna innebär att arbetslösheten vänder upp och utanförskapet biter sig fast trots att Sverige befinner sig i en högkonjunktur. Dessutom ser vi att BNP-tillväxten hålls tillbaka eftersom matchningen mellan arbetslösa och arbetsgivare fungerar dåligt. Behovet av reformer är

stort. Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådets utvärderingar visar att regeringens politik oroväckande nog saknar effekt eller till och med förstärker problemen.

Utsikterna för svensk ekonomi stärktes under 2015 och BNP-tillväxten i Sverige uppgick 3,9 procent jämfört med föregående år. Investeringarna har ökat i Sverige sedan 2014 och varit en viktig drivkraft för tillväxten. Bostadsinvesteringar och näringslivets övriga investeringar har ökat snabbt. Samtidigt är hushållens efterfrågan fortsatt en central del i återhämtningen. Många år av ökande disponibel inkomst, bland annat till följd av jobbskatteavdragen, samt låga räntor och en hög befolkningstillväxt leder till ökad efterfrågan hos hushållen och offentlig sektor.

Under kommande år finns dock flera tecken på att utvecklingen dämpas. Under första halvåret 2016 har tillväxten mattats av. I takt med att resursutnyttjandet stiger begränsas de lediga resurserna i ekonomin och tillväxten hålls tillbaka. Också investeringstakten mattas av då Sverige befinner sig längre fram i konjunkturcykeln. Det finns också tecken på att hushållens konsumtion hålls tillbaka av det låga förtroendet för svensk ekonomi som har bitit sig fast allt sedan regeringen tillträdde. Hushållens syn på den svenska ekonomin har varit pessimistisk allt sedan valet 2014. Samtidigt har sparkvoten legat på historiskt höga nivåer trots återhämtningen. Konjunkturinstitutet bedömer att den höga tillväxten fortsätter under 2016 men minskar betydligt 2017. Samtidigt faller tillväxttakten i BNP per capita kraftigt. De kommande åren väntas BNP per capita växa med under en procent per år.

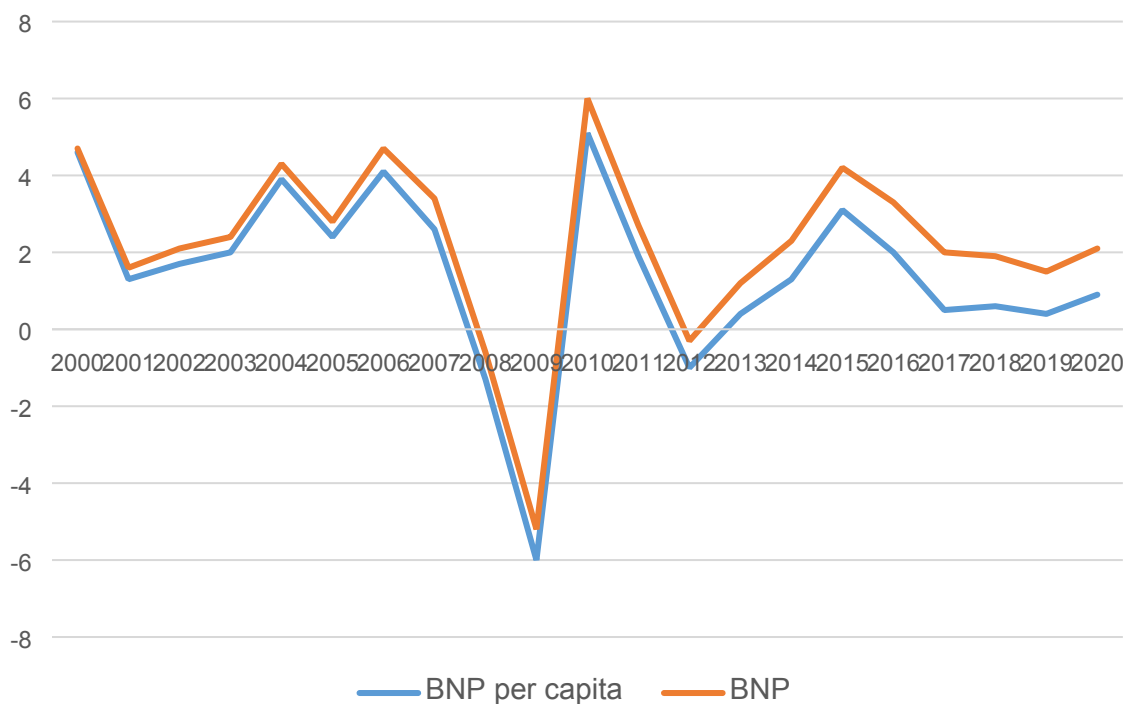
Tillväxten i svensk ekonomi har drivits av flera samverkande faktorer. För det första har den, tack vare alliansregeringens strukturreformer och väl avvägda stabiliseringspolitik i samverkan med en i huvudsak expansiv penningpolitik, klarat den utdragna lågkonjunkturen bättre än många jämförbara länder. Arbetskraftsdeltagandet har upprätthållits och ökade jämfört med högkonjunkturåren 2001 och 2007. Hushållens disponibla inkomst har också ökat betydligt, med upprätthållen inhemsk konsumtion som följd. Sveriges goda utgångsläge har därmed skapat förutsättningar för en stark och bred återhämtning. För det andra har svensk penningpolitik gradvis blivit mer expansiv under de senaste åren. Denna expansiva penningpolitik, med låga eller negativa räntenivåer, förväntas ligga fast kommande år, vilket gör att kronan förblir svag och att efterfrågan stärks. Den expansiva inriktningen ligger fast trots att Sverige går in i en högkonjunktur och den konjunkturrella arbetslösheten minskar. För det tredje har nu också finanspolitiken förskjutits i expansiv riktning till följd av regeringens ökade och ofinansierade utgifter. Med nuvarande högkonjunktur finns inga skäl att föra finanspolitiken i expansiv riktning. Regeringens politik med ökande strukturella

underskott är både ur ett stabiliseringspolitiskt och budgetpolitisk perspektiv helt felaktig. Den är procyklisk och förstärker konjunktursvängningarna framöver, samtidigt som avståndet till balans och överskott ökar.

För att understödja tillväxten framöver bör finanspolitiken istället användas dels för att vidta åtgärder som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och därmed ökar potentiell BNP och potentiell sysselsättning. Dels bör finanspolitiken bedrivas på ett sätt som stärker hushållens förtroende för ekonomin, och därmed medför att hushållens konsumtion ökar. Sedan 2014 ser vi hur ökningen i arbetskraftsdeltagandet planat ut och under kommande år förväntas minska. Samtidigt har hushållens förtroende för både Sveriges och deras egen ekonomi minskat, vilket dämpar konsumtionen. För att vända utvecklingen krävs att de strukturella reformer som genomfördes under alliansregeringen nu följs upp med nya åtgärder för att främja arbetskraftsdeltagande, investeringar och konsumtion.

Figur 4: Historisk och prognostiserad tillväxt i BNP och BNP per capita i Sverige.

Årlig tillväxttakt i procent, fasta priser.

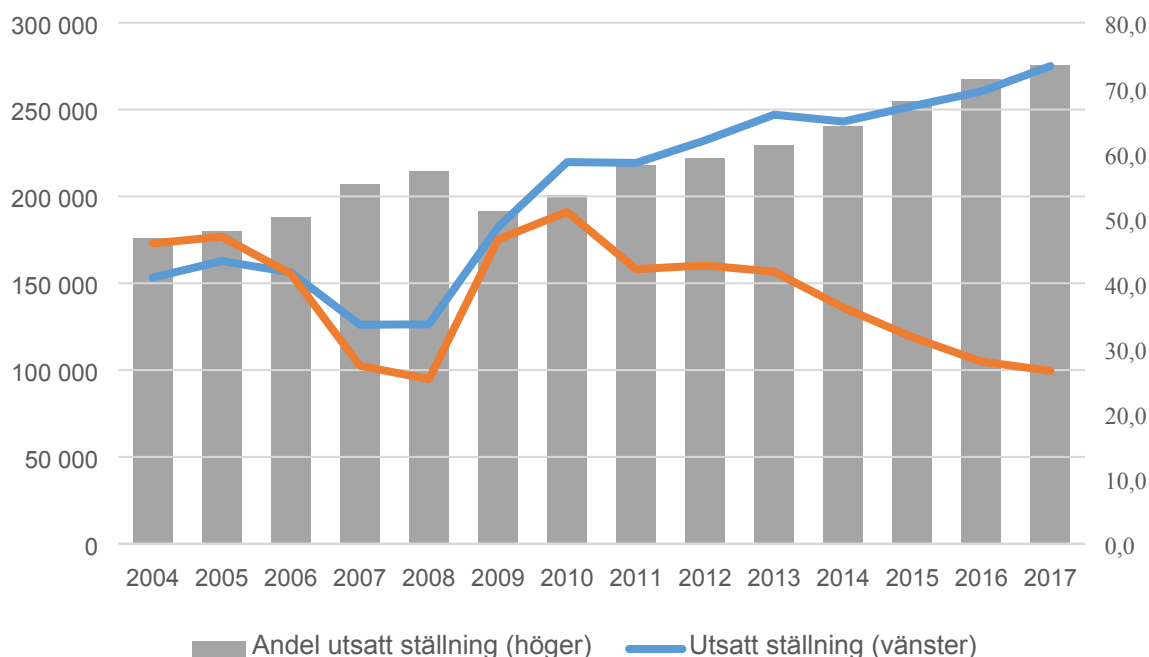
Källa: Konjunkturinstitutet

Som beskrivs i inledningen följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med trots goda utsikter för svensk tillväxt. Enligt Ekonomistyrningsverkets prognos faller både sysselsättningsgraden och arbetslösheten tillbaka redan 2018, med en negativ trend under hela prognosperioden. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Under hösten 2015 ökade antalet asylsökande som kom till Sverige och uppgick för helåret till över 160 000 personer. Många av dessa har blivit eller kommer bli beviljade asyl. Att en stor grupp nyanlända på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning.

Problemet i Sverige är dock att strukturella obalanser på både arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och andra utsatta grupper utanför arbetsmarknaden mer permanent. En stor och ökande andel av de arbetslösa utgörs särskilt av utsatta grupper: utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, äldre och funktionsnedsatta. Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, växande kompetenskrav och få enkla jobb samt dålig tillgång på bostäder. Ett tydligt tecken på de nuvarande obalanserna är att matchningen mellan lediga jobb och arbetslösa försämras. Allt fler arbetslösa står allt längre från arbetsmarknaden och arbetsgivarnas behov. Nettoökningen av antalet personer i utsatta grupper inskrivna hos Arbetsförmedlingen sedan finanskrisen beror till stor del på att fler utomeuropeiskt födda tillkommit. Med ett stort antal nyanlända som behöver ta sig in på arbetsmarknaden riskerar dessa strukturella obalanser att förstärkas ytterligare. Enligt Riksdagens utredningstjänst är det bara en fjärdedel av de nyanlända som har helårsanställning efter åtta år i Sverige.

Figur 5: Arbetslösa inskrivna hos Arbetsförmedlingen, utsatta grupper, och övriga. Antal och andel i procent.

Källa: Arbetsförmedlingen

Oroväckande nog förväntas regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet har bedömt att förändringar inom a- kassan, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

3.3 Risk för svagare utveckling än regeringens prognos

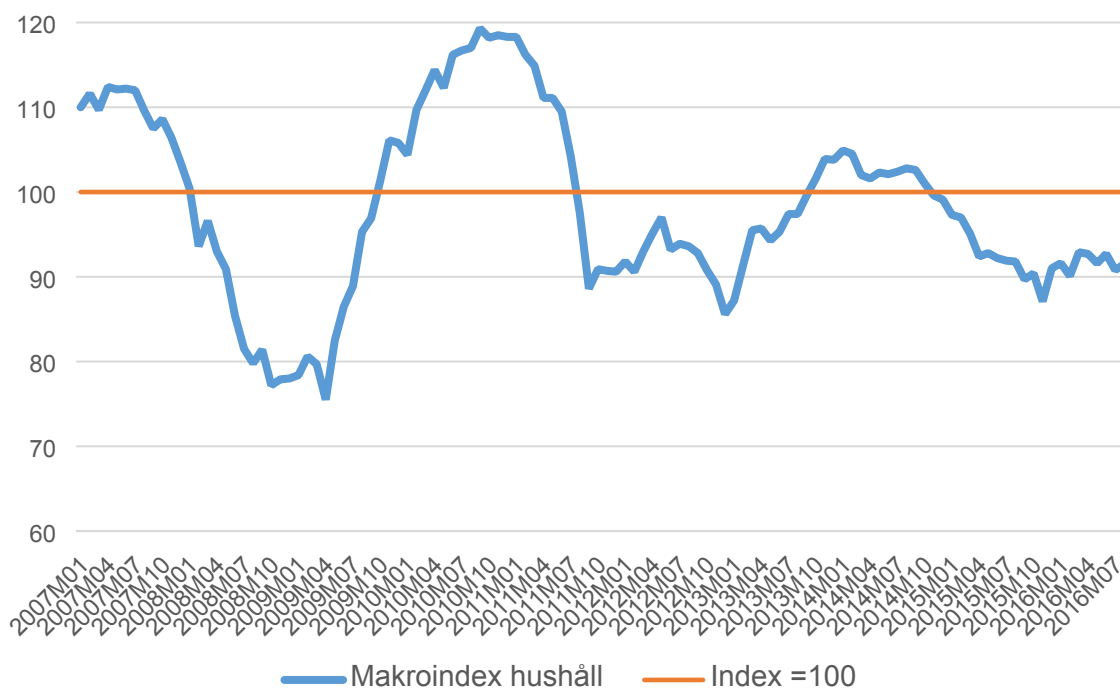
Riskerna för en sämre utveckling av ekonomin dominerar både internationellt och i Sverige. Globala risker finns bland annat kopplade till tillväxtekonomierna. Flera tillväxtmarknader, främst Kina, Brasilien och Ryssland, har sett en snabbt inbromsande tillväxt. Osäkerheten kring vart Kinas ekonomi är på väg är fortsatt stor, vilket bland annat tagit sig uttryck i stora rörelser på den kinesiska börsen. De spridningseffekter som skett till finansiella marknader i omvärlden visar också på vilken betydelse utvecklingen i Kina tillmätts. En allvarlig risk är att överkapaciteten i den kinesiska företagssektorn och på fastighetsmarknaden leder till en hastig korrigerings av de högt

uppdrivna investeringarna i landet. En sådan utveckling skulle kunna bromsa den globala konjunkturåterhämtningen, särskilt om det leder till utdragen turbulens på de internationella finansmarknaderna. En annan global risk är att den mycket expansiva penningpolitiken som bedrivs av centralbanker runtom i världen kan leda till en ökad efterfrågan på, och övervärdering av, riskfyllda tillgångar mer generellt. Det gör i sin tur det finansiella systemet känsligt för störningar.

Det ökade terrorhotet, det stora antalet människor på flykt och ökade nationalistiska strömningar gör den politiska och ekonomiska utvecklingen i Europa mycket osäker och försämrar förutsättningarna för samarbete. EU-länderna har ännu inte fullt ut lyckats implementera en gemensam lösning för att klara flyktingmottagandet.

Schengensamarbetet anses av många bedömare vara hotat. Kuppöversöket i Turkiet ökar osäkerheten, bland annat på grund av EU:s flyktinguppgörelse med landet. Resultaten av förhandlingarna om Brexit kan få betydande ekonomiska konsekvenser för relationen mellan Storbritannien och EU och även påverka förtroendet för EU-samarbetet i stort.

Ett antal risker är också förknippade med utvecklingen av inhemska förhållanden. Hushållens konsumtion står för en större del av BNP-tillväxten jämfört med tidigare konjunkturuppgångar. Regeringens skattehöjningar på jobb och arbetsinkomster samt osäkerheten kring viktiga politiska beslut gör att hushållens optimism riskerar att dämpas. Sådana tecken finns i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer. Hushållens förväntningar på tolv månaders sikt för den svenska ekonomin är betydligt mer pessimistiska sedan regeringen tillträdde 2014. Det kan leda till en högre sparkvot och lägre konsumtion än vad regeringen prognostiserar.

Figur 6: Hushållens makroindex. Historiskt medelvärde = 100.

Källa: Konjunkturinstitutet

På medellång sikt utgör bostadsprisernas utveckling och hushållens jämförelsevis höga skuldsättning en risk. Bostadspriserna och hushållens skuldsättning har ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet, bland annat som en konsekvens av ett för lågt utbud av bostäder. De är nu på mycket höga nivåer i både ett historiskt och internationellt perspektiv. Vid ett kraftigt prisfall kan hushållen tvingas amortera på sina lån i snabbare takt, med negativa konsekvenser för konsumtion, tillväxt och sysselsättning som följd.

4. Regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Trots konjunkturuppgången bedömer både Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket att arbetslösheten ökar och sysselsättningsgraden minskar under kommande år, och andelen arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden växer. Samtidigt kommer de offentliga finanserna dras med fortsatta underskott under hela mandatperioden. Detta följer dels av ökade utgifter i transfereringssystemen, men också av att regeringen för en procyklisk finanspolitik och väljer att låna till nya utgiftsdrivande förslag istället för att finansiera dessa krona-för-krona. Med betydande

obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och ökande strukturella underskott i offentliga finanser är behovet av reformer påtagligt.

Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att regeringen står utan en jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen. Inte heller ger regeringen besked om hur de offentliga finanserna på kort sikt ska föras tillbaka till överskott, utan väljer istället att öka underskotten och låna till nya utgifter under 2017. Regeringen står tomhänt och handfallen när det gäller att hantera Sveriges långsiktiga problem.

4.1 Risker för svensk ekonomi och statsfinansier

En stark offentlig ekonomi och en stabil makroekonomisk miljö är viktiga förutsättningar för att skapa tillväxt och välstånd. Det gör att människor och företag vågar konsumera och investera samt att banker och andra länder vågar låna ut pengar till Sverige till goda villkor. Det skapar också utrymme för viktiga satsningar på till exempel välfärd, jobbskapande och integration, istället för att offentliga medel ska gå till räntor och amorteringar.

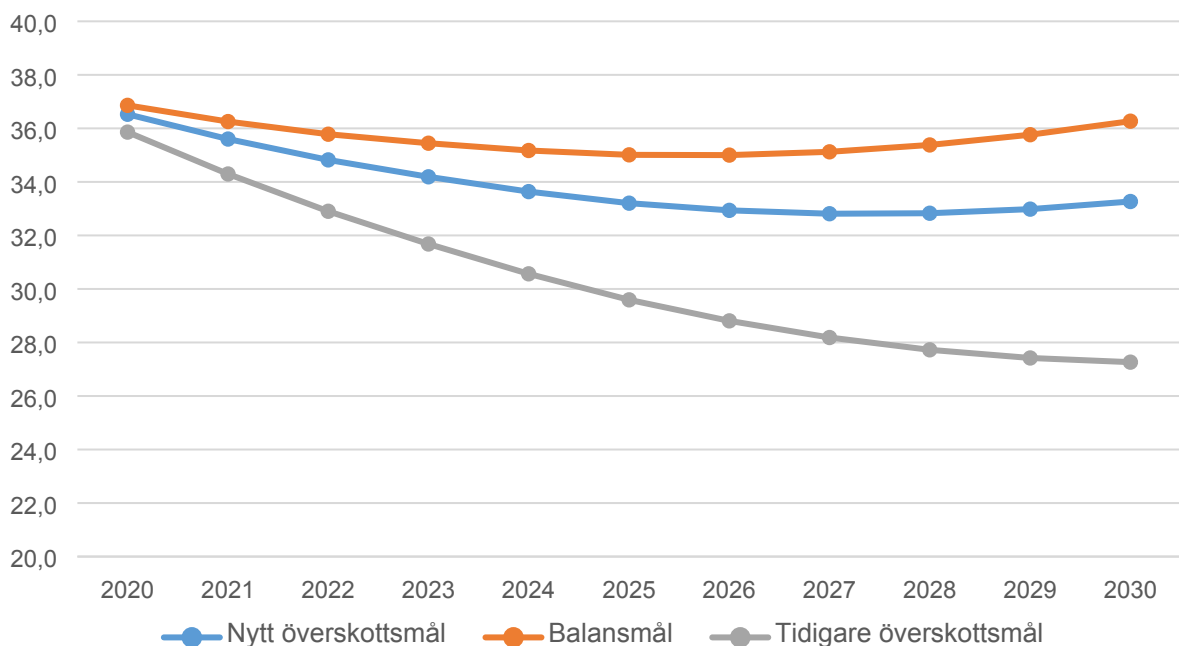
Sverige har under många år haft en bred politisk samsyn kring de finanspolitiska spelregler som ska gälla för den ekonomiska politiken. Denna samsyn grundar sig i erfarenheterna från den finanskris som slog till på 1990-talet, då Sveriges ekonomi saknade motståndskraft. Eftersom ekonomiska säkerhetsmarginaler saknades när krisen slog till tvingades både den borgerliga och därefter den socialdemokratiska regeringen att svara med åtstramningar, krispaket och budgetsaneringar. Det finanspolitiska ramverket med överskottsmål, utgiftstak, kommunalt balanskrav och en sammanhållen budgetprocess infördes efter krisen för att säkerställa att finanspolitiken framöver skulle vara långsiktigt hållbar. I och med 2008 års finanskris kom det finanspolitiska ramverkets effektivitet att prövas. Det visar sig ha tjänat Sverige väl. Under krisåren ökade skuldnivåerna för jämförbara EU-länder i genomsnitt med cirka 30 procent av BNP. I Sverige var skuldnivån närmast oförändrad. De höga skuldnivåerna i andra länder medför att dessa nu i det närmaste har uttömt sina möjligheter att stimulera ekonomin när nästa kris slår till, medan Sverige fortfarande står starkt.

Att regeringen ensidigt försökte avskaffa överskottsmålet bara sex månader efter valet och därmed äventyrade den politiska samsynen kring det finanspolitiska ramverket var därför dåligt för Sverige. Att se över ramverket kräver både djup analys och bred enighet. För att stoppa regeringens ensidiga agerande fattade riksdagen på Alliansens

initiativ beslut om att en brett parlamentariskt förankrad utredning skulle föregå ett beslut om revidering av det finanspolitiska ramverket.

Alliansen välkomnar nu drygt ett år senare den överenskommelse som slutits mellan sju partier i riksdagen om ett nytt finanspolitiskt ramverk. Överenskommelsen innebär att Alliansens strama linje med fortsatt fokus på ansvar för offentliga finanser och beredskap för nya kriser har fått gehör. Principen om överskott i de offentliga finanserna ligger fast, och kompletteras med ett nytt skuldankare och en tydligare, mer transparent budgetprocess. Med det nya finanspolitiska ramverket säkerställs dels att sparandet över en konjunkturcykel är positivt, dels att den totala skuldnivån är så pass låg att tillräckliga marginaler finns för att understödja ekonomin när nästa kris slår till. På så sätt säkras hållbara offentliga finanser både på kort och lång sikt.

Figur 7: Utveckling av Maastrichtskulden med det nya överskottsmålet. Procent av BNP.

Källa: Konjunkturläget augusti 2016 (Konjunkturinstitutet)

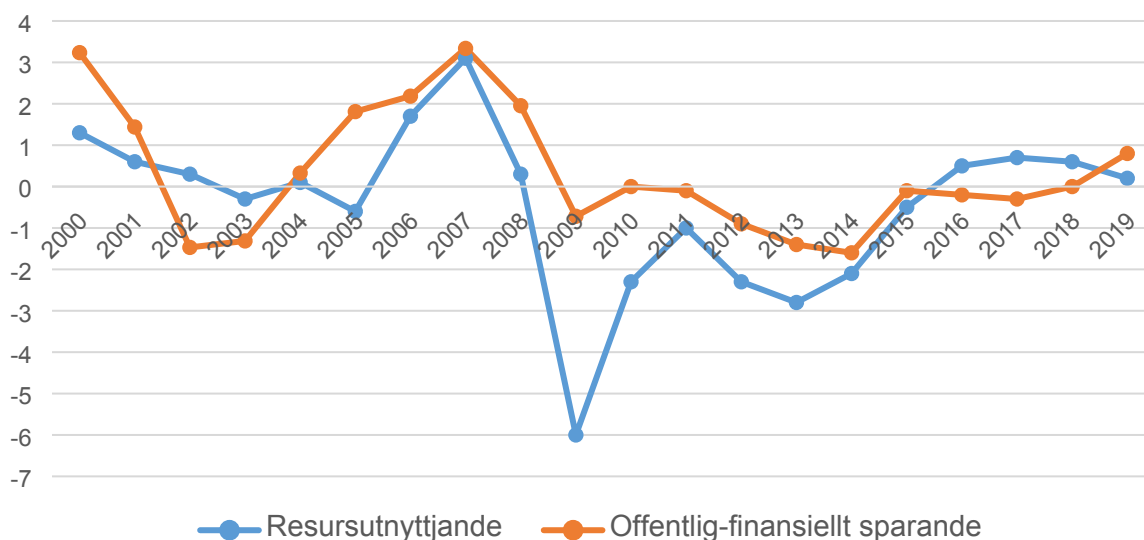
Enligt flertalet ekonomiska bedömare går svensk ekonomi in i en högkonjunktur under 2016 och resursutnyttjandet beräknas vara positivt under kommande år. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Dels kan det ske automatiskt tack vare växande och konjunkturkänsliga skatteintäkter och minskande offentliga utgifter i transfereringssystemen, dels kan det krävas aktiv politik för att stärka det offentligfinansiella sparandet. Att de offentliga finanserna stärks i goda tider är den

bärande principen för både det nya och det gamla överskottsmålet, för att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser.

Men i förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats både 2016 och 2017 och regeringen når inte överskott under hela mandatperioden. Skälet till de ökande underskotten är dels ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning, men också att regeringen lånar för att finansiera nya utgiftsåtgärder. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar efterfrågan trots att det saknas tillgängliga resurser i ekonomin.

Med rådande ekonomiskt läge finns skäl att strama åt budgetpolitiken. Det är därför uppseendeväckande att regeringen istället för att stärka sparandet ökar underskotten genom ofinansierade reformer. Konjunkturinstitutet skriver följande i sin prognos från augusti: ”Sett till konjunkturen och behovet av en successiv återgång till den nya överenskomna nivån på överskottsmålet hade det varit mer ändamålsenligt med en stramare finanspolitik 2017 och därigenom minska behovet av åtstramning 2018 och framåt då konjunkturutvecklingen av naturliga skäl är mer osäker.”

Figur 8: Finansiellt sparande och resursutnyttjande 2000–2017. Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP.

Källor: Budgetpropositionen 2017, Konjunkturinstitutet augusti 2017, SCB

Istället för att stärka det finansiella sparandet väljer regeringen att på flera sätt elda på det redan höga utgiftstrycket. För det första har regeringen i budgetpropositionen för 2017 övergett finansiering krona-för-krona och börjat låna till nya reformer. Därmed riskerar regeringen att tappa kontrollen över de offentliga utgifterna och får än svårare att komma tillbaka till balans och överskott. Om regeringen fortsätter låta statens

finansier gå med underskott och inte ökar sparandet under högkonjunktur kommer säkerhetsmarginalerna saknas när nästa kris slår till. Om konjunkturen viker ned redan om ett par år kommer resurserna för att understödja ekonomin vara otillräckliga och utsikterna att nå överskotts målet under överskådlig tid därmed vara mycket små. Istället riskerar regeringen att få svara med åtstramningar och budgetsaneringar, som ofta slår hårdast mot de som står längst från arbetsmarknaden och de som är i störst behov av samhällets stöd.

För det andra finns betydande frågetecken om hållbarheten i regeringens budget. De skatteförslag som regeringen gått fram med riskerar att leda till betydligt lägre eller till och med obefintliga inkomstförstärkningar jämfört med vad som budgeteras. Konjunkturinstitutet skriver att Finansdepartementet ”överskattar förstärkningen av de offentliga finanserna på grund av avtrappat jobbskatteavdrag och begränsad uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Detta eftersom regelförändringarna kan ge upphov till lägre beskattningsbara arbetsinkomster än vid oförändrade regler”. Flood (2015) skriver att en nedtrappning av jobbskatteavdraget inte ger några effekter på skatteintäkterna när hänsyn tas till förväntade beteendeffekter i form av ett minskat arbetsutbud. Sammantaget är risken överhängande att effekterna av de skattehöjningar regeringen genomför överskattas och att intäkterna blir lägre än väntat. Detta medför att de utgiftsökningar som skulle finansieras via skatteförslagen underfinansieras och att statens finanser försvagas.

Sammanfattningsvis visar regeringens hantering av finans- och budgetpolitiken på stora brister som riskerar att långsiktigt försvaga Sverige. Att regeringen inte är beredd att leva upp till de finanspolitiska krav som det nya överskotts målet enligt oberoende bedömare ställer vittnar om både ansvarslöshet och principlöshet. Det försvagar också det nya ramverkets trovärdighet när ledande politiska partier väljer att bortse från dess principer. I ljuset av att Sverige i år går in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt bör regeringen snarast presentera en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Det är grundläggande för att värna både jobben, konkurrenskraften och förtroendet för svensk ekonomi och finanspolitik.

4.2 Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud

Trots att Sverige går in i en högkonjunktur vänder sysselsättningen ned 2018 och jämviktsarbetslösheten stiger. Behovet av reformer är påtagligt. Oroväckande nog

bedömer både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet att regeringens åtgärder förstärker problemen istället för att åtgärda dem.

Strukturella problem på den svenska arbetsmarknaden gör att grupper som står långt från arbetsmarknaden, bland annat äldre, utrikes födda, personer utan gymnasieutbildning och personer med en funktionsnedsättning, fortsatt har stora svårigheter att få ett jobb. Gruppen utgör en växande andel av de arbetslösa och förväntas 2017 uppgå till mer än 70 procent av de inskrivna hos Arbetsförmedlingen. När gruppen arbetslösas sammansättning skiftar ser vi samtidigt hur matchningen fungerar allt sämre och företagen får svårare att hitta rätt kompetens. Det bromsar både jobbtillväxten och BNP-tillväxten. Därtill finns ett fortsatt behov av att förlänga arbetslivet för fler genom både tidigare inträde på, och senare utträde från, arbetsmarknaden. Viktiga strukturella reformer krävs för att få till stånd en positiv utveckling.

I skenet av de utmaningar som finns på arbetsmarknaden och det behov av åtgärder som därmed föreligger är regeringens politiska prioriteringar felaktiga. Regeringens politik riskerar i flera avseenden att förstärka problemen. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördyrar jobbskapande. Regeringen höjer skatter med drygt 39 miljarder kronor 2017, och på sikt mer än 40 miljarder kronor. Cirka 70 till 90 procent av dessa slår direkt mot jobb och tillväxt. De satsningar regeringen gör på näringspolitik är försumbara jämfört med de höjda skatterna. För varje krona som regeringen satsar på näringslivet höjer man skatten på jobb och tillväxt med 10 kronor.

Regeringen har höjt inkomstskatten för över en miljon löntagare. Under 2016 har regeringen höjt marginalsatterna genom att jobbskatteavdraget trappas av och skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp långsammare än tidigare. Sverige har därmed västvärldens högsta marginalsatter. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta och höjer trösklarna in på arbetsmarknaden. Detta är särskilt allvarligt då de kombineras med utbyggda transfererings- och bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Enligt Konjunkturinstitutet leder regeringens sammantagna förslag till att arbetskraftsdeltagandet minskar med minst 15 000 personer.

Regeringen försvårar också för företagande och jobbskapande genom att öka kostnaderna för att anställa. Under regeringens två första år har en särskild löneskatt för dem som är över 65 år och jobbar införts och arbetsgivaravgiften för unga har tredubblats. De höjda kostnaderna för att anställa försvårar både inträdet på, och

tidigarelägger utträdet från, arbetsmarknaden. Det är särskilt problematiskt i ljuset av det stora samhällsekonomiska behov som finns av att förlänga yrkeslivet. Utöver att höja direkta anställningskostnader har regeringen också valt att försämra de ekonomiska förutsättningarna för ROT- och RUT-tjänster. Detta görs trots att finansministern beskriver RUT-reformen som en kostnadseffektiv åtgärd för att skapa jobb till de grupper som har en relativt svagare anknytning till arbetsmarknaden. Sammantaget kommer regeringens åtgärder strama åt inhemsk efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa de grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden.

Vad gäller de förslag som utgör grunden i regeringens jobbpolitik, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningssatsningar, finns flera invändningar. Särskilt allvarligt är att dessa åtgärder riskerar att få en begränsad effekt på de grupper som bör prioriteras mest. Det gäller de mest utsatta grupperna som står längst ifrån arbetsmarknaden, och som för närvarande ökar som andel av arbetslösheten.

Arbetslösheten i Sverige ligger på 7,0 procent. Konjunkturinstitutet bedömer att den arbetslöshet som är förenlig med prisstabilitet, jämviktsarbetslösheten, uppgår till 6,7 procent i dag och ökar till 6,8 procent under åren framöver. Det grundläggande arbetsmarknadsproblemet är alltså inte att arbetslösheten temporärt är hög på grund av en svag inhemsk efterfrågan, det som kallas konjunkturell arbetslöshet, utan att jämviktsarbetslösheten är för hög och att stora grupper har mycket svag anknytning till arbetsmarknaden.

Att under konjunkturedgångar, när den konjunkturella arbetslösheten är hög, bygga ut arbetsmarknadspolitiska program är en rimlig åtgärd för att jämna ut effekter av konjunkturcykeln på arbetslöshet, sysselsättning och inkomster. Men regeringen använder nu samma politik under en konjunkturuppgång, med mycket osäkra resultat. Erfarenheter från både Sverige och andra länder påvisar komplikationen av att snabbt bygga ut arbetsmarknadspolitiska program när den konjunkturella arbetslösheten är liten. För det första är det tydligt att regeringen har stora problem med att bygga ut de program man sätter igång. Endast ett hundratal av de 30 000 utlovade traineeplatserna har tillsatts. För det andra riskerar åtgärderna att ha betydande undanträngningseffekter när de byggs ut under en högkonjunktur. En orsak är att deltagande i åtgärder ofta minskar sökbenägenheten bland de arbetslösa.

Extratjänsterna och en stor del av traineejobben, som är centrala delar av regeringens arbetsmarknadspolitiska program, är inriktade mot den offentliga sektorn. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser inom den offentliga sektorn har särskilt

stora undanträngningseffekter eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, minskar risken för undanträngning. Men då är risken stor att det kommer att handla om förhållandevis okvalificerade uppgifter som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Platserna kommer därmed att ha liten effekt på deltagarnas anställningsbarhet, och sannolikheten att deltagarna får ett reguljärt arbete efter att programtiden avslutats är därför låg.

De reguljära utbildningsinsatser som regeringen föreslår, och som till stor del bygger vidare på satsningar som alliansregeringen gjorde, kan förstärka matchningen på arbetsmarknaden genom att ge arbetssökande den kompetens som efterfrågas. Men även här riskerar åtgärderna att vara verkningslösa för de grupper som har den allra svagaste anknytningen till arbetsmarknaden, och som växer som andel av arbetslösheten. Åtgärder för att skapa vägar in på arbetsmarknaden för denna grupp, ofta personer utan gymnasieutbildning och utomeuropeiskt födda, är centrala för att bekämpa arbetslösheten i Sverige, och bör därför särskilt prioriteras. Exempelvis hade 50 procent av de nyanlända som deltar i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag 2014 endast en grundskoleutbildning eller mindre. För äldre deltagare i denna grupp kan stora kompetenshöjningar vara svåra att uppnå, och andra åtgärder för att öppna vägar till arbete måste till. Utbildningssatsningar är en nödvändig del i de åtgärder som krävs för att minska arbetslösheten, men kommer inte ensamt räcka för att bryta utanförskapet i de växande grupper som står allra längst från arbetsmarknaden. För att utbildningssatsningarna ska kunna ge en signifikant och positiv påverkan på arbetsmarknadens funktionssätt krävs också reformer som gör arbetsmarknaden mer flexibel.

Regeringen har, till skillnad från Alliansen, än så länge inte redovisat några sysselsättningseffekter av sin politik. Att inte redovisa presenterade åtgärders inverkan på sysselsättning och arbetsutbud minskar transparensen, försvårar för medborgarna att granska regeringens politik och har kritiserats av Finanspolitiska rådet, den myndighet som har i uppgift att granska regeringens politik. I avsaknad av bedömningar från Finansdepartementet har regeringens egna expertmyndigheter dock granskat de förslag som lagts.

Sysselsättningseffekterna av regeringens politik är, i skenet av de utmaningar som finns på svensk arbetsmarknad, mycket nedslående. Skatte- och bidragshöjningar försämrar arbetsmarknadens funktionssätt och de utbildningssatsningar som görs har begränsad effekt. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har mycket begränsad effekt

och utbyggnaden är kraftigt försenad; endast ett hundratal traineetjänster har tillsatts. Konjunkturinstitutet bedömer att regeringens politik minskar den varaktiga sysselsättningen med 15 000–20 000 personer. Samtidigt leder åtgärderna till att arbetsutbudet minskar med minst 15 000 personer. Finanspolitiska rådet skriver i sin årliga granskning av regeringens politik ”sammantaget menar rådet att de åtgärder som regeringen har presenterat [för att minska arbetslösheten] hittills sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten”, och pekar dessutom på att regeringens förändringar av arbetslöshetsförsäkringen och höjda socialavgifter för unga bedöms verka i motsatt riktning, och varaktigt minska antalet sysselsatta med 33 000–37 000 personer.

En lång rad remissinstanser har också pekat på negativa effekter av regeringens enskilda förslag. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, TCO, Svenskt Näringsliv och Pensionsmyndigheten är ytterligare exempel på myndigheter och organisationer som är kritiska till vilka effekter regeringens skattehöjningar får för jobben. Flera instanser är också kritiska till förändringarna av skattereduktionen för RUT- och ROT-tjänster. Arbetsförmedlingen anser att regeringen underskattar de negativa sysselsättningseffekter som förändringen av ROT-avdraget leder till, och att förändringarna i RUT-avdraget bör vägas mot att personer som står långt från arbetsmarknaden riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet. Ekobrottsmyndigheten avstyrker båda förslagen då myndigheten bedömer att det finns risk för att svartarbete och ekonomisk brottslighet kommer att öka väsentligt.

Tabell 1: Långsiktiga effekter av den ekonomiska politiken aviserad i vårpropositionen 2015. Storleken på effekten i procent av potentiell sysselsättning och arbetskraft.

	Potentiell arbetskraft	Jämvikts- arbetslöshet	Potentiell sysselsättning
Slopad nedsättning av socialavgifter för unga	-0,1	0,1	-0,2
Höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen	*	0,2	-0,2
Åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken	*	-0,2	0,2
Förändringar inom sjukförsäkringen	-0,3	-0,2	-0,1
Särskild löneskatt för äldre	0	*	0
SUMMA	-0,4	-0,1	-0,3

Källa: Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget juni 2015

De jobb som slås ut kommer sannolikt istället att ersättas av platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillfälliga utbildningsinsatser. Breddade ersättningssystem väntas samtidigt minska arbetskraftsutbudet när drivkrafterna till

arbete minskar. Detta innebär en nedmontering av arbetslinjen som riskerar att låsa ute många ur arbetskraften samtidigt som trösklarna in till arbetsmarknaden höjs.

Utöver sysselsättningseffekter slår skattehöjningarna samt begränsningarna i RUT- och ROT-avdragen också direkt på hushållens ekonomi. Regeringens inkomstskattehöjningar slår mot över en miljon löntagare. Skattehöjningarna slår brett: Fyra av tio barnmorskor och poliser berörs av den minskade uppräkningsen av statlig inkomstskatt. ROT-avdraget används av över en miljon svenskar varje år, som med de nya reglerna får ökade kostnader på i genomsnitt 9 600 kronor per familj, enligt riksdagens utredningstjänst.

4.3 Politik som slår mot svensk konkurrenskraft

Svensk konkurrenskraft har under en lång tid varit i internationell toppklass. Sveriges relativa försprång minskar dock i takt med att andra länder, däribland framväxande ekonomier, utvecklas allt snabbare. När omställningstrycket hårdnar på svensk ekonomi behöver det mötas med fortsatta reformer. Bland annat behöver kompetensförsörjningen stärkas på kort och lång sikt, bostadsbyggandet öka och infrastrukturen moderniseras.

Regeringens politik för ökad konkurrenskraft är enligt Alliansens bedömning otillräcklig, och motverkas särskilt av regeringens politik på skatteområdet. Skattehöjningarna på jobb och företagande har under de rödgröna regeringsåren varit tio gånger högre än satsningarna på näringspolitik. Det finns starka indikationer på att regeringens politik genom att försämra förutsättningarna för företagande också har minskat drivkrafterna för entreprenörskap. Skatteverkets statistik visar att antalet RUT- och ROT-företag har minskat med 14 procent respektive 17 procent på ett år. Enligt Global Entrepreneurship Monitor 2015 har den entreprenöriella aktiviteten, mätt som andelen svenskar som varit involverade i att starta en ny verksamhet, fallit från 8,2 till 6,7 procent på bara ett år. Därmed bryts den uppåtgående trend som startade när alliansregeringen tillträdde 2006 och ledde till att Sverige mer än fördubblade sin entreprenöriella aktivitet fram till och med 2013. Särskilt anmärkningsvärd är minskningen av kvinnors entreprenörskap som fallit från 6,2 procent till 3,8 procent.

Tabell 2: Regeringens nettoskattehöjningar. Miljarder kronor.

	2017	2018	2019	2020
Inkomstskatter och socialavgifter på arbete	25 275	26 430	26 300	26 300
ROT och RUT	4 710	4 710	4 710	4 710
Miljö och energi	5 948	7 839	8 980	8 495
Övrigt	3 920	2 914	2 874	2 864
SUMMA	39 852	41 892	42 864	42 369

Källa: Budgetpropositionen 2016, vårpropositionen 2016, vårpropositionen 2015, egna beräkningar

Den växande arbetskraftsbristen i Sverige och företagens problem med kompetensförsörjning riskerar att få stora konsekvenser för svensk konkurrenskraft. Om utbildad arbetskraft och bostäder inte finns tillgängliga riskerar företag att förlägga sin verksamhet i andra länder. Regeringens passivitet både vad gäller arbetsutbudsfrämjande åtgärder, utbildningspolitiken och bostadspolitiken är oroande i ett läge då företagens behov av kvalificerad arbetskraft kommer fortsätta att växa både på kort och lång sikt.

Under alliansregeringen ökade arbetskraftsdeltagandet kraftigt, men sedan 2014 har utvecklingen stått still och arbetskraftsdeltagandet bedöms till och med sjunka under prognosperioden. Skälen till utvecklingen är flera. För det första bedöms regeringens höjning av socialavgifterna för äldre och borttagandet av bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen minska arbetskraftsdeltagandet då det blir mindre attraktivt att arbeta och anställa. För det andra kommer arbetskraftens sammansättning förändras och fler blir äldre och arbetar mindre. Alliansens politik hade utbudsstimulerande effekter, och regeringen behöver nu komma med nya arbetskraftsfrämjande reformer. Regeringens skadliga politik och avsaknaden av nya utbudsreformer är mycket oroande i ett läge där arbetskraftsbristen ökar och tillgången på kvalificerad och erfaren personal är låg.

Figur 9: Arbetskraftsdeltagande. Procent.

Källa: Konjunkturläget augusti 2016.

Utöver ett högt arbetskraftsdeltagande krävs ett välfungerande utbildningssystem för att säkra kompetensförsörjningen. I syfte att bland annat stärka Sveriges konkurrenskraft inledde Alliansen 2006 en stor omläggning av den svenska utbildningspolitiken. Vår politik syftade till att uppvärdera skolans kunskapsuppdrag. OECD understryker nu att reformerna av den svenska skolan bör fortsätta. Regeringen prioriterar dock stora summor till reformer som inte syftar till att stärka kunskapsuppdraget, samtidigt som man exempelvis slopar en fortsatt utbyggnad av karriärtjänsterna och försvagar kunskapsuppföljningen av varje elev. Med mindre kunskap i skolan hotas Sveriges långsiktiga kompetensförsörjning.

Också regeringens passivitet inom bostadspolitik påverkar företagens kompetensförsörjning och svensk konkurrenskraft. Att människor kan flytta och bosätta sig där det finns jobb och utbildning ökar möjligheterna för företag att anställa den kompetens de behöver. Men med en snabb befolkningsökning har Sverige på kort tid gått från en växande bostadsbrist till bostadskris. Boverkets senaste prognos uppskattar behovet av nya bostäder till 710 000 fram till 2025, vilket är en ökning med mer än 70 procent jämfört med den bedömning som gjordes våren 2015. Samtidigt spår byggindustrierna minskad byggtakt och en dämpad investeringsvilja nästa år, bland annat till följd av regeringens skattehöjningar. Fortsatta åtgärder krävs följaktligen för att förenkla byggandet och öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet, som ännu

präglas av hög regelbörda och låg rörlighet. Tyvärr har regeringen börjat avveckla den moderna bostadspolitik som lett till att regelbördan minskat och att vi nu bygger mer än vi gjort under de senaste 20 åren. Behovet av regelförenkling har fått stå tillbaka till förmån för en återgång till 1990-talets subventionspolitik.

Trots att Alliansen välkomnade de bostadssamtal som inleddes under våren 2016 tvingades vi tyvärr tacka nej till fortsatta diskussioner, till följd av de lösningar som fanns hos regeringen. Inom ramen för bostadssamtalen lade allianspartierna fram fler än 30 förslag för att förenkla och snabba på byggandet, öka tillgången till byggklar mark och öka rörligheten i och utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet, till exempel genom förändrade flyttskatter. Tyvärr var regeringens egna förslag begränsade, oftast enbart i form av mindre kraftfulla varianter av redan kända förslag från alliansen – i andra fall i rakt motsatt riktning. Flera kraftfulla förslag på regelförenklingsområdet som beslutats av riksdagen i form av tillkännagivanden – sex av sju – har regeringen trots samtal fortfarande valt att lämna i byrålådan. Till exempel bullerregler, sanktionsavgifter och ändrade strandskyddsregler har regeringen ignorerat trots riksdagens beslut. Istället införs byggsubventioner, som enligt forskningen är ett ineffektivt och kostsamt verktyg som också riskerar att öka pristrycket i bostadssektorn. Om regeringen nu inte på egen hand agerar kraftfullt och snabbt, riskerar bostadsbristen att leda till ökande matchningssvårigheter på svensk arbetsmarknad och att svensk tillväxt hämmas. Utifrån de förslag som regeringen lämnat efter att bostadssamtalen avbröts finns tyvärr inga tecken på den reformvilja som krävs. Till exempel begränsas förslaget om slopat uppskovstak till att gälla under fyra år, trots att förslag i denna riktning är helt nödvändigt och bör införas permanent.

Inom ramen för infrastrukturpolitiken har regeringen försenat centrala infrastrukturprojekt samt öppnat upp för nedläggningar av regionala och stadsnära flygplatser, åtgärder som riskerar att få långtgående negativa konsekvenser för tillväxten i hela Sverige. Också åtgärder som det tidigare rått relativ enighet om mellan Socialdemokraterna och Alliansen, som till exempel behovet av satsningar på vägnätet för tung trafik, har gått i stå. För att underlätta för transporter och företagsamhet, än tättare knyta samman alla delar av Sverige samt fullt ut tillvarata tillväxtpotentialen i våra storstäder behövs fortsatta infrastrukturinvesteringar och utbyggnad av kollektivtrafiken. Att skapa osäkerhet kring centrala infrastrukturens satsningar riskerar att hämma tillväxten på kort och lång sikt. Regeringens oklara besked om förutsättningar för miljöbilar och förnybara drivmedel kan dessutom vara en viktig orsak till att trenden med minskade klimatutsläpp från transportsektorn brutits.

5. Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och skapa, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser och det kräver reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta i näringslivet ökar produktionsförmågan. Därmed vidgas utrymmet för hushållens konsumtion och de skatteintäkter som finansierar välfärden ökar. Bara genom att fler kommer i arbete kan vi säkerställa mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

5.1 Risk för ett växande utanförskap kräver ny ekonomisk politik

Under de senaste åren har Europas närområde präglats av flera svåra väpnade konflikter. I Syrien, Irak, Eritrea och Afghanistan har krig och förföljelse lett till att människor tvingats fly för att söka skydd inom det egna hemlandet, i närområdet eller på andra kontinenter. FN:s flyktingorgan uppskattar att uppemot 65 miljoner människor var på flykt i världen under 2015, den högsta siffran som någonsin uppmätts. Under samma år sökte 1,2 miljoner människor skydd i EU. Hela 160 000 personer sökte asyl i Sverige. Mellan 2010 och 2020 bedömer Migrationsverket att ungefär en halv miljon nyanlända kommer etableras i Sverige.

Alliansen anser att Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt.

På kort och medellång sikt måste regeringen först och främst säkerställa att mottagandet fungerar. Under hösten 2015 kom allianspartierna överens med regeringen om en rad åtgärder för att hantera migrationskrisen inom ramen för migrationsöverenskommelsen. Allianspartierna fick igenom avgörande förslag för att skapa ordning och reda i mottagandet, en bättre etablering och dämpa kostnadsökningarna. Bland annat innebär uppgörelsen att tillfälliga uppehållstillstånd blir huvudregel med rätt till familjeåterförening, tydligare försörjningskrav vid anhöriginvandring och ett stärkt återvändande. Vidare föreslås en stärkt kostnadskontroll i mottagandet och etableringen genom bland annat tydligare krav för att erhålla försörjningsstöd. Samtidigt beslutades om viktiga alliansförslag för att stärka

integrationen, som ett breddat RUT-avdrag och lärlingsanställningar för nyanlända, samt att utreda lagliga vägar för att söka asyl i EU.

På längre sikt måste den ekonomiska politiken ha beredskap för att på bästa sätt tillvarata de möjligheter som en betydande befolkningsökning innebär, och minimera de utmaningar som det stora mottagandet under de senaste åren kan medföra. Sverige har inte i tillräckligt hög utsträckning fått in utrikes födda och nyanlända på arbetsmarknaden. Efter åtta år har knappt hälften av de som kommit till Sverige som flyktingar någon form av jobb, och endast 25 procent har en helårsanställning eller är företagare. Sysselsättningsgraden hos utrikes födda uppgick 2015 till 59,5 procent, till skillnad från 68,4 procent hos inrikes födda. Att allt för många utrikes födda saknar jobb och istället blir beroende av bidrag är först och främst destruktivt och negativt för varje enskild människa som hamnar i långvarigt utanförskap. Men med ett växande och utbrett utanförskap riskerar också kostnaderna för samhället att öka.

Alliansens politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och stå på egna ben, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Det är grunden i Alliansens politik. Därför krävs också att den ekonomiska politiken utvecklas för att på bästa sätt hjälpa de människor som flytt till Sverige att komma in på arbetsmarknaden, få sitt första jobb och bli en del av Sverige.

Det första och främsta skälet för att se till att människor i utanförskap kommer i arbete är att ge människor frihet över sitt eget liv. Men att fler kommer i arbete är också mycket viktigt för svensk ekonomi som helhet. Den ekonomiska politiken ska genom hög sysselsättning, långsiktigt hållbara finanser och stabila makroekonomiska förhållanden skapa välbefinnande för alla som bor i Sverige. Huruvida invandring bidrar positivt eller negativt till dessa mål är i mycket stor grad avhängigt om de människor som kommer till Sverige kommer i arbete, precis på samma sätt som för befolkningen i övrigt. Om tillräckligt många kommer i arbete kan invandringen, som innebär en förnyring av Sveriges befolkning, vara en viktig del i att klara finansieringen och bemanningen av vård och omsorg för allt fler äldre. Dessutom kan utrikes födda bidra till att öka svensk handel. Forskningsstudier visar på positiva effekter av invandring på både export och import. Om för få tar steget in på arbetsmarknaden blir utvecklingen den motsatta – då belastas den offentliga ekonomin av ökade bidragsutbetalningar. För den enskilde blir konsekvenserna ännu större med risk för ett djupt utanförskap och grusade drömmar.

För Sverige är utmaningen betydande – historiskt har etablering och integration inte fungerat tillräckligt bra. Det har resulterat i att Sverige under en längre tid sett en utveckling mot ett nytt och djupt utanförskap hos svenskar som har låg utbildningsbakgrund eller som är utrikes födda. Inom ett par år bedöms nästan 80 procent av de inskrivna på Arbetsförmedlingen tillhöra särskilt utsatta grupper som till exempel utomeuropeiskt födda och personer utan gymnasieutbildning. Arbetslösheten är fyra gånger högre för en person förr utanför Europa jämfört med en person född i Sverige. Detta mönster måste brytas.

Alliansens främsta uppdrag under åren 2006 till 2014 var att bryta det breda utanförskap som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet och gjorde det mer lönsamt att arbeta än att gå på bidrag. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel.

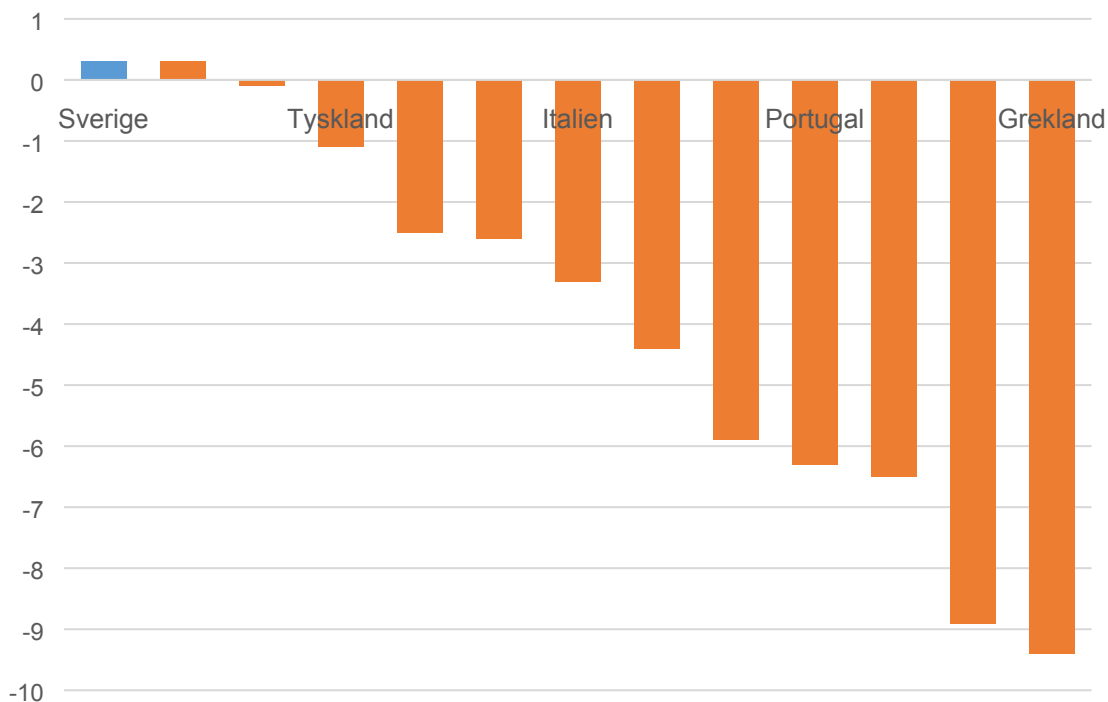
I dag har utmaningen delvis skiftat. Hög arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda och stora grupper nyanlända som behöver ett första jobb kommer vara en av Sveriges största strukturella utmaningar under åren framöver. Under de kommande åren är det därför helt avgörande att politiken tar nästa steg och genomför nödvändiga reformer för att hantera det nya läget. En bättre integration och lägre trösklar in till arbetsmarknaden för att nyanlända ska komma i arbete är nödvändigt och kan bara ske genom strukturellt riktiga reformer. De utbudsreformer som Alliansen genomförde under sin regeringstid ledde till att utrikes föddas arbetskraftsdeltagande ökade från 65 till 70 procent. Det är ett steg i rätt riktning, men mer kommer att krävas. En av Alliansens främsta uppgifter är att bryta det utanförskap som växt fram bland utrikes födda och unga som saknar gymnasieutbildning. Det kommer kräva stabila offentliga finanser och genomgripande strukturella reformer av arbetsmarknaden, utbildningssystemet och bostadsmarknaden.

5.2 Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser

Sverige har klarat den ekonomiska nedgången bättre än de flesta andra länder. Trots en ihållande lågkonjunktur har Sverige haft en jämförelsevis god BNP-tillväxt och sysselsättningen har fortsatt att öka. Ett avgörande skäl till att vi klarat krisen väl är att det finansiella ramverket och överskottsmålet medförde att Sverige gick in i finanskrisen med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna för att kunna stimulera ekonomin under lågkonjunkturen. I kombination med en effektiv

stabiliseringspolitik innebar dessa säkerhetsmarginaler att Sverige klarade sig bättre än de flesta andra länder. När ekonomin nu går in i högkonjunktur står Sverige fortfarande väl rustat, med en relativt låg statsskuld och hög sysselsättning.

Figur 10: Genomsnittligt finansiellt sparande 2006–2014. Procent av BNP.

Källa: EU-kommissionens makroekonomiska databas Ameco, vinterprognosen 2016.

Det är nu centralt att visa politiskt ledarskap och även fortsättningsvis värna svensk ekonomi. Även om den svenska statsskulden nu är låg har finanskrisen visat att skuldkvoten snabbt kan ändras om ett land inte har tillräckliga säkerhetsmarginaler. Medan Sveriges statsskuld fortsatt ligger på en låg nivå, har skuldnivåerna i EU-15 skenat och ligger nu på över 90 procent av BNP. Statsskuldräntorna riskerar då att tränga ut viktiga investeringar samtidigt som den ekonomiska nedgången fört med sig nedskärningar och åtstramningar i många länder.

Alliansen välkomnar därför den överenskommelse som slutits mellan sju partier i riksdagen om ett nytt finanspolitiskt ramverk. Överenskommelsen innebär att Alliansens strama linje med fortsatt fokus på ansvar för de offentliga finanserna och beredskap för nya kriser har fått gehör. Principen om överskott i de offentliga finanserna ligger fast, och kompletteras med ett nytt skuldankare. Överskottet i offentliga finanser ska uppgå till i genomsnitt en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, och nivån på Maastrichtskulden ska på sikt nå 35 procent av BNP. Med det nya

finanspolitiska ramverket säkerställs dels att sparandet över en konjunkturcykel ska vara positivt, dels att den totala skuldnivån ska vara så pass låg att tillräckliga marginaler finns för att understödja ekonomin när nästa kris slår till. Att överskottsmålet är formulerat över en konjunkturcykel innebär att det finansiella sparandet bör ligga under en tredjedels procent av BNP när resursutnyttjandet är lågt, och över en tredjedels procent när resursutnyttjandet är högt. Därigenom är överskottsmålet förenligt med en finanspolitik som motverkar konjunktursvängningar. På så sätt säkras hållbara offentliga finanser både på kort och lång sikt, samtidigt som finanspolitiken har utrymme att dämpa konjunktursvängningar i ekonomin.

Sedan budgetmotionen 2016 har det ekonomiska läget förändrats i två avseenden som påverkar finanspolitikens utformning. Dels har konjunkturåterhämtningen under hösten 2015 varit starkare än vad de flesta bedömare förutsåg, och resursutnyttjandet bedöms vara i balans redan 2016. Sverige är nu på väg in i en högkonjunktur med begränsade eller inga lediga resurser i ekonomin. Dels har de offentliga utgifterna ökat till följd av ökade utgifter för bland annat flyktingmottagandet och sjukförsäkringen. Som en konsekvens av detta kommer det strukturella sparandet minska 2017 trots att vi befinner oss i högkonjunktur. Underskotten biter sig också fast under hela mandatperioden. Finanspolitiken är därmed procyklisk och eldar på ekonomin trots att det inte längre finns lediga produktionsresurser. Samtidigt befinner vi oss under de närmaste åren fortsatt långt från en tredjedels procents överskott i offentliga finanser.

Mot bakgrund av det starka konjunkturläget som svensk ekonomi befinner sig i finns inte längre några stabiliseringspolitiska skäl att avvakta med budgetförstärkningar för att skydda återhämtningen. Istället finns starka budgetpolitiska skäl att ta kontroll över utvecklingen i de offentliga finanserna och föra sparandet närmare saldomålet. Både stabiliseringspolitiska och budgetpolitiska argument talar därmed för en stramare finanspolitik under 2017 och 2018. En sådan inriktning ligger i linje med regeringens egen expertmyndighet Konjunkturinstitutets bedömning, som också kritiserar regeringen för att frångå de budgetpolitiska principer som det nya överskottsmålet medför när man bedriver en expansiv politik och ökar underskotten under 2017.

En rimlig avvägning är enligt Alliansens bedömning att stärka det finansiella sparandet med 11 miljarder under budgetåret 2017. För 2018 bör ytterligare ungefär fem miljarder kronor i budgetförstärkningar genomföras. Tillsammans med de automatiska budgetförstärkningar som enligt regeringen kommer ske under prognosperioden bedömer Alliansen att balans nås 2017 och att det strukturella sparandet stärks ytterligare 2018, förutsatt att ekonomin är i balans.

Tabell 3: Bana för offentliga finanser. Procent av BNP om inte annat anges.

% av BNP om inte annat anges	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande utan budgetförstärkningar	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Strukturellt sparande utan budgetförstärkningar	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
Budgetförstärkningar under prognosperioden i nivå (mdkr)			11	5		
Budgetförstärkningar under prognosperioden (% av BNP)			0,2	0,1	0,0	0,0
Finansiellt sparande inklusive budgetförstärkningar	-0,1	-0,2	0,0	0,1	0,8	1,5
Strukturellt sparande inklusive budgetförstärkningar	-0,2	0,2	0,0	0,2	0,9	1,6

Källor: Budgetpropositionen 2017 och egna beräkningar

Det ska dock understrykas att de offentliga finansernas utveckling är svårbedömd. Konjunkturen har ett betydande genomslag på finanserna, men även den potentiella produktionsförmågan och efterfrågans sammansättning i jämvikt är av avgörande betydelse. En mindre justering av prognosen för exempelvis den potentiella produktivitetstillväxten kan få ett betydande genomslag på bedömningen av både det faktiska och det strukturella saldot i de offentliga finanserna på några års sikt. Även penningpolitikens utveckling är osäker. Konsekvensen av detta är att finanspolitiken måste utformas efterhand i ljuset av ny information. Om en ny allvarig störning drabbar svensk ekonomi och ekonomin hamnar längre från balans bör de budgetförstärkande åtgärderna skjutas längre fram i tiden. Omvänt bör budgetförstärkningarna tidigareläggas om återhämtningen sker snabbare.

Alliansen är enig om att budgetförstärkningarna bör ske genom såväl intäktsökningar som utgiftsminskningar framöver. Det är också centralt att budgetförstärkningarna samt finansieringen av reformer inte sker genom att skatten på jobb och företagande höjs. En lika viktig utgångspunkt är att budgetförstärkningarna inte ska påverka välfärdens kärnverksamheter.

På inkomstsidan finns flera möjliga åtgärder. I dag är den finansiella sektorn undantagen från mervärdesskatt i EU-länderna, vilket bidrar till att beskattningen är lägre än för andra delar av näringslivet. En utgångspunkt bör vara att, på samma sätt som i Danmark, utjämna skatteuttaget genom en viss höjning av de sociala avgifterna inom den finansiella sektorn. Också den kommersiella fastighetssektorn beskattas mindre än andra delar av näringslivet. Skatteplanering genom paketering av fastigheter

kan motverkas. För att ytterligare motverka fusk bör även nivåerna i skatte- och tulltilläggen höjas. Omställningen av transportsektorn är en viktig del av miljöpolitiken. Miljöstyrningen bör förstärkas, till exempel genom att se över beskattningen för personbilar och fordon som har särskilt stora utsläpp av växthusgaser. Effektiva ekonomiska styrmedel, som exempelvis ytterligare miljöskatter bör införas och undantag från existerande miljöskatter bör kontinuerligt omprövas. Kväveoxidavgiften bör också göras om till en skatt.

Det är också viktigt att föra en ansvarsfull politik som begränsar utgiftsökningarna framöver. Särskilt bör utgifterna i transfereringssystemen minska. Kostnaderna för migration och integration har femdubblats sedan 2010, till följd av den dåligt fungerande integrationen och det ineffektiva mottagandet. Här krävs långsiktiga effektiviseringsåtgärder för att begränsa kostnadsutvecklingen, till exempel vad gäller boendekostnaderna i mottagningssystemet. Kostnaderna för sjukfrånvaron har dubblats under samma period, till följd av ökande ohälsotal. Också här bör åtgärder vidtas för att långsiktigt och uthålligt minska sjukfrånvaron. Att som regeringen lägga om sjukförsäkringsreglerna riskerar istället att långsiktigt försätta människor i utanförskap, samtidigt som det betydande kostnadstryck som vi ser inom systemet förstärks ytterligare.

Utöver kostnaderna för flyktingmottagande och sjukpenning bör arbetsmarknadspolitikerna anpassas till det stärkta konjunkturläget. Sysselsättningen ökar för närvarande starkt och vi ser en bred uppgång på arbetsmarknaden. Därmed är det naturligt att anpassa omfattningen av arbetsmarknadsåtgärderna och minska de åtgärder som är minst effektiva.

Den statliga förvaltningen bör effektiviseras. Det bör också framgent ske en begränsning av de årliga anslagsökningarna i pris- och löneomräkningssystemet. Mot bakgrund av behovet att stärka försvaret bör detta område undantas. Kostnaderna kan också minskas genom att myndigheternas lokalkostnader och lokalisering prövas hårdare. Det är också viktigt att i allmänhet upprätthålla god kostnads kontroll i olika ersättningssystem genom att motverka förekomsten av fusk och överutnyttjande.

Kristdemokraterna gör bedömningen att budgetförstärkningarna 2017 i första hand bör ske genom besparingar på regeringens byggsuventioner och generella tillskott till kommunernas ekonomi samt genom avveckling av ineffektiva arbetsmarknadsprogram. Budgetförstärkningarna 2017 förväntas ge tillräckliga budgetförstärkningar för att det strukturella sparandet ska vara i balans 2017. Kommande förslag på reformer under mandatperioden kan komma att kräva ytterligare budgetförstärkningar. Eventuella

förslag på reformer på utgiftssidan bör i hög grad finansieras med lägre utgifter och effektiviseringar på andra områden.

Utgiftstaket utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Alliansen vänder sig emot regeringens mycket kraftiga höjning av utgiftstaken, då det är viktigt att hålla utgifterna på en ansvarsfull nivå. Regeringens agerande förutsätter ett kraftigt höjt skatteuttag för att balansera utgiftsökningarna. Skattehöjningarna riskerar att slå mot jobb och företagande, och därmed försämra Sveriges ekonomiska utsikter.

Enligt de riktlinjer som finns bör en buffert för oförutsedda händelser lämnas obudgerad under utgiftstaket för nästkommande budgetår. Hur stort budgetutrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir beror bland annat på hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren tas i anspråk av oförutsedda utgiftsökningar, t.ex. till följd av ökning av volymer i de rättighetsbaserade transfereringssystemen eller den makroekonomiska utvecklingen. Regeringens utgiftstak har kritiserats av bland annat Finanspolitiska rådet för att vara så högt satta i slutet av prognosperioden att den styrande effekten av taken helt gått förlorad. Alliansens utgiftstak är betydligt lägre än regeringens, och minskar som andel av BNP.

Tabell 4: Förslag till utgiftstak. Miljarder kronor om inte annat anges.

	2017	2018	2019	2020
Utgiftstak	1 253	1 299	1 332	1 357
Takbegränsade utgifter, max	1 231	1 267	1 287	1 316
Budgeringsmarginal, min	22	32	45	46
Budgeringsmarginal, % av takbegränsade utgifter	1,8%	2,5%	3,5%	3,5%
Utgiftstak som andel av potentiell BNP	27,6 %	27,4 %	26,9%	26,2%

Källa: Budgetpropositionen 2017 samt egna beräkningar

5.3 Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden

Sverige byggs starkt genom fler i arbete. När många jobbar skapas mer resurser till den gemensamma välfärden. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Målsättningen kan därför inte vara annan än att alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Vi vill skapa förutsättningar för ett mer jämlikt och jämställt samhälle och stärka sammanhållningen i vårt land. Arbetsmarknaden ska rymma även dem som i dag står

långt ifrån att få ett jobb. Jobben och kampen mot utanförskapet är fortsatt grunden för Alliansens politik.

Alliansens reformer i regeringsställning bidrog till att över 300 000 fler människor kom i arbete och att en betydande del av det breda utanförskapet som präglade svensk arbetsmarknad under 2000-talet kunde brytas. Under 2000-talets första år trycktes människor som varit inne på arbetsmarknaden ut ur arbetskraften bland annat på grund av att ersättnings- och bidragssystemen gjorde att arbete lönade sig för dåligt. Samtidigt ökade antalet människor med sjuk- och aktivitetsersättning, det som tidigare kallades förtidspension, kraftigt. Sedan 2006 har en stor del av detta breda utanförskap minskat som en effekt av alliansregeringens politik. Färre människor förtidspensioneras och fler får behålla mer när de jobbar. Det har varit en framgångsrik ekonomisk politik samt välfärdspolitik och andelen som försörjs av bidrag eller ersättningar har minskat med ungefär en fjärdedel.

I takt med att utanförskapet minskat i de grupper som står relativt nära arbetsmarknaden har utmaningarna på arbetsmarknaden förändrats. Risken att grupper som står nära arbetsmarknaden återigen pressas ut i utanförskap kvarstår visserligen, och förstärks av att regeringen nu gör det mindre lönsamt att arbeta. Men den mest betydande utmaningen på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta det utanförskap som gäller de som står längre ifrån arbetsmarknaden, och som har svårare att komma in. Särskilt utrikes födda och unga utan gymnasiekompetens drabbas av utanförskap i större utsträckning än andra grupper, delvis på grund av de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men också för att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Denna utmaning har förstärkts betydligt av det stora flyktingmottagande som Sverige haft under de senaste åren. Bland nyanlända personer i etableringsfasen har nästan 50 procent endast grundskoleutbildning eller mindre. För denna grupp är trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden mycket höga.

Konsekvenserna av detta utanförskap är stora både för den enskilde och för samhället. Motsvarande var sjunde person i arbetsför ålder lever fortfarande helt på offentliga sociala ersättningar eller försäkringar. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet. Samtidigt är konsekvenserna för samhället också betydande. Matchningen på svensk arbetsmarknad har försämrats betydligt över tid. Företagen har svårt att hitta personal, trots att en relativt stor grupp står till arbetsmarknadens förfogande. När gruppen arbetslösa har en allt svagare anknytning till arbetsmarknaden

och mer begränsad utbildning och erfarenhet minskar möjligheten att matcha arbetssökande med de arbetsuppgifter som företagen efterfrågar.

De grupper som befinner sig i utanförskap eller riskerar att hamna där måste få ett jobb att gå till. Det kommer att kräva olika former av åtgärder. Hur hög sysselsättning vi uppnår i Sverige beror på samspelet mellan företagens efterfrågan på arbetskraft, hushållens utbud av arbetskraft och hur väl lönesättningen och andra institutioner fungerar på arbetsmarknaden. Prioriteringen bör i första hand vara att skapa jobb på den ordinarie arbetsmarknaden, inte temporära platser i ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder.

För det första måste det löna sig att arbeta. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Om man är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska vi ha trygghetssystem som fungerar. Men det ska alltid vara lönsamt att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Då duger det inte att skatten höjs och att socialförsäkringssystemen blir så generösa att det inte längre lönar sig att arbeta.

För det andra måste alla få chansen att komma i jobb. Trösklarna på svensk arbetsmarknad är höga, i form av låg flexibilitet på arbetsmarknaden och allt högre kompetenskrav. Därför krävs dels möjligheter till utbildning och kompetensinsatser – man ska kunna lära sig det som behövs för att ta ett jobb och man ska ha möjlighet att lära om och ställa om från ett jobb till ett annat – dels en arbetsmarknad som erbjuder arbetstillfällen också för de med en kortare utbildning. Det måste finnas alternativ för de människor som av olika skäl inte klarar av att utbilda sig i kapp.

För det tredje måste villkoren och drivkrafterna i Sverige för att starta, driva och utveckla företag vara i internationell toppklass. Bara genom ett starkt och dynamiskt näringsliv där företagsamhet och entreprenörskap både värderas högt och lönar sig kan vi säkerställa välstånd, välfärd och sysselsättning i Sverige.

5.4 Goda och hållbara förutsättningar för fler och växande företag

Företagsamhet är grunden för Sveriges välstånd och det som driver samhällsutvecklingen framåt. För att Sverige ska behålla och stärka vår internationella konkurrenskraft krävs att villkoren för att starta, driva och utveckla företag förbättras. Det är dessutom viktigt för att kunna öka antalet sysselsatta och minska utanförskapet. En stark efterfrågan på arbetskraft, från växande företag, är en förutsättning för att fler människor ska komma i arbete.

Sveriges konkurrenskraft utmanas i allt större utsträckning i en globaliserad omvärld. Ett gott företagsklimat i allmänhet och ett mycket gott små- och nyföretagarklimat är nödvändigt för att vi ska kunna dra nytta av de möjligheter som globaliseringen ger, och möta de utmaningar den ställer oss inför. Villkoren för företagen måste vara minst lika goda i Sverige som i andra länder.

Alliansregeringen förbättrade företagsklimatet avsevärt. Bolagsskatten och socialavgifterna sänktes och de ekonomiska drivkrafterna för att driva företag förbättrades. Regeringens politik går däremot i motsatt riktning med höjda kostnader på arbete och ökat regelkrångel. Under kommande år förväntas arbetskraftsdeltagandet minska i Sverige. Detta sker samtidigt som arbetskraftsbristen är påtaglig. Sammantaget riskerar det svenska företagsklimatet att försämrats och svenska företags konkurrenskraft att försvagas jämfört med andra länder. För att stimulera tillväxten och stärka vår internationella konkurrenskraft krävs att villkoren för att starta, driva och utveckla företag kontinuerligt förbättras.

Den växande arbetskraftsbristen i Sverige och företagens problem med kompetensförsörjning är en avgörande fråga för företagsklimatet och riskerar att få stora konsekvenser för svensk konkurrenskraft. Om utbildad arbetskraft och bostäder inte finns tillgängliga riskerar företag att förlägga sin verksamhet i andra länder. För att bryta utvecklingen krävs dels direkt arbetsutbudsfrämjande åtgärder, dels en offensiv utbildningspolitik och bostadspolitik.

Under alliansregeringen ökade arbetskraftsdeltagandet kraftigt, men sedan 2014 har utvecklingen stått still och enligt Konjunkturinstitutet förväntas arbetskraftsdeltagandet till och med sjunka under prognosperioden. För att bryta utvecklingen krävs utbudsreformer som gör det mer lönsamt att arbeta. Detta är särskilt viktigt för gruppen äldre, som ökar som andel av befolkningen och som i många fall skulle kunna arbeta ett par år till innan pension och bidra med kompetens och erfarenhet. Istället för att som regeringen öka beskattningen på äldres arbete vill Alliansen sänka inkomstskatterna och socialavgifterna för att göra det mer lönsamt att vara kvar på jobbet.

Nystartade företags kompetensförsörjning är en viktig fråga för att särskilt främja entreprenörskap och innovation. Idag upplever många entreprenörer svårigheter med att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner, innan företaget börjat visa vinst. För att underlätta för små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Alliansen göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap. Vår ingång är att regelverket bör förenklas och göras mer konkurrenskraftigt, samtidigt som grundläggande skatterättsliga principer beaktas, så att

det blir lättare för växande företag att attrahera och behålla centrala medarbetare. Det handlar både om företagens kostnader för incitamentsprogrammen och reglerna för individen, till exempel i vilken utsträckning incitamentsprogrammen ska beskattas som inkomst av tjänst samt när beskattningen ska ske.

För att säkra företagens kompetensförsörjning och stärka Sveriges konkurrenskraft är det också avgörande att utbildningen i Sverige håller en hög kvalitet. På längre sikt är utvecklingen i skolan avgörande. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som var och en behöver för att nå kunskapsmålen och växa utifrån sina egna förutsättningar. Alliansen vill därför fortsätta arbetet för mer kunskap i skolan. Målet är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna. Höjs kunskapsnivåerna i det obligatoriska skolväsendet kan nivån på undervisningen i gymnasieskolan och den eftergymnasiala utbildningen fortsätta att höjas, vilket i sin tur gynnar företag som vill växa och rekrytera. På kortare sikt krävs väl fungerande yrkesutbildningar för både ungdomar och vuxna. Attraktiviteten på de gymnasiala yrkesprogrammen måste stärkas och dagens arbetsmarknadsutbildningar måste förbättras och i större utsträckning leda till jobb än idag.

Den nuvarande bostadsbristen i Sverige har utvecklats till en akut bostadskris. Många företag vittnar om att bostadsbristen skapar stora problem att rekrytera i storstadsregionerna. Det hämmar tillväxten och leder till färre jobb och ett större utanförskap. Den stora befolkningsökning som Sverige nu upplever förstärker utmaningen ytterligare. Om nyanlända flyktingar inte får möjlighet att flytta till de arbetsmarknadsregioner där jobben finns riskerar de att låsas ute i bestående utanförskap.

Alliansregeringen genomförde ett stort antal förändringar för att underlätta planering och byggande, och bostadsbyggandet har nu nått sin högsta nivå på 20 år. Men det är inte tillräckligt – takten i bostadsbyggande behöver öka med ytterligare 30–40 procent. Alliansen välkomnade därför de bostadssamtal som inleddes under våren 2016, men tvingades tyvärr tacka nej till fortsatta diskussioner, till följd av de låsningar som fanns hos regeringen. Beredskapen för att genomföra kraftfulla reformer var inte tillräcklig för att en överenskommelse skulle vara meningsfull.

Inom ramen för bostadssamtalen lade allianspartierna fram fler än 30 förslag för att förenkla och snabba på byggandet, öka tillgången till byggklar mark och öka rörligheten i och utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet. För det första måste regelförenklingsarbetet ta fart på riktigt genom att de kraftfulla förslag till regelförenklingar som redan lagts i riksdagen tas tillvara. Till exempel bör byggvänliga

bullerregler införs och tekniska egenskapskrav och utformningskrav förändras så att trösklarna för byggande sänks. För det andra krävs skarpa reformer för att frigöra mer attraktiv mark att bygga på. Att markbrist är ett grundläggande problem, en tröskel som förtar effekten av många andra reformer, återkommer ständigt i forskningslitteraturen och lyfts ofta av byggbranschen. Därför krävs bland annat en reformering av systemen för riksintressen, naturreservat och strandskydd så att bostadsbyggande prioriteras högre. För det tredje krävs att överklagandeprocessen kortas. Till exempel bör Länsstyrelsen tas bort som första instans för överklaganden, och sakägarkretsen – vilka som över huvud taget har rätt att överklaga – måste begränsas. För det fjärde måste resurserna inom bostadspolitiken användas effektivt. Därför bör de av regeringen införda byggsubventionerna avskaffas. För det femte måste rörligheten på bostadsmarknaden tydligt öka. Alliansen vill att taket för uppskov av reavinstskatten ska slopas permanent för att minska dagens inlåsnings effekter. Det måste också bli enklare att hyra ut sin bostad i andra hand och dagens hyresreglering måste ses över, framförallt i nyproduktion.

En likaså central fråga för utvecklingen av svenskt företagsklimat och entreprenörskap är hur Sverige säkerställer goda, stabila och långsiktiga förutsättningar för forskning och innovation. Det är avgörande för Sveriges konkurrenskraft att vi investerar i högkvalitativ forskning och hög kompetens, som i sin tur har förutsättningar att bidra till innovation och tillväxt. Under alliansregeringen gjordes historiskt stora satsningar på forskning. Den statliga finansieringen av forskning ökade med 9 miljarder kronor mellan 2008 och 2016, en ökning på mer än 30 procent. Under hösten 2016 kommer regeringen lämna en forskningsproposition som sträcker sig över fyra år. Alliansen anser att en huvudprioritering i forskningspolitiken bör vara åtgärder som syftar till att dels öka forskningens kvalitet, dels öka nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap.

Också tillgången på kapital är en nyckelfråga för att främja entreprenörskap. Svenska villkor på dessa områden har historiskt varit goda, men möjliga förbättringar finns och krävs för att Sverige ska kunna konkurrera internationellt. Till exempel har det offentliga riskkapitalet i dagsläget svårt att komma in tidigt i bolagens utveckling, när det behövs som mest, och riskerar istället att tränga ut privata investeringar i senare investeringsfaser. För att modernisera och effektivisera det offentliga riskkapitalet bör fond-i-fond-lösningar användas, där statligt riskkapital från början samverkar med privata fonder för att nå mindre och växande företag. De statliga fondernas inriktning

bör också främst inriktas på tidiga utvecklingsfaser för att undvika undanträngning av privat kapital. Det är också viktigt att riskkapital finns tillgängligt i hela landet.

Därtill stänger dagens regelverk för aktiebolag ute många potentiella företagare. Reglerna bör anpassas till det behov av aktiekapital som faktiskt föreligger, och som i exempelvis många tjänsteföretag kan vara relativt begränsat. Därför bör kravet på aktiekapital sänkas från 50 000 till 25 000 kronor.

En fungerande transportinfrastruktur är avgörande för Sveriges konkurrenskraft och satsningar på väg och järnväg i hela landet är en viktig del för att främja både företagande och sysselsättning. Hösten 2016 kommer regeringen lämna en infrastrukturproposition till riksdagen. Den nuvarande infrastrukturplanen för åren 2014–2025 som togs fram av alliansregeringen innebär satsningar på minst 522 miljarder kronor. Det har möjliggjort underhåll och stora investeringar i befintlig infrastruktur i hela landet, liksom nysatsningar för att förbättra möjligheterna för såväl arbetspendling som godstransporter. Underhållet av svenska järnvägar har fördubblats sedan 2006. Anslaget till enskilda vägar har höjts väsentligt. Effektivare transporter innebär minskad miljöpåverkan och minskade klimatutsläpp. Samtidigt finns fortsatt stora behov på transportinfrastrukturområdet, både vad gäller effektivisering av myndigheter och verksamheter och vad gäller nya resurser. Alliansen vill fortsätta arbetet med att stärka och effektivisera transportinfrastrukturen i Sverige också inom ramen för den nya infrastrukturplanen som ska gälla från 2018.

5.5 En hållbar utveckling för framtiden

För Alliansen är det en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle, och lika självklart att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att både miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik tillåts växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön. Inte minst krävs att den svenska fordonsflottan blir mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn minskar. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Nya styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag krävs också. Därtill måste Sverige arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till att de globala utsläppsreduktioner som behövs uppnås.

Under sin tid vid makten har regeringen inte förmått ta ledningen för minskade utsläpp och en giftfri vardag. Tvärtom har många beslut om styrmedel förskjutits och istället har nya skatter aviserats på förnybar energi. Det finns tecken på att de senaste årens nedgång i klimatutsläpp nu bromsas och att andelen miljöbilar minskar. Nya initiativ krävs både i Sverige och på EU-nivå för att den ekonomiska politiken och miljöömställningen ska understödja varandra.

5.6 En trygg och tillgänglig välfärd

Alliansen står för en trygg och tillgänglig välfärd. Vi värnar välfärdens kärnverksamheter – skola, vård och omsorg. Det är en grund för den sammanhållning vi har i Sverige. Alliansregeringens ekonomiska politik och välfärdspolitik resulterade i att resurserna till skola, sjukvård och omsorg ökade med mer än 100 miljarder i fasta priser. Resurserna ökade per invånare, per elev och per slutenvårdspatient. Också antalet läkare, barnmorskor och sjuksköterskor per invånare ökade. Men välfärden kan stärkas och utvecklas ytterligare. Välfärdspolitiken måste bland annat förbättra resultaten i skolan, minska ojämlikheten som fortfarande finns i vården och svara upp mot behoven hos en åldrande befolkning.

Utbildningen i Sverige ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla – för elevernas skull men också för jobben, välfärden och sammanhållningen i samhället. Föräldrarna ska veta att barnen när de kommer hem från skolan har lärt sig något nytt i en trygg miljö. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som var och en behöver för att nå kunskapsmålen och växa utifrån sina egna förutsättningar. Skolan ska också ge bildning och lära för livet – inte bara arbetslivet – oavsett bakgrund eller var du går i skolan.

Många nyanlända barn som flytt från krig och förtryck har i år haft sin allra första skoldag runtom i Sverige. Deras väg in i det svenska samhället kommer i stor utsträckning att gå genom skolan. Den svenska skolan står inför stora utmaningar när antalet nyanlända elever ökar snabbt samtidigt som skolresultaten fortsatt sjunker. Under åren framöver kommer det att krävas särskilda ansträngningar för att alla barn i Sverige, oavsett bakgrund, ska få en bra start i livet och en rivstart i vårt skolsystem. Duktiga och engagerade lärare och speciallärare är stommen för att skapa en bättre skola. Alliansen är enig om att systemet med karriärlärartjänster är centralt för skolans utveckling och bör stärkas, där särskilda satsningar i utanförskapsområden spelar en viktig roll. Att eleverna får tillräcklig undervisning är en annan viktig fråga för

elevernas utveckling, och regeringen bör gå vidare med det förslag om fler matematiktimmar i högstadiet som riksdagen tagit beslut om. Alliansens mål är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna.

I takt med att vi lever längre och kan behandla allt fler sjukdomar förändras kraven på hälso- och sjukvården. Alliansens utgångspunkt är en sjukvård präglad av kvalitet och tillgänglighet för alla. Skillnader i kvalitet eller tillgänglighet mellan regioner eller utifrån till exempel kön eller utbildningsbakgrund ska motverkas. Svensk vård och omsorg uppvisar i ett internationellt perspektiv goda resultat. Alliansregeringen satsade mer resurser än vad som någonsin tidigare satsats på vården. Köerna har kortats och vi har sett en kraftig ökning av antalet vårdcentraler och generösare öppettider. Kvaliteten i sjukvården har också stärkts över tid och patienterna är mer nöjda med vården. Samtidigt finns fortfarande brister. Långa väntetider och otillräcklig tillgänglighet är fortfarande ett problem i delar av vården. Fördelningen av resurser mellan de med större och mindre behov fungerar inte optimalt. Brist på kompetens i vissa vårdyrken, till exempel sjuksköterskor, är vanligt i stora delar av landet. Vården är fortfarande inte jämlik – det finns fortfarande stora skillnader gällande såväl kvalitet och kontinuitet som väntetider. Alliansen kommer fortsätta att utveckla vården med patientens behov i fokus. Kvalitet, tillgänglighet och valfrihet ska prägla den svenska sjukvården och alla patienter ska känna sig trygga och väl omhändertagna på vårdcentraler och sjukhus i hela Sverige.

Att åldras innebär ofta ett ökat behov av hjälp i vardagen. Hur hjälpen utformas påverkar i hög grad livskvaliteten. Alliansens utgångspunkt är att varje människa är unik med egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Äldreomsorgen ska präglas av stor valfrihet, hög kvalitet, ett värdigt bemötande och finnas tillgänglig för alla som behöver den.

En mångfald av aktörer är en förutsättning för valfrihet. Alliansens välfärdspolitik sätter eleven, patienten och brukaren i centrum. Rätten att själv få välja var och hur man tar del av vård, skola och omsorg är en viktig del i att kunna utforma sitt eget liv och sin egen tillvaro. Välfärden finns till för medborgarna och medborgarna har rätt att påverka dess utformning. Därför måste valfriheten värnas.

Mångfalden av aktörer inom välfärden bidrar också till att utveckla nya idéer och hitta nya, smartare och effektivare arbetsätt, till gagn för alla som använder välfärden. Den svenska lösningen, med en offentligt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till, och där många olika typer av utförare tillåts bidra, är viktig att värna.

Välfärdens verksamheter gynnas av att nya privata och ideella aktörer har möjlighet att etablera sig för att bidra till innovation och värdeskapande.

Vi har dock sett att den svenska välfärden inte alltid fördelas jämnt, och att kvaliteten i vissa fall brister hos både offentliga och fristående verksamheter. För att säkerställa en jämlik välfärd av hög kvalitet finns därför anledning att se över kraven på och regleringen av både offentlig och fristående välfärdsverksamhet. Riksdagen har därför beslutat att en utredning bör se över möjligheten att införa tillståndsplikt med ägar- och ledningsprövning, ett tydligare kravställande och bättre uppföljning avseende kvalitet, och skarpare sanktioner vid misskötsel inom välfärden. Att regeringen inte fokuserar på kvalitetsaspekterna, utan istället låter utreda begränsningar av vinstuttag i välfärdssektorn är en mycket olycklig utveckling. Det finns inga etablerade samband mellan organisationsform eller vinstuttag och kvaliteten i verksamheten.

Utgångspunkten borde istället vara hur vi på bästa sätt kan säkerställa både kvalitet, trygghet, effektivitet, innovation, valmöjligheter och öppenhet på ett sätt som gagnar elever, föräldrar, patienter, brukare och anhöriga i alla välfärdens verksamheter.

6. Kristdemokraternas prioriteringar i den ekonomiska politiken

Sverige förändras i snabb takt. Globaliseringen skapar möjligheter till mer handel, ökad tillväxt och större samhörighet genom mer utbyte över gränserna. Men globaliseringen utsätter också vårt samhälle för prövningar. Teknisk utveckling, automatisering och digitalisering innebär enorma möjligheter för de flesta på arbetsmarknaden, i synnerhet de med hög utbildningsnivå. Men för andra kan utvecklingen betyda att de förlorar sina jobb, vilket ställer krav på omställning.

Rekordmånga människor befinner sig nu på flykt undan förtryck och krig. Den pågående flyktingkrisen är den mest omfattande sedan andra världskriget. Många söker sig till Sverige. Samtidigt som det är en moralisk plikt och en självklarhet att ta emot människor på flykt så ställer det vårt samhälle inför utmaningar. Tudelningen på arbetsmarknaden fördjupas och många av de som lämnas efter är nyanlända som ofta saknar gymnasieutbildning och har bristande språkkunskaper. Samtidigt som vi ser ökade kvalifikationskrav inom många branscher, finns därför även behov av en framväxt av fler så kallade enkla jobb för att alla de människor som nu kommer till Sverige ska få möjlighet att få fäste på den svenska arbetsmarknaden och integreras i det svenska samhället.

Vi som politiker måste möta utmaningarna med verkningsfulla förslag. Vi kan inte stå likgiltiga eller handlingsförlamade. Hur ska vi kunna värna den svenska modellen i tider av globalisering, geopolitisk oro, och bristande integration? Vi måste hela tiden sträva efter att förbättra och anpassa vårt samhälle till nya förutsättningar. Det behövs fler jobb. Och jobb skapas inte av politiska ovanifrån-lösningar. De skapas i växande och lönsamma företag. 4 av 5 nya jobb skapas bland Sveriges småföretag och det är där potentialen finns. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Men försämringar i RUT-avdraget och höjd skatt på arbete och en politik som inte gynnar företagande leder inte till fler jobb.

Regeringspartiernas politik leder till färre jobb när skatten på jobb och tillväxt höjs. Den leder till mindre pengar i plånboken hos poliser, barnmorskor och specialistsjuksköterskor, och den höjer trösklarna in på arbetsmarknaden för många människor som befinner sig i utanförskap. Regeringens samlade skattehöjningar sedan deras tillträde uppgår till över 40 miljarder kronor under nästa år.

Under alliansåren förändrades Sveriges ekonomi till det bättre. Helt nya branscher växte fram som skapade jobb åt människor som tidigare befunnit sig i utanförskap. Vi var med och tog Sverige ur en återvändsgränd och visade upp nya vägar. Sedan gjorde entreprenörer och svenska folket resten. Trots den värsta ekonomiska krisen sedan den stora depressionen minskade utanförskapet med en femtedel. Så fungerar en politik som litar på människors skaparkraft och bygger Sverige underifrån.

Sveriges ekonomi står fortsatt inför stora utmaningar. Under åtta år med Alliansen har utanförskapet minskat och över 300 000 fler har idag ett arbete att gå till jämfört med 2006. Alliansens reformagenda var välbehövlig och välkommen. De höga skatterna på arbete slog mot jobben och gjorde att färre arbetade. Arbetslinjen och kampen mot utanförskapet bestod av flera delar; jobbskatteavdrag, skärpningar av socialförsäkringssystemen för att öka drivkrafterna till arbete, sänkta marginalsatser, sänkta arbetsgivaravgifter för grupper långt från arbetsmarknaden och många andra reformer.

Alliansen genomförde förändringar som har förbättrat Sverige. Men utanförskapet är fortfarande stort och delvis annorlunda och mer behöver göras för att minska det. Inte minst handlar det om att sänka skatterna på arbete, framför allt för de som står längst ifrån arbetsmarknaden och förändra arbetsmarknadspolitik.

Kristdemokraterna vill ha en ekonomisk politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer, känna trygghet och som underlättar för människor

att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Den ekonomiska politiken kan användas för att stärka familjernas och de äldres självbestämmande och det civila samhällets ställning vilket skapar en grund för fungerande mellanmännsliga relationer. Genom en väl fungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd vilket ökar tryggheten. Och med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Strukturellt riktiga reformer för att säkra en stabil skattekraft genom att människor har jobb måste till, då det är det enda sättet att långsiktigt säkra välfärden. Inriktningen i den ekonomiska politiken bör därför vara att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, förlänga arbetslivet både genom tidigare inträde och senare utträde från arbetsmarknaden.. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

En fri marknadsekonomi är överlägsen alla andra ekonomiska system när det handlar om att fördela resurser effektivt och skapa ekonomisk tillväxt. Men Kristdemokraterna strävar inte bara efter det mest effektiva samhället, utan efter det mest mänskliga samhället. Marknadsekonomin behöver därför balanseras med förvaltarskap och solidaritet. Den ekonomiska politiken behöver bygga på en tydlig etisk grund. Vi kallar det social marknadsekonomi.

Att förvalta de ekonomiska tillgångar som finns tillgängliga på ett långsiktigt och klokt sätt är grunden för god samhällsekonomi och god privatekonomi. Att förvalta innebär inte något passivt bevarande, utan handlar om att på ett ansvarsfullt sätt ta hand om och förädla de tillgångar vi har. All form av kortsiktigt överutnyttjande av miljön och andra resurser försämrar möjligheterna för långsiktig tillväxt och en hållbar ekonomisk utveckling.

Kristdemokraterna förespråkar väl fungerande och gemensamt finansierade välfärdstjänster, och vi kommer alltid värna kvaliteten i skola, vård och äldreomsorg. Men höjda skatter innebär inte automatiskt bättre välfärd. Det är snarare med väl avvägda skattesänkningar på arbete och företagande som positiva välfärdseffekter uppnås. Detta genom att det skapas nya jobb och företag samt att människor får behålla en större del av sin inkomst. Den högre tillväxt som följer av detta gör att satsningar

samtidigt kan göras för att förbättra den offentligt finansierade välfärden. Det är också nödvändigt att hushålla med statliga och kommunala skattemedel på ett ansvarsfullt sätt.

En förutsättning för att den ekonomiska politiken ska fungera bra på lång sikt är att det råder ordning och reda i statens och det offentligas ekonomi. Det går inte att bedriva en politik med ständiga underskott och växande statsskuld. Därför är det viktigt med regler för finanspolitiken som står fast över tid och över regeringsskiften. Till skillnad från regeringen tar Kristdemokraterna ansvar för finanserna och presenterar en budget i balans. Vi lånar inte till vare sig löpande utgifter eller till våra reformer utan anser att i den högkonjunktur vi befinner oss i bör reformer finansieras fullt ut. Det innebär att vi har ett saldo som är mer än 11 miljarder bättre än regeringen. Genom att ta ramverket på allvar står Sverige starkare när nästa kris kommer.

I dagens och framtidens arbetsmarknad kan vi inte säga nej till jobb. Vi har inte råd att sortera jobb i fina och fula. Regeringens politik att försämra förutsättningarna för enklare tjänstjobb riskerar att försämra integration och motverka sammanhållning. Vi behöver istället mer kraftfullt sänka trösklarna och bredda arbetsmarknaden för grupper som har svårare att komma in. Genom vårt förslag om en ny anställningsform – introduktionsanställningar - kan arbetsgivare anställa personer som får chansen att lära sig jobbet på jobbet till en något lägre ingångslön.

Arbeten skapas huvudsakligen genom framgångsrika och välmående företag. Utan ett gott företagsklimat är det inte möjligt att möta de framtida utmaningarna med att skapa arbeten och öka resurserna till vår gemensamma välfärd. Därför behövs det en näringspolitik som är inriktad på att skapa fler jobb i växande företag. Förutsättningarna för att skapa och driva företag måste förbättras genom att bland annat minska regelkrånglet, förbättra myndigheternas handläggning av ärenden kopplade till företag, och skattemässigt möjliggöra delägarskap för nyckelmedarbetare i uppstarts- och expansionsskeden genom t ex olika incitamentsprogram.

Parallellt med satsningar på jobb drivna av innovation och hög utbildning måste vi också se till att fler jobb som idag inte utförs på grund av höga skatter och avgifter, blir möjliga på en växande arbetsmarknad. Det handlar framför allt om att öppna nya tjänstesektorer och att bredda det befintliga RUT-avdraget till att omfatta fler tjänster och högre takbelopp.

Trots att det finns subventionerade anställningar, som även Alliansen satsat på, används de inte fullt ut, och en del av dem är ineffektiva. De mest ineffektiva bör läggas ned, men användningen av de som finns kvar kan öka genom att minska den osäkerhet som arbetsgivare, trots subventionen, känner inför att anställa. En reform som kan bidra

till detta är matchningsanställningar. Vi behöver också lägga mer resurser på matchning mellan förmåga och jobb för såväl personer med funktionsnedsättning som utrikes födda. Detta för att undvika rundgång i olika insatser.

Genom att rikta skattelättnader på arbete mot de grupper som idag står längst ifrån arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna se till att minska utanförskapet och vinnlägga sig om att de grupper som idag har halkat efter ska få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. I kombination med introduktionsanställningar innebär detta också att fler jobb kan växa fram.

Sverige har idag ett stort behov av en förbättrad integrationspolitik. En human flyktingpolitik kräver en väl fungerande integration. Nyanlända behöver snabbare få arbete och en hållbar bostadssituation.

Den ekonomiska politiken bör också användas för att stödja goda mellanmännsliga relationer. I stor utsträckning handlar det om att ge familjer, äldre och det civila samhället möjlighet att utvecklas och fatta egna beslut och att minska den politiska styrningen. Det offentliga bör ge stöd, men tvingande politiska ovanifrånlösningar på dessa områden hämmar relationerna och riskerar att skada mer än hjälpa.

Kristdemokraterna anser att barns och ungas behov och rättigheter ska vara grunden för hur familjepolitiken och barnomsorgen utformas. Barn behöver tid och de behöver bli sedda. Familjer ser olika ut, men alla har samma betydelsefulla roll. Om familjerna är trygga ger de barnen goda förutsättningar att klara livets olika utmaningar. Barnens uppväxt påverkar därmed hela samhällets utveckling, både ekonomiskt och socialt.

Förskolan och barnomsorgen måste kunna möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Det är viktigt att alla föräldrar ska kunna välja den barnomsorg som är bäst för deras barn och att själva kunna hitta en balans mellan arbete och familjeliv. Kristdemokraterna är en motvikt till de politiska krafter som vill styra föräldrarnas val och förkväva familjens frihet och möjlighet att utforma sin tillvaro. En viktig del i vår politik är därför att stödja föräldrarna och förenkla i familjernas vardag.

Vi vill också bygga ett samhälle där vi kan åldras i trygghet och värdighet. Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen. Kristdemokraterna menar att äldres vård och omsorg måste präglas av självbestämmande och valfrihet. En äldre person har, precis som yngre, individuella behov som inte kan tillgodoses i en mall. Mycket har gjorts de senaste åren för att utforma vården och omsorgen utifrån den enskilda människans behov. Men mer behöver göras för att utveckla den gemensamt finansierade

äldreomsorgen. Utökat självbestämmande när det gäller såväl boende som hemsänd mat och färdtjänst är viktiga delar när det gäller att utveckla äldreomsorgen framöver. Men en sammanhållen seniorpolitik får inte bara handla om vård och omsorg. Svensk politik förmedlar i dag i allt för stor utsträckning att människor som passerat 65 inte har något mer att bidra med till samhället. Det friska åldrandet, de äldre som en resurs att ta till vara och ett väl fungerande samspel mellan generationerna är viktiga beståndsdelar i Kristdemokraternas seniorpolitik. Därför vill vi skapa fler möjligheter för äldre att arbeta längre än till 65 och förbättra pensionärernas ekonomi.

Samhället är mycket större än staten och det offentliga. Det är i samspelet med andra människor som vi utvecklas som personer. Utan små nära gemenskaper och ömsesidiga beroenden går vi miste om centrala delar av vad det innebär att vara människa. Därför är civilsamhället så viktigt. Det är här som grunden läggs för ett Sverige som håller samman. Det är i det civila samhället som människor av fri vilja väljer att engagera sig och ta ansvar. Vi vill ha en politik som stärker det civila samhället och möjliggör möten mellan människor med olika bakgrund. Därför vill vi förenkla regelverket för det civila samhällets organisationer och förbättra möjligheterna för dem att finansiera sin verksamhet.

En politik som leder till att de mellanmänniska banden försvagas kan aldrig kompenseras med en ny myndighet och mer byråkrati eller ytterligare ett bidrag. Går politiken in och tar över frivilligorganisationers verksamhet kommer viktiga värden som tillit, gemenskap, medmänsklighet och personligt ansvar att hotas.

Kristdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik tar sin utgångspunkt från varje människas absoluta och okränkbara värde och att den som har störst behov också ska ges företräde till hälso- och sjukvården. Vi har i regeringsställning prioriterat insatser för de mest utsatta patienterna med stora satsningar på psykiatrin, cancervården och vården av kroniskt sjuka. Genom vårdgarantin och kömiljarden har vi bidragit till kortare vårdköer. Vi har tagit viktiga steg mot en bättre, mer tillgänglig och jämlik vård.

Men vi är långtifrån nöjda med detta. Framtidens sjukvård står inför stora utmaningar, vården är inte jämlik och det finns fortsatta brister med överbeläggningar, brister i patientsäkerhet och vårdköer. Vården blir också alltmer högspecialiserad och högteknologisk. Mot den bakgrunden finns det all anledning att se över sjukvårdens organisering. Det är knappast troligt att 21 olika landsting med olika demografiska och ekonomiska förutsättningar ska kunna leverera jämlik vård till hela befolkningen. Staten bör därför ges ett ökat ansvar för att säkra en god, effektiv och jämlik sjukvård i hela

landet. För oss är patientens rätt till bra och jämlik vård viktigare än att värna dagens sätt att organisera vården.

Vår solidaritet och medmänsklighet gör inte halt vid någon nationsgräns.

Kristdemokraterna förespråkar därför en flyktingpolitik som präglas av humanism och medmänsklighet, ett generöst bistånd som når fram och en politik som främjar handel och ökade möjligheter till rörlighet över gränserna. Vi står också inför stora utmaningar gällande miljö- och klimatpolitiken. Effekterna av den alltför snabba uppvärmningen av jorden slår hårdast mot den fattiga delen av jordens befolkning. Stora ansträngningar måste göras för att skapa internationella överenskommelser som effektivt möter detta hot och Sverige bör vara ett föregångsland när det gäller miljö- och klimatpolitik.

7. Kristdemokraternas familjepolitiska satsningar

Människan är i behov av gemenskap med andra och fungerande relationer för att kunna utvecklas och må bra. Den mest grundläggande formen av gemenskap är familjen, där människor möts över generationsgränserna i kärlek och tillit. Denna insikt är en grundbult i den kristdemokratiska ideologin.

Varje människa är unik och värdefull i sig. Men ensam är inte stark, utan det är tillsammans vi växer som personer. Vi har alla ett djupt behov av andra människor och det är ett faktum att vi i olika faser av våra liv är så svaga att vi är helt beroende av andra. Familjen är därför ett mål i sig.

Starka familjer bygger ett starkt samhälle. Människor som får en trygg uppväxt klarar sig bättre i vuxen ålder och har bättre förutsättning att försörja sig själva och bidra till samhället. Det skapar i förlängningen starkare offentliga finanser som göra att de gemensamma välfärdsbehoven bättre kan tillgodoses.

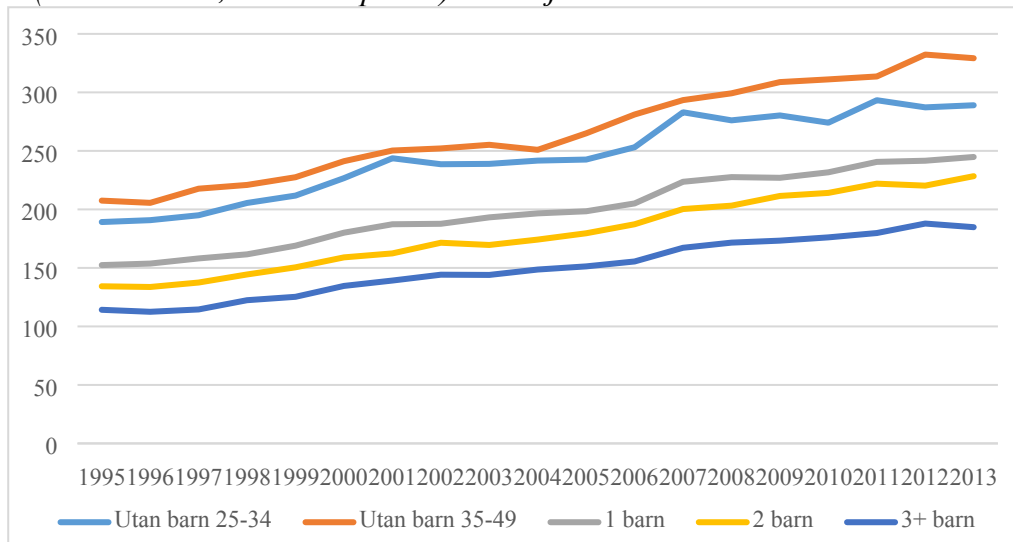
7.1 Barnfamiljer halkar efter

De flesta svenska hushåll har fått det ekonomiskt bättre under de senaste 20 åren. Men utvecklingen har varit betydligt bättre för hushåll utan barn än för hushåll med barn 1995-2013.

I diagram x framgår att sammanboende 25-49 år utan barn har haft en klart bättre utveckling än barnfamiljer med ett till tre barn.

År 1995 var medianinkomsten per konsumtionsenhet 93 300 kronor högre för sammanboende i åldern 35-49 år jämfört med familjer med tre eller fler barn. År 2013 var motsvarande skillnad 144 300 kronor, i 2014 års priser.

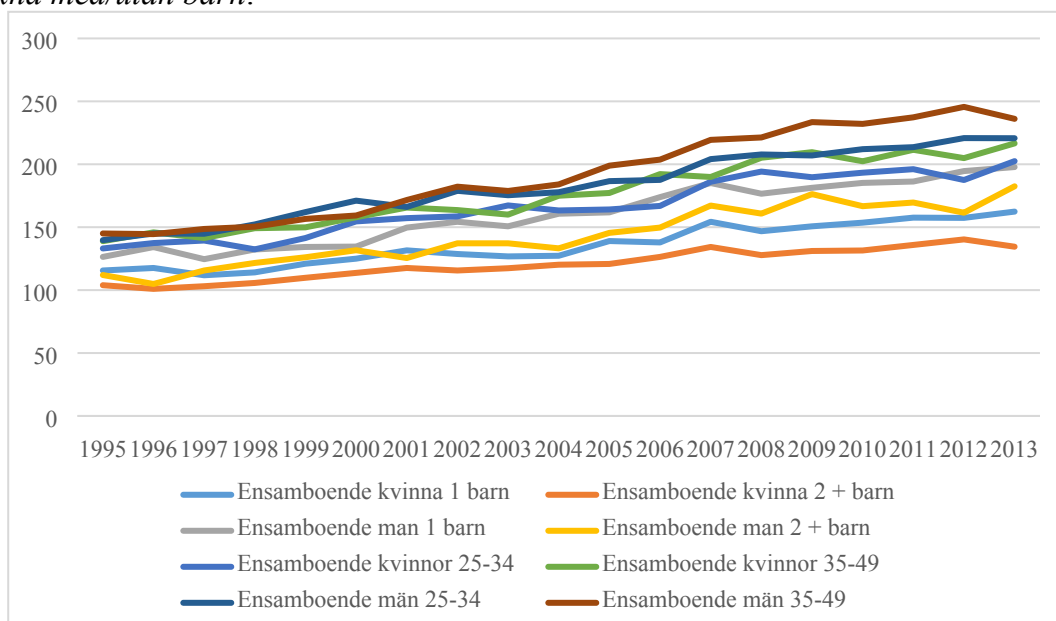
Figur 11: Disponibelinkomst för sammanboende utan barn och sammanboende med barn (medianvärde, 2014 års priser). Familjer med två vuxna.

Källa: SCB och egna beräkningar.

Även mellan ensamstående med och utan barn har skillnaderna ökat de senaste 20 åren.

Figur 12: Disponibel inkomst för ensamboende vuxna med/utan barn. Ensamboende vuxna med/utan barn.

Källa: SCB och egna beräkningar.

År 1995 var skillnaden i disponibelinkomst mellan en ensamstående kvinna med 2 barn och en ensamstående man utan barn 35-49 år 41 100 kronor per konsumtionsenhet. År 2013 var motsvarande skillnad 101 600 kronor.

7.2 Jobbskatteavdrag för föräldrar

Mot bakgrund av den relativt sett svaga utvecklingen av barnfamiljernas disponibla inkomst under de senaste 20 åren anser Kristdemokraterna att barnfamiljernas ekonomi behöver förstärkas. Det behöver ske på ett sätt som stärker incitamenten för arbete eftersom den enskilt viktigaste faktorn för ett hushålls välfärd är huruvida de vuxna i hushållet förvärvsarbetar. Åtgärden ska också medverka till ökad flexibilitet för föräldrarna.

Kristdemokraterna föreslår därför ett jobbskatteavdrag för föräldrar som är 500 kronor per förälder och månad. I ett hushåll där två föräldrar/vårdnadshavare arbetar blir skattesänkningen 1000 kr per månad.

För föräldrar till barn som är 0-3 år ska skattereduktionen inte bara omfatta förvärvsinkomster utan även försäkringsinkomster som föräldrapenning, a-kassa och dylikt.

Skattesänkningen kallas jobbskatteavdrag för den riktar sig till föräldrar som förvärvsarbetar på samma vis som det jobbskatteavdrag som alliansregeringen införde i flera steg från 2007.

Jobbskatteavdraget för föräldrar skiljer sig dock på en annan punkt från det vanliga jobbskatteavdraget eftersom det är en fast skattereduktion som uppgår till 500 kr per förälder/vårdnadshavare per månad. Det gör att förslaget har en fördelningspolitisk profil som gynnar föräldrar som är låginkomsttagare och får behålla en större andel av sin lön efter skatt än föräldrar som är höginkomsttagare. Det gör också att små arbetsinkomster blir mer lönsamma.

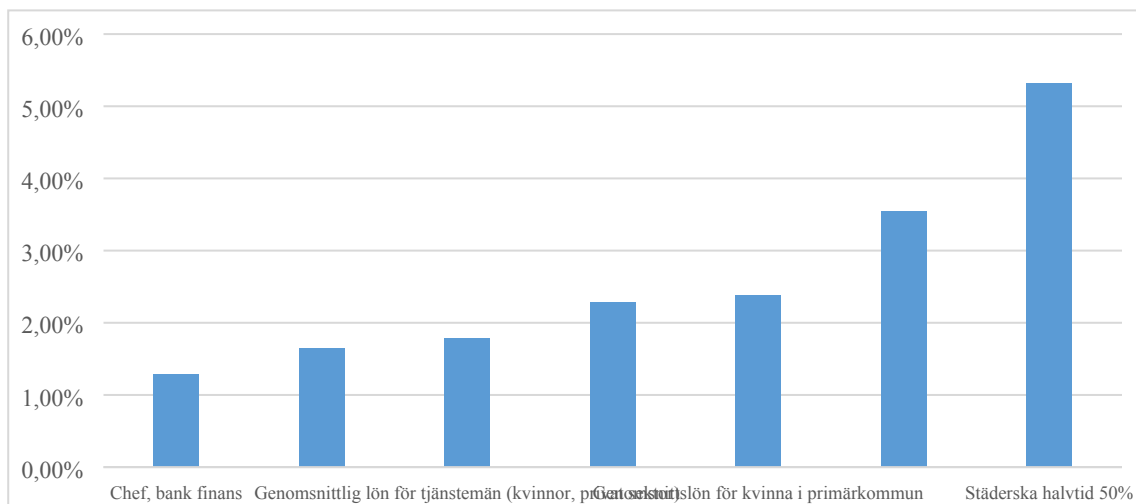
7.2.1 Jobbskatteavdrag för föräldrar ökar jämställdheten

Kvinnor och mäns inkomster är inte jämställda. Enligt SCB är inkomstskillnaden 13 procent som bara delvis kan förklaras av reella faktorer.

Eftersom jobbskatteavdrag för föräldrar är en fast skattereduktion fungerar därför skattesänkningen utjämnande. I diagrammet nedan framgår hur mycket disponibelinkomsten ökar i olika inkomstlägen för arbetande föräldrar. För högre

tjänstemän blir inkomstskillnaden drygt en procent. För en halvtidsarbetande städerska uppgår inkomstökningen till över 5 procent.

Figur 13: Ökning disponibelinkomst procent, med 500 kr Jobbskatteavdrag för förälder

Källa: SCB och egna beräkningar

7.2.2 Jobbskatteavdrag för föräldrar ökar drivkraften för jobb

För att råda bot på den höga arbetslösheten bland unga, lågutbildade och nyanlända har Kristdemokraterna föreslagit en ny anställningsform - introduktionsanställningar. Modellen innebär att en arbetsgivare får erbjuda ingångslöner som är som mest 25 procent lägre än det kollektivavtalen kräver upp till löner på 22 000 kr per månad. De 25 procenten är tid för att få utbildning och lära sig jobbet på jobbet. I övrigt ställs inget krav på arbetsgivare eller arbetstagare mer än att inom fem år ska arbetstagaren kunna erbjudas full lön.

En problematik som uppstår vid låga löner är att det inte lönar sig för en förälder att ta ett arbete eftersom försörjningsstöd och bostadsbidrag räknas av eller helt försvinner. Därför anser Kristdemokraterna att skattesänkningar särskilt bör inriktas mot hushåll som går från bidrag till arbete.

I annan del av denna motion beskrivs ett annat förslag som Kristdemokraterna lägger fram, dubbelt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslösa. I nedanstående tabell framgår hur Kristdemokraternas samlade skattepolitik (jobbskatteavdrag för föräldrar, dubbelt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslösa) gör det lönsamt för föräldrar att gå från försörjningsstöd till arbete medan det med regeringens politik inte lönar sig.

Tabell 5: En förälder går till jobb från försörjningsstöd i tvåbarnsfamilj.

Ensamstående förälder 1 barn i förskola, 1 skola		Får jobb 18 tkr		
	Regeringen	Kristdemokraterna	Regeringen	Kristdemokraterna
Lön efter skatt			14 044 kr	14 044 kr
Försörjningsstöd	8 660 kr	8 235 kr		
Barnbidrag	2 250 kr	2 250 kr	2 250 kr	2 250 kr
Bostadsbidrag 5200	4 000 kr	4 425 kr		
Barnomsorgsavgift			- 360 kr	- 360 kr
Arbetsresor, m.m.			- 800 kr	- 800 kr
Dubbelt jobbskatteavdrag (kd)				1 484 kr
Jobbskatteavdrag för förälder (kd)				500 kr
Summa inkomst:	14 910 kr	14 910 kr	15 134 kr	17 118 kr

Källa: Egna beräkningar.

Som framgår av tabellen ovan ökar barnfamiljers inkomster med Kristdemokraternas politik. För en ensamstående lönar det sig att ta ett arbete som betalar en lön på 18 000 kr. Med regeringens politik lönar det sig knappt. Det som gör skillnaden är jobbskatteavdraget för föräldrar och det dubbla jobbskatteavdraget för personer som varit långtidsarbetslösa.

Jobbskatteavdrag för föräldrar är en viktig reform. Då reformen har stora effekter på statsfinanserna införs halva skattereduktionen med 250 kronor år 2017 och hela skattereduktionen på 500 kronor per förälder från och med 2018.

7.3 Ytterligare förslag för att stärka barnfamiljerna

På familjepolitikens område föreslår Kristdemokraterna en rad ytterligare reformer för att stärka familjerna. Dessa beskrivs mer ingående i utgiftsområdesmotion 12 och i korthet nedan. De offentligfinansiella effekterna sammanfattas i slutet av avsnittet.

7.3.1 Höjt bostadsbidrag

Kristdemokraterna vill fortsätta att prioritera de familjer som lever i ekonomisk utsatthet. Bostadsbidraget är det familjepolitiska stöd som bäst når barnhushåll med låg

ekonomisk standard, och många av de barnfamiljer som får bostadsbidrag är familjer med ensamstående föräldrar. Bostadsbidraget är alltså av särskilt stor betydelse för ensamstående föräldrar som oftast är kvinnor. Dessa barnfamiljer lever under knappa ekonomiska omständigheter där pengar kan saknas till saker som julklappar, medicin, glasögon eller barnkalas.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin och därmed öka deras marginaler vill vi höja det särskilda bidraget för hemmavarande barn med 350 kronor per månad för ett barn, 425 kronor per månad för två barn och 600 kronor per månad för tre eller fler barn. Det gynnar de som bäst behöver det. Genom förbättringarna i bostadsbidraget får familjer med lägre inkomster ett stöd ända tills barnen blir 18 år. Vi avsätter därmed 500 miljoner kronor för detta ändamål.

Samtidigt avvisar Kristdemokraterna regeringens förslag om höjt flerbarnstillägg i barnbidraget för tredje barnet och höjt inkomsttak i bostadsbidraget.

7.3.2 Barnomsorgspeng införs

Kristdemokraterna vill också att det ska finnas möjlighet för föräldrar att få barnomsorgspeng för omsorg om enbart egna barn i hemmet. För att få del av barnomsorgspeng för egna barn bör kraven på pedagogiskt innehåll inte vara lika högt ställda. Barnomsorgspengen ska uppgå till 6 000 kronor per barn och månad och betraktas som inkomst och vara skattepliktig. Barnomsorgspengen kan inte samtidigt tas ut som föräldraförsäkring eller ersättningar från andra socialförsäkringssystem. Barnomsorgspeng för egna barn gäller barn 1 till 3 år.

7.3.3 Jämställdhetsbonus återinförs

Den socialdemokratiskt ledda regeringen avskaffade förra året den jämställdhetsbonus som alliansregeringen införde den 1 juli 2008.

Eftersom kvinnor och män i många familjer har olika inkomster kan det i sig påverka hur föräldraledigheten fördelas. Därför utgör jämställdhetsbonusen reform som delvis undanröjer en del av de ekonomiska hinder som kan finnas för dem som skulle vilja göra ett annat val, utan att samtidigt begränsa valmöjligheterna eller försämra för dem som väljer på annat sätt. Vi respekterar de val som föräldrarna själva gör. Jämställdhetsbonusen föreslås därför återinföras.

7.3.4 Stärkt pensionsrätt för barnår

Dagens kvinnliga ålderspensionärer har i regel lägre pension än manliga ålderspensionärer. Det beror på att kvinnor har en lägre pensionsgrundande inkomst än

män, vilket i sin tur huvudsakligen grundar sig på ojämlikheter i lönestrukturen och på att kvinnor historiskt i genomsnitt har arbetat färre år än män.

En bidragande orsak till det är att kvinnor tar ut en större del av föräldraledigheten och att de oftare går ner i deltid när barnen är små.

För att ytterligare kompensera de föräldrar som går ner i arbetstid, eller är hemma med sjuka barn i större utsträckning – vilket fortfarande oftast är kvinnor – vill vi utöka antalet barnrättsår från fyra till fem. Dessutom föreslår Kristdemokraterna att den generella jämförelseinkomsten i barnrättsåren höjs från 75 procent till 85 procent, så att de med lägst inkomst får en högre pensionsrätt.

Detta är förslag som också Pensionsmyndigheten har fört fram. Enligt myndigheten uppskattas dessa förändringar minska gapet mellan mäns och kvinnors intjänande till den allmänna pensionen med cirka 0,8 procentenheter.

Införandet av ytterligare ett barnrättsår samt höjning av jämförelseinkomsten i barnrättsåren beräknas kosta 2,4 miljarder kronor. Vi finansierar förslaget genom att föreslå avskaffande av pensionsrätt för studieår, något som Pensionsmyndigheten också har föreslagit.

7.3.5 Barngruppssatsning

Kristdemokraterna anser att barngrupperna i förskolan behöver bli mindre för att förbättra kvaliteten. Därför föreslås att statsbidraget till Skolverket förändras så att målet om högst tolv barn i småbarnsgrupperna inkluderas och att de kommuner som uppnått, eller visar att de arbetar mot, detta mål får del av satsningen.

Utformningen bör likna den så kallade kömiljarden som tidigare fanns i sjukvården, med en tydlig koppling till prestation. Liksom tidigare ska Skolverket administrera statsbidraget. Vi tillför ytterligare 250 miljoner kronor per år för detta ändamål. Förslaget finansieras genom höjd maxtaxa.

7.3.6 Fritidspeng för barn i familjer med svag ekonomi

Cirka sju procent av Sveriges barn bor i hushåll som får ekonomiskt bistånd. Statistiken visar även att barn och unga i ekonomiskt utsatta familjer är underrepresenterade i organiserade fritidsverksamheter. Därför är det viktigt att de får samma förutsättningar att utöva fritidsaktiviteter som andra barn. Vi anser precis som Barnombudsmannen, Rädda Barnen, Föreningen Sveriges socialchefer och andra remissinstanser att regeringens borttagande av fel väg att gå.

Kristdemokraterna vill fortsätta med denna satsning för att stärka möjligheten för barn i dessa familjer att få en aktiv fritid. Vi avsätter därför 81 miljoner för att fritidspengen ska återinföras.

7.3.7 Föräldrastöd och föräldrautbildning

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv. Det finns situationer då föräldrar upplever svårigheter i sitt föräldraskap eller har behov av stöd för att hantera nya situationer. Det offentliga ska inte ta över föräldrarnas roll. Däremot ska det offentliga erbjuda stöd och hjälp i föräldrarnas viktiga uppgift. Stöd till föräldrarna är också ett stöd till barnen.

Vi vill därför öka tillgången till föräldrautbildning genom att göra det obligatorisk för kommunerna att erbjuda föräldrastödsprogram. Vi avsätter 76 miljoner kronor för detta ändamål till kommunerna.

7.3.8 Familjerådgivning och familjerådgivningscheckar

Enligt Socialstyrelsen visar studier att familjerådgivningen kan bidra till förbättrade parrelationer, ett funktionellt familjeklimat samt förbättrad hälsa. Satsningar på familjerådgivning och föräldrastöd är således bra sätt att främja familjestabilitet och att förbättra situationen för barnen. Familjerådgivning och föräldrastöd är förebyggande barnvårdsarbete.

När ett par blir föräldrar för första gången vill vi därför att de får en gratischeck till familjerådgivningen som de kan nyttja om de vill eller har behov. Tillsammans med denna check ska information finnas som beskriver vad familjerådgivningen kan erbjuda. Vi avsätter 80 miljoner kronor för detta ändamål.

Tabell 6: Kristdemokraternas satsningar på familjerna 2017-2020.

Kristdemokratiska satsningar	2017	2018	2019	2020
Miljoner kronor				
Jobbskatteavdrag för föräldrar	5850	11828	12042	12213
Höjt bostadsbidrag	500	500	500	500
Pensionsrätt barnår	2400	2400	2400	2400
Barnomsorgspeng	900	900	900	900
Återinförd jämställdhetsbonus	318	363	380	400
Utbildning, kampanj för fler familjehem	40	40	40	40
Familjerådgivningscheck	80	80	80	80
Mindre barngrupper	250	250	250	250
Korta väntetider till BUP	250	250	250	250
Bidrag till psykiatri	60	60	60	60
Elevhälsogaranti	380	380	380	380
Fritidspeng	81	81	81	81
Kompensation dagbarnvårdare	20	20	20	20
Obligatoriska föräldrastödsprogram	76	76	76	76
	11205	17228	17459	17650
Nej till regeringens förslag:				
Underhållsstöd äldre barn		-250	-230	-230
Flerbarnstillägg tredje barnet	-300	-300	-300	-300
Höjd inkomstgräns i bostadsbidraget för barnfamiljer	-150	-150	-150	-150
	-450	-700	-680	-680
Finansering				
Avskaffad pensionsrätt för studieår	-2400	-2400	-2400	-2400
Ej gratis tandvård för 20-23 åringar	-233	-341	-463	-463
Höjd maxtaxa för mindre barngrupper	-250	-250	-250	-250
Nej till sommarlovsstöd	-200	-200	-200	
	-3083	-3191	-3313	-3113
Kristdemokratiska satsningar netto:	7672	13337	13466	13857

8. Fler jobb och mer företagande

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning att gå till är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mycket mer än samhällsekonomisk

effektivitet och de offentliga finanserna. Det handlar om förvaltarskap och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Vi vill ha ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stort.

Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Om man har ett arbete har man bättre förutsättningar att både bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att möjligheterna att få livet att fungera blir betydligt enklare om man har ett arbete och en egen försörjning.

I Sverige finns idag stora strukturella utmaningar i att andelen arbetslösa i utsatt ställning ökar, vilket resulterar i en tudelad arbetsmarknad. Medan den starka konjunkturen har inneburit en god arbetsmarknadsutveckling för inrikes födda med god utbildning, har utvecklingen inte varit lika stark för utsatta grupper på arbetsmarknaden. Under 2017 beräknar Arbetsförmedlingen att andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden kommer att utgöra omkring 75 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. Till arbetslösa i utsatt ställning räknas utomeuropeiskt födda, arbetslösa 55-64 år, arbetslösa med funktionsnedsättning och arbetslösa med högst förgymnasial utbildning. För dessa grupper är trösklarna in på svensk arbetsmarknad allt högre, något som Finanspolitiska rådet, IMF och OECD har pekat på.

En grupp som har särskilt svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden är utrikes födda med bristfällig utbildning. Idag tillhör 54 procent av alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen den gruppen och andelen förväntas växa. Kristdemokraterna ser med stort allvar på regeringens brist på reformer, vilket innebär att denna grupp stängs ute från arbetsmarknaden.

Av samma skäl anser vi att den höga arbetslösheten bland ungdomar är allvarlig. Yngre personer som saknar jobb får svårare att ordna med egen bostad och det är inte orimligt att tänka sig att arbetslösheten gör att möjligheten att bilda familj skjuts upp. Därför behövs det tas krafttag för att minska ungdomsarbetslösheten och det finns anledning att pröva nya vägar och nya reformer för att klara av denna utmaning.

Vi ser också ett stort behov av att förlänga arbetslivet. För att klara exempelvis demografiska utmaningar som framtidens pensioner och välfärdens finansiering så behövs det att fler jobbar fler år och timmar över en livscykel. Vi diskuterar då oftast att förlänga arbetslivet i slutet – det är bra, och Kristdemokraterna har flera reformer för detta. Men lika viktigt är att tidigarelägga inträdet, både för unga som saknar

eftergymnasial utbildning och de som studerar på högskola eller universitet. Sveriges studenter tar i genomsnitt examen betydligt senare än studenter i andra OECD-länder.

Andra grupper som också har det tufft på den svenska arbetsmarknaden är äldre och personer med funktionsnedsättning. Vi ser med stor oro på hur regeringen på olika sätt försvårar för dessa grupper att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Exempelvis har regeringen höjt löneskatten för äldre vilket höjer kostnaderna för att anställa eller anlita dem. Långtidsarbetslösa är också en grupp som befinner sig i en utsatt situation. Antalet personer som varit arbetslösa i över 6 månader är över 120 000 personer och ökar. För denna grupp behövs det också nya insatser för att ge dem möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden med riktiga jobb.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Arbete ger också den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

Med fler sysselsatta skapas också resurser som kan förstärka de offentliga finanserna och öka resurserna till välfärden. Genom att fler får arbete kan de offentliga resurserna användas på ett bättre sätt för att ge stöd till dem som är mest utsatta. Med andra ord är tillkomsten av nya jobb och fler i arbete den i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan.

Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentligas insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat.

8.1 Regeringens missriktade arbetslöshetsmål

Regeringens politik på ekonomiska området baseras på ett mål som tyvärr får resultatet att människor riskerar att tryckas ut i utanförskap. Målet som regeringen har satt upp är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Tack vare en stark konjunktur och den tidigare regeringens åtgärder har arbetslösheten fallit sedan 2010 från ungefär nio procent ner till nuvarande sju procent. Enligt Ekonomistyrningsverket

kommer arbetslösheten stiga igen redan 2018, med en negativ trend under hela prognosperioden. Regeringens mål om lägst arbetslöshet i EU 2020 kommer enligt Finansdepartementets egen prognos inte att nås med mindre än att arbetslösheten ökar kraftigt i länder som Tyskland och Österrike. Det är varken önskvärt eller sannolikt. Dessutom skulle ett sådant scenario påverka Sverige negativt och sannolikt öka arbetslösheten även här.

Regeringens metod för att uppnå målet om lägst arbetslöshet verkar vara att minska arbetskraften som helhet, vilket blir tydligt när man granskar deras förslag på arbetsmarknadsområdet. Ökade ersättningar för dem som står utanför arbetsmarknaden, försämrade möjligheter att ta sig från sjukskrivning till arbete samt ökade kostnader för att anställa såväl äldre som yngre medarbetare är reformer som direkt minskar arbetsmarknadsdeltagandet. Detta är en naturlig följd av regeringens dåligt uppsatta mål. Istället för att som regeringen gömma arbetslösheten genom att öka antalet arbetsmarknadsåtgärder, är målet för Kristdemokraternas arbetsmarknadspolitik att se till att så många som möjligt får arbeta utifrån sin förmåga.

8.2 Regeringens arbetsmarknadspolitik havererar

Med dåligt uppsatta mål för politiken blir också utformningen av politiken mycket problematisk. Regeringen har nu i budget efter budget genomfört ett stort antal direkt jobbfiendliga reformer, inte minst på skattesidan. Skattehöjningar används som ett universalverktyg för att komma tillrätta med och finansiera varje problem som man tycker sig se i samhället och det offentliga åtagandet ökar därmed kraftigt. Det finns två stora problem med detta. Det första är att människors frihet och möjlighet att själv välja hur man vill prioritera med sina pengar minskar. Det andra är att kraftiga skattehöjningar på jobb och företagande omgående får en negativ effekt på arbetskraftsdeltagandet och jobbskapande. Och med färre som arbetar blir det ännu svårare att upprätthålla välfärden.

Grunden för en fungerande välfärd och ett stabilt socialförsäkringssystem är att människor arbetar. Det skapar tillväxt som gör att skatteintäkterna också ökar. Regeringens politik med höjda marginalskatter genom lägre skiktgräns för statlig inkomstskatt och genom avtrappat jobbskatteavdrag verkar i motsatt riktning. Höjda marginalskatter gör att arbetsutbudet minskar. Socialdemokraternas löften om att det inte skulle bli några skattehöjningar för vanliga inkomsttagare övergavs snabbt. Över 1 miljon löntagare får höjd skatt och 150 000 fler löntagare får betala statlig inkomstskatt

2016-2018. Genom den lägre skiktgränsen får fler vanliga löntagare som gymnasielärare, barnmorskor och poliser höjd skatt.

Statsminister Stefan Löfven aviserade den ”största jobsatsningen på många år” när han presenterade Socialdemokraternas arbetsmarknadspolitik i samband med förra årets budget och utlovade tiotusentals traineejobb och extratjänster. I årets budget skriver man dock kraftigt ned prognoserna för den stora jobsatsningen. Regeringen försöker ge konstgjord andning till extratjänsterna inom äldreomsorgen, men verkar inte själva tro på reformen. Av de 14 000 extratjänster som skulle tillsättas under nästa år drar regeringen nu ner prognosen till 2 600 tjänster och av de 32 000 traineejobb som Socialdemokraterna utlovade under valrörelsen 2014 hoppas man nu uppnå 10 500 traineetjänster till 2020 – det är färre tjänster än vad som var utlovat bara för 2017. Även den nedjusterade prognosen är dock optimistisk, då endast 125 personer hade fått traineejobb i augusti 2016.

8.3 En arbetsmarknad där alla får plats

Kristdemokraternas väg är en helt annan. I vårt Sverige får fler chansen till en arbetsgemenskap och vårt mål är att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga, men för att det ska bli möjligt krävs omfattande reformer för att vända utvecklingen och skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Sverige behöver avbyråkratisera arbetsmarknaden, sänka marginaeffekter, öka matchningen och stimulera fram fler jobb som inte kräver höga kvalifikationer. Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare. Därför behövs det ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete. Istället för att dra in stöd till de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden behövs det ytterligare stöd och sänkta trösklar till arbetsmarknaden.

8.3.1 Skattelättnader för utsatta grupper på arbetsmarknaden

Trots att Sverige är ett av de länder i Europa som har lägst långtidsarbetslöshet så har den utdragna lågkonjunkturen fört med sig en ökande långtidsarbetslöshet. De grupper som drabbats hårdast är de som redan innan finanskrisen hade en svag förankring på arbetsmarknaden, alltså personer som saknar gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa och personer med funktionsnedsättning. Att på olika sätt stötta dem som står långt från arbetsmarknaden i deras strävan att få ett arbete och en egen försörjning är mycket viktigt.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget,

som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Kristdemokraterna föreslår att det dubbla jobbskatteavdraget, som idag finns för de som är 65 år eller äldre, utvecklas till att gälla grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Förslaget innebär en skattelättnad för unga under 25, för de som tar en akademisk examen och börjar arbeta innan de fyller 25, för nyanlända under de första fem åren i Sverige och för personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning. Satsningarna sammanfattas i tabell 7.

Tabell 7: Politik för utsatta grupper på arbetsmarknaden.

Miljoner kronor	2017	2018	2019	2020
Dubbelt jobbskatteavdrag för personer upp till 25 år	4 300	4 300	4 300	4 300
Dubbelt jobbskatteavdrag för den som tagit examen före 25 år	280	280	280	280
Dubbelt jobbskatteavdrag för nyanlända de första fem åren	200	200	200	200
Dubbelt jobbskatteavdrag för personer långt ifrån arbetsmarknaden	500	500	500	500
Dubbelt jobbskatteavdrag för 64-åringar	300	200	200	200
Borttagande av särskild löneskatt för äldre	1500	1500	1500	1500
Lönebidrag och Samhall	284	498	598	608
Handledarstöd Arbetsintegrerande sociala företag	100	100	100	100
Matchningsanställningar		81	161	194
Summa satsningar	7 464	7 659	7 839	7 882

För många som befinner sig långt från arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete alltför låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är det inte säkert att man har mer pengar kvar i plånboken jämfört med tidigare. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden. Det dubbla jobbskatteavdraget som vi nu inför för unga, nyanlända och personer som varit utan arbete länge gör det betydligt mer lönsamt att ta arbeten och minskar kraftigt marginaleffekterna av att gå från bidrag och ersättningar till arbete. Satsningen gör även att det blir betydligt mer lönsamt att ta arbeten till den lön som introduktionsanställningarna innebär. Introduktionsanställningarna beskrivs mer i detalj under 8.3.2. Det dubbla jobbskatteavdraget ges fullt ut upp till arbetsinkomster på 18 000 kronor och trappas sedan succesivt av för månadsinkomster upp till 26 000 kronor. För inkomster över 26 000 kronor ges ordinarie jobbskatteavdrag.

Att som ung etablera sig på arbetsmarknaden tar allt längre tid. Etableringsåldern har ökat från 21 till 29 år sedan 1990. Det beror till viss del på att fler väljer att läsa vidare på universitet och högskola, vilket också krävs av fler på en alltmer avancerad arbetsmarknad. Men arbetsmarknaden har också blivit tuffare och kraven hårdare vilket gör att många ungdomar går arbetslösa alldeles för länge eller studerar fler kurser än de egentligen skulle vilja eller behöver.

Att få in en fot på arbetsmarknaden är helt avgörande för möjligheten att kunna bygga upp ett fungerande liv som vuxen. Utan arbete är det svårt att ordna med ett eget boende, att bygga upp en stabil privatekonomi och att bilda familj. Känslan av delaktighet och gemenskap samt det ansvar som ett arbete för med sig är också mycket viktig för ungas personliga utveckling.

Det dubbla jobbskatteavdraget för unga under 25 år är tänkt att öka drivkrafterna för ungdomar att söka och ta ett första arbete. Att man får behålla en större del av sin inkomst gör att det blir mer attraktivt att söka och ta ett jobb. Det gör också att fler breddar sitt sökande av arbete till fler branscher. När fler kan tänka sig att ta olika jobb skapas det också nya arbeten.

Men det är inte bara de som inte läser vidare som etablerar sig allt senare. Jämfört med OECD-länderna i övrigt tar svenska studenter ut examen sent. Om man skulle kunna tidigarelägga den genomsnittliga examensåldern med ett eller ett par år skulle stora vinster göras för den enskilde, som skulle få högre livsinkomst och pension – men också för samhället i stort som skulle få större avkastning på utbildningen. För att de som studerar ska stimuleras till att ta sin examen och snabbt komma i arbete är Kristdemokraternas förslag därför att dubbelt jobbskatteavdrag även ska gälla för de som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag. Jobbskatteavdraget gäller då i två år efter examen.

Det dubbla jobbskatteavdraget ska även gälla för nyanlända personer som vistats i Sverige i högst fem år. Den ökade tudelningen på arbetsmarknaden, där en majoritet av de arbetssökande i utsatt ställning utgörs av utomeuropeiskt födda med högst förgymnasial utbildning, behövs insatser för att dessa människor inte ska fastna i utanförskapet. Att ha en arbetsgemenskap är centralt för integrationen och för att dessa personer ska kunna komma i egenförsörjning. Kristdemokraterna vill därför göra det mer lönsamt att gå från bidragsberoende till arbete, genom sänkta marginaleffekter. Med dubbelt jobbskatteavdrag kommer nyanlända få behålla mer av sin inkomst i början, vilket ökar incitamenten för att hitta ett jobb och få fäste på arbetsmarknaden.

Personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning inkluderas också i Kristdemokraternas förslag om dubbelt jobbskatteavdrag. För denna grupp kommer skattenedsättningen att öka med längden på frånvaron från arbetsmarknaden, precis som nystartsjobben fungerar när det gäller arbetsgivaravgifter. För varje månads arbetslöshet över ett år så får den enskilde två månader med dubbelt jobbskatteavdrag. Har man varit arbetslös i 18 månader får man ett år med dubbelt jobbskatteavdrag, och har man varit arbetslös i två år så får man två år med förhöjt jobbskatteavdrag. Tillsammans med nystartsjobbets nedsatta arbetsgivaravgift för den som varit frånvarande från arbetsmarknaden underlättar vi för personer att ta steget från ett långvarigt utanförskap till arbete. Vi vet av erfarenhet att skattelättnader för den enskilde i kombination med nedsatt arbetsgivaravgift kan vara effektivt – som i fallet med dubbelt jobbskatteavdrag för de över 65 i kombination med lägre arbetsgivaravgifter.

Kristdemokraterna vill också avskaffa löneskatten för äldre, vilket innebär att nivån återställs till den nivå som gällde innan regeringen höjde skatten på ersättningar för arbete och inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som fyllt 65 år. På så sätt blir det billigare för arbetsgivare att anställa äldre och därigenom ökar även möjligheterna för personer äldre än 65 år att stanna kvar i arbetslivet. Kristdemokraterna lägger 1,5 miljarder kronor per år på satsningen 2017-2020.

Utöver detta föreslår Kristdemokraterna ett jobbskatteavdrag för föräldrar, för att möjliggöra mer tid med barnen, förstärka barnfamiljers ekonomi samt för att minska margineffekten av att gå från bidrag och ersättningar till arbete. Vi lägger 5,8 miljarder på satsningen under 2017, och ökar den sedan till 11,8 miljarder om året. Skattelättnaden för föräldrar beskrivs närmre i kapitlet om vår familjepolitik.

För att göra det lönsamt för personer att exempelvis vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska eller bli chef inom äldreomsorgen avvisar vi regeringens förändring av skiktgränserna som gör att betydligt fler vanliga löntagare får betala statlig skatt. Detta gör vi både för den skattechöjning som aviserats för 2017 och 2018.

Vi återställer även jobbskatteavdraget som regeringen trappar av för de som tjänar över 50 000 kronor i månaden. Vi tar tillbaka halva avtrappningen från år 2018 då vi lägger 1,7 miljarder på satsningen och hela från 2019 då vi satsar 3,7 miljarder.

8.3.2 Introduktionsanställningar

En stor andel av de som nu och troligtvis även framöver är arbetslösa är personer födda utanför Sverige och i många fall utanför Europa med låg utbildningsnivå. Höga

ingångslöner och ökade kvalifikationskrav är något som många ekonomer och internationella bedömare, som IMF, pekar på som hinder på svensk arbetsmarknad för personer med lägre utbildning och sämre språkkunskaper.

Ett sätt att försöka hantera detta har varit olika typer av arbetsmarknadsåtgärder som syftar till att subventionera och träna upp arbetskraft till att nå en produktivitet som motsvarar kollektivavtalsnivå. Detta behöver inte vara fel, men ofta har stöden varit krångliga och omgärdade av olika restriktioner och inte sällan har kännedomen om dem varit låg.

Kristdemokraterna föreslår därför en helt ny anställningsform – introduktionsanställningar. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny medarbetare skriver inte under ett anställningsavtal utan ett introduktionsanställningsavtal. Anställningsformen gäller inte jobb som kräver eftergymnasial utbildning eller där lägsta kollektivavtalsenliga lön är över 22 000 kr per månad.

Introduktionsanställningar är ingen arbetsmarknadsåtgärd. Den innehåller ingen byråkrati, inga stöd eller nya subventioner – dock blir det möjligt att kombinera med nystartsjobb.

En introduktionsanställning bygger på att 75 procent av arbetstiden är arbete och 25 procent är lära sig jobbet-tid. Det kan handla om mer traditionella utbildningsinslag såväl som att lära sig jobbet på jobbet. Därför kan lönen sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån eller högre.

Den enskilde medarbeten ges en anställning som innebär att hen får träning och utbildning för att efter hand (max fem år) kunna få full lön. Eftersom personen ges samma anställningsskydd som övriga anställda finns det en tydlig drivkraft för arbetsgivaren att ge medarbetaren utbildning och träning.

Introduktionsanställningens främsta målgrupp är nyanlända med låg utbildning och unga med bristande utbildningsbakgrund, men omfattar alla som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, oavsett ålder eller etnicitet.

Introduktionsanställningar – vad gäller?

- Vem som helst kan ta en introduktionsanställning och vilken arbetsgivare som helst kan anställa en person på det sättet. Inga åldersbegränsningar och inget krav på arbetslöshet.
- Inga kollektivavtal krävs på arbetsplatsen.
- Introduktionsanställningen ska kunna kombineras med nystartsjobb.
- Inkomstskatt och arbetsgivaravgift fungerar som vanligt. Inga stöd eller subventioner att hålla reda på.

- Den introduktionsanställda Las:as in som andra anställda.
- Arbetsgivaren och den anställda ansvarar själva för att fylla utbildningstiden med ett meningsfullt innehåll.
- Ingen rapportering till Arbetsförmedlingen eller annan myndighet.

Tre enkla restriktioner

- Antalet introduktionsanställda på en arbetsplats kan inte vara fler än antalet vanligt anställda.
- Är lägsta lön högre än 22 000 kr enligt kollektivavtal eller om anställningen avser ett jobb som kräver eftergymnasial utbildning kan introduktionsanställning inte bli aktuell.
- Längsta tillåtna introduktionsanställning är fem år. Anställningarna ska vara heltidsanställningar.

Kan man leva på 75 procent av lägsta lön enligt kollektivavtal?

En lön som är 75 procent av kollektivavtalsenlig lägstalön är en låg inkomst, men det är en lön samt en väg in i arbete för en person som står långt ifrån arbetsmarknaden. En introduktionsanställning kan heller inte vara mindre än heltid vilket annars skulle kunna utnyttjas.

Senast efter fem år, som är maxtiden för en introduktionsanställning, kan den anställda se fram emot full kollektivavtalsenlig lön. Det är också viktigt att notera att under de senaste tio åren har det genomförts inkomstskattesänkningar genom jobbskatteavdrag, vilket gör att det blir mer kvar i plånboken.

Kristdemokraterna föreslår också lägre beskattning av arbetsinkomster för nyanlända, unga och långtidsarbetslösa. Det gör att en anställning på dessa villkor får en betydligt mindre negativ effekt för den enskilde jämfört med nuvarande regler.

Införandet av introduktionsanställningar kommer att leda till fler jobb och därmed ökade skatteintäkter samt minskade kostnader för både stat och kommun för a-kassa och försörjningsstöd.

8.3.3 Inför matchningsanställningar

Vår arbetsmarknadspolitik syftar till att förbättra matchningen. Arbetsgivare och arbetstagare ska lättare kunna finna varandra på arbetsmarknaden. För det krävs bättre utbildning, snabbare validering av befintlig kunskap och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden.

För att ytterligare förbättra möjligheten för långtidsarbetslösa att hitta en väg tillbaka till arbete vill Kristdemokraterna införa matchningsanställningar enligt den modell som presenterades i utredningen Matchningsanställningen – nya vägar till jobb. En matchningsanställning innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett av staten upphandlat rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Det är rekryteringsföretaget som har arbetsgivaransvaret men ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare.

Att skapa nya vägar till jobb för arbetslösa och att ta till vara på de långtidsarbetslösas arbetskraft på bästa sätt är ett långsiktigt arbete som kräver genomtänkta åtgärder. Det finns redan idag flera olika former av lönesubventionerade anställningar för personer som varit utan arbete under lång tid. Trots möjlighet till höga lönesubventioner är det många arbetsgivare som inte anställer med dessa stöd på grund av en osäkerhet om hur väl personen kommer att fungera i verksamheten.

Matchningsanställningar är ett sätt att minska denna osäkerhet och målsättningen är att risken för att människor permanent stängs ute från arbetsmarknaden kraftigt ska minska. Vi föreslår att utformning av matchningsanställningar tas fram under kommande år för att finnas på plats 2018. Vi avsätter därför 81 miljoner för ändamålet under 2018, vilket successivt ökas till 194 miljoner 2020.

8.4 Effektivisera arbetsmarknadspolitiken

För närvarande är det svårt att överblicka den djungel av arbetsmarknadsstöd som företagare och arbetslösa har att lära sig och förhålla sig till. Det finns instegsjobb, nystartsjobb, traineejobb, jobb- och utvecklingsgaranti, trygghetsanställningar, offentligt skyddat arbete, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd och många andra.

Olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser har lagts till de gamla stöden och skapat en för arbetsgivarna, de arbetslösa och i viss mån även för arbetsförmedlarna svårgenomtränglig struktur.

En driftig företagare som lever för sin affärsidé har inte möjlighet att sätta sig in i alla stödformer och har inte tid att ta reda på hur han eller hon ska bete sig för att företaget ska kunna ta del av ett stöd enligt en viss stödform eller vilka krav den anställda i så fall måste uppfylla.

Däremot förekommer att företag specialiserar sig på att använda stöden och maximera sin lönsamhet med hjälp av statliga arbetsmarknadsåtgärder. Det snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb.

Syftet med stöden är gott. Men resultaten är i många fall undermåliga. En konsekvens har snarare blivit att Arbetsförmedlingens 12 600 anställda administrerar arbetslöshet snarare än att förmedla jobb. Varje arbetsförmedlare förmedlar i genomsnitt 10 jobb på ett år – mindre än ett jobb i månaden. Detta har dragit ned förtroendet för myndigheten.

Arbetsgivarna är kritiska och negativa i bedömningen av myndigheten. Svensk Näringsliv har visat att en majoritet av företagen inte använder Arbetsförmedlingen i samband med rekryteringar, och att av de företag som använder Arbetsförmedlingen ger 38 procent ett mycket dåligt betyg. Enligt Sifos årliga undersökning av svenskarnas förtroende för olika myndigheter har Arbetsförmedlingen hamnat i botten flera år i rad. I 2016 års undersökning får myndigheten ett anseendeindex på -22 på en skala mellan -65 och +135. Genomsnittet för de svenska myndigheterna ligger på +29.

Kostnaden för programmen och de subventionerade anställningarna är också hög, och särskilt nedslående för vissa program och stöd. Den totala kostnaden för arbetsmarknadspolitiska program, samt för ersättningar till personer som deltar i programmen, uppgår till drygt 78 miljarder konor. Tillkommer gör Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag på 7,8 miljarder kronor.

Subventionerade anställningar kommer behövas också i framtiden. Det gäller särskilt personer som har nedsatt arbetsförmåga i form av en funktionsnedsättning. Kristdemokraterna satsar därför mer än regeringen på lönebidragsanställningar. Ett av syftena med den förenkling som vi nu föreslår är att skapa ytterligare trygghet för gruppen av personer som har funktionsnedsättningar.

Arbetsmarknadspolitiken behöver en grundlig renovering. Kristdemokraterna föreslår därför att:

- Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning avskaffas
- Fler platser inom yrkesvuxenutbildningen skapas
- Instegsjobben avskaffas
- Särskilt och förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas
- Arbetspraktikprogrammen samordnas
- Anslaget till Arbetsförmedlingen minskar med 10 procent när många uppgifter försvinner, vilket innebär 780 miljoner kronor 2017
- Tillskott till trygghets- och lönebidragsanställningar för personer med funktionsnedsättningar

8.4.1 Avskaffa arbetsmarknadsutbildning

Arbetsförmedlingen ska arbeta med att förmedla jobb, inte bara administrera arbetslöshet. Myndigheten är inte lämpad att utbilda arbetslösa till att bli mer gångbara på arbetsmarknaden. Utbildning är ingen kärnkompetens för Arbetsförmedlingen och resultaten för de egna utbildningarna är undermåliga. Endast 15,9 procent av deltagarna hade ett arbete utan stöd 90 dagar efter utbildningen.

En arbetsmarknadsutbildning hos Arbetsförmedlingen kan verka kontraproduktivt för chansen att få jobb. När en arbetssökande ska redovisa sina meriter för en möjlig arbetsgivare understryker en arbetsmarknadsutbildning att personen i fråga varit arbetslös en längre tid. En yrkesutbildning på exempelvis Yrkesvux eller Yrkeshögskolan har inte samma negativa koppling eftersom den som gått en sådan inte per definition måste ha varit arbetslös när han eller hon gick den.

Riksrevisionen utvärderade personer som varslades vid Volvo under åren 2008–2009 och då erbjöds omskolning. Granskningen visade att etableringen mot arbetsmarknaden försenades för de som gick arbetsmarknadsutbildningar jämfört med de som avstått.

Riksrevisionen har i senare granskningar av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar (RIR 2015:22) kunnat konstatera att en stark fokusering på personer som står långt från arbetsmarknaden skapar incitament att anordna utbildningar som inte nödvändigtvis avser att tillmötesgå en brist på arbetsmarknaden.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att Arbetsförmedlingen genom sitt eget analysarbete har funnit att det görs anvisningar där arbetsförmedlaren från början kan förmoda att deltagaren inte kommer att kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Kristdemokraterna lägger i sitt budgetförslag ned arbetsmarknadsutbildningarna, vilket resulterar i en besparing på nästan 2,6 miljarder 2017. Vi satsar istället kraftigt på Yrkesvux.

8.4.2 Fler platser i Yrkesvux

Kristdemokraterna bedömer att personer som går yrkesvuxenutbildningar har långt större möjlighet att få ett arbete efter utbildningen än efter en arbetsmarknadsutbildning upphandlad av Arbetsförmedlingen. Den bedömningen bygger tyvärr också på att arbetsgivare troligtvis får en mer negativ uppfattning om en person som gått en arbetsmarknadsutbildning än en som gått annan utbildning.

Yrkesprogramsutredningen som tillsattes av Alliansregeringen 2013 överlämnade sitt betänkande ”Välja yrke” (SOU 2015:97) till regeringen i november 2015 med en rad förslag på yrkesutbildningens område.

I utredningen identifierades en rad branscher där det råder rekryteringssvårigheter till yrken som inte kräver eftergymnasial utbildning. Det är till exempel kockar, lastbilmekaniker, medicinska sekreterare och installationselektriker. Inom smalare branscher råder det brist på glasmästare, fastighetstekniker, bagare och många fler.

En utbyggnad av antalet Yrkesvuxplatser borde inte bara leda till att fler som idag är arbetslösa får jobb utan att hela samhället fungerar bättre när viktiga bristyrken kan besättas med kunnig personal. Kristdemokraterna satsar därför 537 miljoner kronor mer än regeringen på Yrkesvux 2017 och väljer att trappa upp satsningen fram till år 2020. Totalt ökar Kristdemokraterna medlen med 900 miljoner per år jämfört med idag på Yrkesvux 2017-2018, och med 1,1 miljard per år 2019-2020. Utöver det matchar vi det anslag som regeringen gör för studiemedel för Yrkesvux.

8.4.3 Avveckla traineejobb och extratjänster

Regeringens satsning på traineejobb var en viktig del av den stora jobsatsning som aviserades redan inför valet 2014. I den nya arbetsmarknadspolitiken skulle 32 000 ungdomar ges chansen att upptäcka offentlig sektor som arbetsmarknad. Efter halva mandatperioden har dock endast 125 personer fått traineejobb. Regeringen erkänner själva misslyckandet och skriver ner prognosen för traineejobben. Fram till 2020 hoppas man nu uppnå 10 500 traineetjänster, vilket är färre tjänster än vad som var utlovat bara för 2017.

Samma sak gäller extratjänsterna som regeringen nu ompaketerar och återlanserar, men samtidigt verkar de själva inte tro på reformen. Av de 14 000 extratjänster som skulle tillsättas under nästa år dras prognosen nu ned till 2 600 tjänster.

Kristdemokraterna föreslår att traineejobben och extratjänsterna avvecklas. Detta finansierar istället fler platser inom Yrkesvux och skattelättnader för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

8.4.4 Avveckla anställningsstöd

För att renodla och förenkla Arbetsförmedlingens verksamhet, och göra stöden mer tillgängliga för fler, behöver antalet stödformer minska, inte minst då såväl Arbetsförmedlingens handläggare som arbetsgivarna har svårt att hålla reda på dem och att använda dem effektivt.

Flera anställningsstöd visar därtill dåliga resultat i så måtto att få deltagare går vidare till jobb utan subvention efteråt. De sämst presterande stöden behöver därför avskaffas. Varje år betalar staten genom Arbetsförmedlingen ut cirka 20 miljarder kronor i form av olika subventionerade anställningar.

Bland anställningsstöden är det endast nystartsjobb och starta-eget som uppvisar acceptabla resultat i att hjälpa arbetssökande att få arbete utan stöd. Av de som fått nystartsjobb har hela 36,4 procent arbete utan stöd 180 dagar efter insatsen. Motsvarande siffra för starta-eget (start av näringsverksamhet) var 74,2 procent 2015.

Andra former av anställningsstöd, som inte riktar sig till personer med funktionsnedsättning, bör avvecklas då de uppvisar sämre resultat.

Personer som idag befinner sig i dessa bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller introduktionsanställningar eller en kombination av dessa. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera program.¹ Kristdemokraterna räknar därutöver med att vissa deltagare i anställningsstöd kommer att hamna i någon form av ersättningssystem för en tid, vilket finansieras. Samtliga personer med funktionsnedsättning som idag har särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd bereds platser i trygghetsanställning eller lönebidragsanställningar. På så sätt ökar deras trygghet på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har också signalerat att missbruket av stöden kan vara omfattande. Därför behöver Arbetsförmedlingen vidta åtgärder för att minska risken för felaktiga utbetalningar vilket utretts i en statlig utredning Lätt att göra rätt SOU 2014:16.

Sannolikt är det enklare för Arbetsförmedlingen att stävja fusk om antalet former för subventionerade anställningar är färre genom att det blir färre fuskupplägg att hålla reda på.

8.4.5 Avveckla instegsjobb

Anställningsstöd i form av instegsjobb är en stödform som riktas mot nyanlända. Stödet har emellertid svaga resultat. 90 dagar efter avslutat instegsjobb hade 5,2 procent av deltagarna ett jobb utan stöd och andelen ökade endast till 7 procent efter 180 dagar.

För att som arbetsgivare få stöd genom instegsjobb krävs kontakter med Arbetsförmedlingen och en omfattande byråkrati.

¹ Calmfors 2001, Riksrevisionen 2006

Kristdemokraterna anser att nyanlända med språkbrister och bristande utbildning dels bör kunna få andra utbildningsinsatser och dels bör vara intressanta för introduktionsanställningar och i synnerhet i kombination med nystartsjobb. Instegsjobben bör därför avvecklas.

8.4.6 Avveckla särskilt och förstärkt särskilt anställningsstöd

Arbetsgivare som anställer arbetslösa kan få särskilt anställningsstöd med upp till 890 kr per arbetsdag i upp till tolv månader med möjlighet till förlängning i ytterligare tolv månader.

Enligt Arbetsförmedlingen hade 9,1 procent av deltagarna arbete utan stöd 90 dagar efter åtgärden och 10,8 procent 180 dagar efteråt under 2015.

Mot bakgrund av det svaga resultatet är det problematiskt att stödformen beräknas ha höga så kallade undanträngnings- och dödviktseffekter (38-51 procent undanträngning, varav cirka 20 procentenheter dödviktseffekt²).

Ytterligare en stödform som medger ännu högre subvention av anställning fast med ännu sämre resultat är det förstärkta anställningsstödet. Enligt Arbetsförmedlingen hade endast 4,8 procent av deltagarna arbete utan stöd 90 dagar efter åtgärden och 5,9 procent efter 180 dagar under 2015.

Särskilt och förstärkt särskilt anställningsstöd bör på grund av detta avvecklas. Deltagare som inte har funktionsnedsättning kan få jobb exempelvis med hjälp av introduktionsanställningar, i vissa fall i kombination med nystartsjobb, eller via en yrkesutbildning inom Yrkesvux. De som har en funktionsnedsättning bereds plats i lönebidrags- eller utvecklingsanställning.

8.4.7 Slå ihop tre former av arbetspraktik till en

Det finns i dag tre längre former av arbetspraktik. Dels en vanlig arbetspraktik vilken pågår i sex månader och erbjuds en bred målgrupp. Prova-på-plats pågår i högst tre månader där målgruppen utmärks av ingen eller begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv. Praktisk kompetensutveckling är också upp till tre månader och riktar sig till den som nyligen blivit arbetslös eller riskerar bli arbetslös.

Alliansregeringen föreslog redan i DS 2014:29 att de tre praktikformerna skulle slås ihop i syfte att ge enklare handläggning och bättre individanpassning. Genom att slå ihop praktikformerna underlättas budgetplanering och uppföljning. Den främsta vinsten

² Lundin 2000-2001, Riksrevisionen 2006

uppnås i kommunikationen med arbetsgivarna genom att utbudet av insatser blir mer översiktligt.

8.4.8 Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag

Arbetsförmedlingen är en av Sveriges största myndigheter och åtnjuter tyvärr ett mycket lågt förtroende hos såväl allmänhet som arbetsgivare.

Kristdemokraterna anser att myndighetens arbete behöver effektiviseras, enligt ovan presenterade reformer. Genom en bättre fungerande förmedlingsverksamhet uppfyller den sitt syfte inom arbetsmarknadspolitiken och förutsättningarna ökar för att allmänheten ska känna ett bättre förtroende för myndigheten. Om förslagen genomförs blir Arbetsförmedlingens uppdrag mindre omfattande – dels genom introduktionsanställningar som myndigheten överhuvudtaget inte hanterar och dels genom att programmen man hanterar blir färre. Det är därför rimligt att en neddragning av förvaltningsanslaget på 10 procent görs (780 miljoner kronor 2017).

8.5 Trygga anställningar

För Kristdemokraterna är det viktigt med socialförsäkringssystem som både ger trygghet för den enskilde i samband med exempelvis sjukdom eller arbetslöshet och som är utformade så att de hjälper människor tillbaka till arbete. När det gäller arbetslöshetsförsäkringen tycker vi att alla som arbetar och som uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av försäkringen.

Under lång tid räknades taket i a-kassan inte upp, vilket bidrog till att urholka försäkringens betydelse. Samtidigt pekar forskningen återkommande på samband mellan en högre ersättning och lägre sysselsättning. Regeringen genomförde en relativt kraftig höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen. Det är en ökning som tillsammans med regeringens kraftiga skattechöjningar och företagsfientliga politik riskerar att leda till kraftigt ökad arbetslöshet. Vi förordar därför en nivå för a-kassan där taket sätts till 760 kronor per dag under de 300 första dagarna och därefter 680 kronor per dag.

Vi motsätter oss regeringens förslag att utöka möjligheten att erhålla ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Genom att öppna upp för deltidsersättning under en längre tid finns risk att den som försöker komma tillbaka till arbetsmarknaden kan känna sig tvingad att tacka nej till mer arbete än deltid för att vara säker på att klara sin försörjning med fortsatt a-kassa.

Vårt mål med sjukförsäkringen är att den ska vara trygg för den som saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom. Den som har eller kan återfå en arbetsförmåga ska

få hjälp och gott stöd för att komma åter i arbete. Något annat vore ett slöseri på mänskliga och samhälleliga resurser.

Därför är det oroväckande att regeringen slopar den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Enligt flera remissinstanser leder detta till att de långa sjukfallen ökar ytterligare. Ju längre sjukskrivningen pågår desto sämre chans att komma tillbaka. Dessutom riskerar förslaget att minska de drivkrafter som i dag finns för såväl myndigheter som den enskilde att sätta in kraftfulla resurser för att möjliggöra återgång till arbete. Vi är oroade över att regeringen återigen riskerar att människor lämnas utan insatser i långa passiva sjukskrivningar, vilket innebär ett stort slöseri med mänskliga resurser och ett stort lidande för den enskilde.

8.5.1 Lönestöd

Cirka 85 000 personer är idag anställda med lönestöd eller har en trygghetsanställning. Uppföljningar av lönestöd visar att många personer har en anställning med detta lönestöd under lång tid trots att tanken är att lönebidraget ska löpa i endast fyra år. Taket för denna ersättning är för närvarande 16 700 kronor per månad. Beloppet har inte räknats upp på många år. Avsikten med en lönestödsanställning är inte att ersättningsbeloppet ska utgöra taket för personens löneutveckling. Så har det dock i praktiken blivit.

I den så kallade FunkA-utredningen (SOU 2012:31) presenterades ett förslag om att höja den lönestödsgrundande lönekostnaden. När FunkA-utredningen genomförde en undersökning och tillfrågade företagare vilket det viktigaste hindret för att anställa någon med en funktionsnedsättning, framträdde taket för den bidragsgrundande lönekostnaden. Ett högre ekonomiskt stöd skulle sannolikt ge fler möjlighet till anställning. Det skulle också öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och stärka sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek.

Kristdemokraterna anser att regeringens ökningar av anslag till lönestöd är otillräckliga och tillför därför ytterligare 100 miljoner per år under perioden 2017-2020. Totalt satsar vi 260 miljoner 2017 och trappar successivt upp till 490 miljoner kronor 2020.

Samhall är en statligt ägd aktör som skapar meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samhalls förutsättningar att introducera framförallt unga till arbetsmarknaden skulle förbättras om de gavs möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar. Detta givetvis under förutsättning att anställningstryggheten inte försämras för de som nu är anställda i Samhall.

Kristdemokraterna välkomnar regeringens ökning av anslaget till Samhall med 24 miljoner 2017 och 118 miljoner kronor per år 2018-2020.

Utöver denna satsning lägger Kristdemokraterna 100 miljoner kronor om året 2017-2020 på handledarstöd hos arbetsintegrerande sociala företag (ASF). Idén med ASF är att ge en långsiktig plats för personer som oftast inte haft ett arbete under mycket lång tid. Många har dåliga erfarenheter av att få delta i ett arbetsmarknadsprojekt på några månader, för att sen återigen hamna i utanförskap eller möjligen delta i ännu ett projekt. Idag finns över 300 arbetsintegrerande sociala företag i Sverige som ger cirka 8 000 personer arbete, arbetsträning och rehabiliterande insatser.

8.6 Fler växande företag

Sverige behöver ett företagsklimat som lägger grunden för fler jobb. Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. De skapas främst när människor finner det modan värt att starta och utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Kristdemokraterna slår vakt om ett livskraftigt näringsliv som kan skapa fler arbetstillfällen och ökad tillväxt. Därför lägger vi en rad förslag om enklare regler, ökad tillgång på riskkapital och konkurrenskraftiga skatter. Med regeringens skattehöjarpolitik riskerar dock människors företagsambitioner att gå om intet. Istället för att lägga grunden till fler jobb, nedmonterar regeringen viktiga reformer för jobb och företagande som påbörjats av alliansregeringen.

8.6.1 Värna och utveckla tjänstesektorn

Många unga och nyanlända får sina första jobb inom någon del av tjänstesektorn. För att jobb ska fortsätta skapas för dessa grupper är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. En viktig del i branschen är hemserviceföretag. Hela 25 procent av de sysselsatta hos dessa företag är under 26 år, 47 procent av alla anställda är utlandsfödda och 60 procent saknar gymnasieutbildning. Förutom den positiva arbetsmarknadseffekten av att dessa utsatta grupper får jobb inom hemservice innebär det ett stöd för exempelvis tidspressade barnfamiljer och äldre i behov av hjälp.

RUT-avdragen har öppnat nya marknader och skapat förutsättningar för nya företag och jobb. RUT är en succé som har skapat nya vita heltidsjobb i branscher som tidigare haft stora problem med svartjobb. Bara under 2014 ökade antalet sysselsatta inom hemservicebranschen med 3 000 personer. Antalet kunder som köper städning i hem och andra RUT-tjänster har på åtta år ökat från cirka 50 000 till 600 000.

Att regeringen nu valt att nedmontera dessa avdrag är ett slag mot alla dessa människor och mot småföretag som vågat ta steget att starta ett företag inom den hushållsnära tjänstesektorn. Enskilda och familjer med barn eller föräldrar med funktionsnedsättningar har kunnat nyttja RUT-avdraget som en avlastning för en rimlig kostnad. Många småföretag har kunnat utveckla verksamheten och anställa fler. Effekterna av försämrade RUT- och ROT-avdrag för såväl enskilda som för samhällsekonomin i stort blir därför negativa.

Kristdemokraterna har länge förespråkade det som i dag är RUT-avdrag och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. Vi motsätter oss därmed regeringens halvering av taket i RUT-avdraget för de som inte fyllt 65 år och vill återföra takbeloppet till ursprungsnivån på 50 000 kronor per person. Vi vill även att RUT-avdraget återigen ska omfatta matlagning i hemmet.

Utöver detta föreslår Kristdemokraterna att avdraget utökas till att gälla fler tjänster. En tjänst som borde ingå i RUT-avdraget är tvätteritjänster även utanför hemmet. Om ett tvätteriföretag fick erbjuda RUT-tjänster för att plocka upp tvätten vid dörren, ta den till ett tvätteri och lämna tillbaka den tvättad, struken och vikt skulle den tjänsten bli möjlig för många fler än i dag. Detta skulle skapa många arbetstillfällen och samtidigt ge en välkommen avlastning till stressade familjer som får mer tid över att tillbringa med sina barn och unga. Man kan också tänka sig att tjänsten kan köpas till åldrade föräldrar som behöver denna hjälp med att tvätta.

Kristdemokraterna föreslår även att RUT-avdraget ska inkludera arbetet med omsorg och tillsyn av en person, såsom ledsagning och avlösning för föräldrar och syskon. Många vuxna har syskon med funktionsnedsättningar, där föräldrarna skulle behöva avlastning på olika sätt. Att möjliggöra RUT-avdrag för denna tjänst skulle utöka möjligheterna för fler anhöriga att kunna arbeta utanför hemmet eller i alla fall få det andrum som behövs för att ge den omsorg man önskar. Att ge både barn och syskon chansen att finansiera en extra insats för sin anhörige, är något som behövs för många idag.

Ytterligare en utveckling av RUT-avdraget som Kristdemokraterna föreslår är att inkludera ”fixartjänster”, dvs lättare servicetjänster i hemmet. Fixartjänsterna handlar till exempel om hjälp med byte av gardiner, batterier eller glödlampor, skruva ihop möbler, montering/nedmontering av belysning, halsäkning av mattor, förflyttning av saker till källare/vind med flera enklare servicetjänster. Många kommuner erbjuder idag tjänsten till pensionärer och/eller personer med funktionsnedsättningar, men det skiljer sig i kostnad och upplägg mellan kommunerna. Kristdemokraterna vill istället omvandla

dessa tjänster att ingå i RUT-avdraget så att fler företag kan erbjuda tjänsterna och därmed anställa fler.

Kristdemokraterna avsätter totalt 410 miljoner kronor för att återställa och utvidga RUT-avdraget 2017. Därefter satsar vi 510 miljoner kronor om året.

Kristdemokraterna välkomnar även att regeringen hörsammat vårt förslag i förra årets budgetmotion om sänkt moms för tjänster som cykelreparationer, skomakeri och skradderiverksamhet. Genom att sänka kostnaderna för dessa tjänster kan branscherna växa och fler kan få arbete. Att fler får möjlighet att reparera sina cyklar, skor eller kläder är också gynnsamt ur ett hållbarhetsperspektiv.

8.6.2 Skapa förutsättningar för konkurrenskraftiga företag

En grundförutsättning för ett gott företagsklimat är att företag har råd och möjlighet att anställa. Tillsammans med övriga allianspartier föreslår vi därför fyra åtgärder för att stärka framväxten av nya jobb i en ny generation företag. Vi vet att en majoritet av de nya jobben växer fram i små och växande företag. Dessa små och växande företag utgör en jobbmotor som riskerar att gå sönder till följd av regeringens politik med höjda skatter på jobb och företagande samt nya regleringar som hotar hela branscher. Vi väljer en annan väg och föreslår istället ett antal förenklingar och kostnadsminskningar för företag.

Vi föreslår mer konkurrenskraftiga skatter på delägarskap för nyckelpersoner i växande företag. Många småföretagare jobbar långa timmar med låg lön i början. Därför har de sällan möjlighet att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner. För att underlätta för små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill vi göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap. Vår ingång är att regelverket bör förenklas och göras mer konkurrenskraftigt, samtidigt som grundläggande skatterättsliga principer beaktas, så att det blir lättare för växande företag att attrahera och behålla centrala medarbetare. Den utredning som gjordes tidigare i år kom med förslag som Kristdemokraterna anser är för smala och ligger på en för låg nivå. Vi vill se mer omfattande möjligheter för företagen att använda incitamentsprogram och avsätter därför 600 miljoner per år för sänkt skatt på personaloptioner.

Kristdemokraterna välkomnar också regeringens satsning på sänkt elskatt för serverhallar, vilket möjliggör för dataindustrin att växa i Sverige.

Vi vill också införa en garanti för företagen att de bara ska behöva lämna en och samma uppgift en gång till myndigheterna. Det innebär att en företagare bara lämnar in

uppgifter en gång på en plats och att dessa uppgifter därefter slussas vidare till aktuell myndighet. Det skulle påtagligt minska tiden som företag idag behöver lägga på administration och öka tiden de kan lägga på sin kärnverksamhet, nämligen att skapa värde och jobb.

Ett annat viktigt område är att sänka trösklarna till företagande så att fler ges möjlighet att förverkliga sina idéer och skapa arbete åt sig själv och andra. Ett sätt att göra det är att sänka kravet på aktiekapital från 50 000 till 25 000 kronor. Dagens regelverk stänger ute för många potentiella företagare och bör anpassas till nya företagsverkliga behov av eget kapital.

Det statliga riskkapitalet måste reformeras och effektiviseras så att det i högre grad kompletterar privat riskkapital. Detta vill vi göra genom så kallade fond-i-fond-lösningar, där statligt riskkapital från början samverkar med privata fonder för att nå mindre och växande företag. Särskilt viktigt är det att stötta företag med stor tillväxtpotential i ett tidigt skede. Vi ser positivt på principerna i den utredning som presenterades i våras med ett förslag om hur investeringar i företag i tidiga utvecklingsfaser skulle kunna underlättas. Samtidigt är det viktigt att effekterna på redan existerande fonder måste analyseras noggrant för att fortsatt garantera att det statliga riskkapitalet är tillgängligt i hela landet.

9. En förbättrad migrations- och integrationspolitik

Det pågår en humanitär kris i världen. Krig, förtryck, islamistiska terrorgrupper och förföljelse av etniska och religiösa grupper gör att miljontals människor är på flykt. Samtidigt söker sig många andra, av fullt förståeliga skäl, bort från fattigdom och misär mot vad man hoppas ska bli en nystart.

Runt en miljon människor sökte sig till EU under förra året. Under inledningen av 2016 var antalet flyktingar och migranter till unionen flera gånger större än under motsvarande period förra året. Sedan det omdiskuterade avtalet mellan EU och Turkiet trädde i kraft den 4 april har antalet migranter som tagit sig från Turkiet till de grekiska öarna minskat väsentligt. Antalet migranter som tagit sig till Italien från Nordafrika ligger däremot på ungefär samma nivåer som förra året. Men det är alltför svårt att göra bedömningar om hur detta kommer att utvecklas framöver.

Sverige har länge varit ett av de länder i Europa och västvärlden som flest sökt sig till och som har tagit ett mycket stort ansvar vad gäller att välkomna asylsökande. Under

2014 och 2015 sökte nästan en kvarts miljon människor asyl här, vilket i förhållande till befolkningens storlek är mer än något annat land i västvärlden. Om övriga EU-länder tagit emot lika många asylsökande per capita som vårt land gjorde under förra året hade unionen gemensamt kunna välkomna hela åtta miljoner asylsökande under ett år då nöden var mycket stor. Det är genant att inte fler länder kunde tänka sig att vara med och bidra.

Vi känner en stolthet över vårt lands ansvarstagande och människors vilja att hjälpa människor på flykt. Vi är ett öppet och välkomnande land och här finns humanitet. När situationen var som allra mest ansträngd under förra hösten svepte en våg av medmänsklighet över Sverige. Socialsekreterare, migrationshandläggare, poliser, pastorer, präster, imamer och väldigt många frivilliga visade ett starkt engagemang för att hjälpa de medmänniskor som befann sig i en mycket svår situation. Utan de frivilligas och det civila samhällets insatser hade Sverige inte klarat av den akuta migrationssituation så bra som vi ändå gjorde. Det ger skäl att känna tillförsikt och stärker Kristdemokraternas tro på människans inneboende förmåga att göra gott och bidra till ett gott samhälle.

De senaste årens stora antal asylsökande ställer Sverige inför stora utmaningar. Det är inte bara det svenska asylsystemet som utsätts för stora påfrestningar. Även andra centrala samhällsfunktioner är under stor belastning. Det som särskilt kan lyftas fram är att handläggningstiderna för asylutredningar blivit mycket långa. Den 1 september 2016 var drygt 147 000 personer inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Dessa förväntas enligt Migrationsverkets julprognos få vänta i genomsnitt ett år innan de får sitt första beslut, och under denna tid är sysslösheten och trångboddheten fortfarande påtaglig. Det är inte acceptabelt att handläggningstiderna är så långa. Det är inhumant och försvårar integrationen. Tillskottet till Migrationsverket som regeringen föreslår och vi stödjer kan bidra till att korta handläggningstiderna.

Boendesituationen för asylsökande är alltjämt pressad, även om den är lindrigare idag än för ett halvår sedan. Härutöver finns påfrestningar på exempelvis hälso- och sjukvården, skolan och den sociala välfärden, som helt enkelt inte varit dimensionerade för att så många nya människor kommer till Sverige på så kort tid. Framåt finns också stora utmaningar kopplade till bland annat arbets- och bostadsmarknaderna. Det går exempelvis inte att bortse ifrån att Sverige hittills har mycket svaga resultat vad gäller att integrera personer med lägre kvalifikationer och utbildning på arbetsmarknaden och ännu så länge har regeringen inte genomfört eller föreslagit några reformer som på

allvar kan förväntas ändra på detta. De utmaningar vi har kräver åtgärder så människor får ett humant mottagande och känner sig välkomnade till sitt nya hemland.

Kristdemokraternas migrationspolitiska utgångspunkt är att värna asylrätten och att Sverige har ett moraliskt ansvar att hjälpa medmänniskor i nöd. Partiet ska vara en garant för en ordnad, human och långsiktigt ansvarsfull integrations- och migrationspolitik som erbjuder en fristad för människor på flykt. Utgångspunkten är att försvara öppenheten och den fria rörligheten inom EU. Vi vill se fler lagliga vägar in i unionen.

Tabell 8: *Kristdemokraternas förslag för bättre migration och integration.*

Miljoner kronor	2017	2018	2019	2020
50 nya förvarsplatser	60	60	60	60
SFI från början 15h	300	600	600	600
Samhällsorientering 9h	300	600	600	600
Anhöriginvandring	1300	1300	1300	1300
Omställningsfond, av ersättningarna till kommunerna för boende till ensamkommande	300	300		
Bonus för de 30 kommuner som tar emot flest	400	300	200	200
Vård av asylsökanden med svåra trauman	40	40	40	40
Nationell krissocialjour	10	10	10	10
Familjehemssatsning	40	40	40	40
Ökat anslag IVO för uppföljningen av nya boenden	5	5	5	5
Summa satsningar	2 750	3 250	2 850	2 850

9.1 Asylansökningsområden

För att förbättra mottagande, korta tiden i asylprocessen och minska kostnaderna vill vi införa asylansökningsområden. Dessa bör huvudsakligen finnas i närheten av våra stora gränsövergångar. Syftet är att få till stånd en snabbare registrering och en beslutsprocess som både är rättssäker och effektiv. Genom ett samlat mottagande och beslutsprocess ökar möjligheten att förhindra att människor avviker och hamnar i en utsatt situation.

I asylansökningsområdena ordnas boende för de asylsökande under den första fasen i asylutredningen. Personer som uppenbart inte medverkar till att styrka sin identitet, som kommer från så kallade säkra länder eller som i enlighet med reglerna i Dublinförordningen bör få sin asylansökan prövad i annat land ska få ett snabbt avvísingsbeslut. Detsamma gäller personer som bedöms vara en säkerhetsrisk.

Asylmottagningsområdena ska bemannas med sjukvårdskompetens för att möta vårdbehov och behov av psykosocialt stöd. Många av de som kommer till Sverige som asylsökande lider exempelvis av posttraumatiskt stressyndrom. Genom att dessa kompetenser finns tillgängliga direkt vid mottagandet kan ett hälsofrämjande arbete påbörjas tidigare.

Många av de som kommer till Sverige som asylsökande lider exempelvis av posttraumatiskt stressyndrom. Vi avsätter 40 miljoner kronor utöver regeringen på vård av asylsökanden med svåra trauman.

9.2 Asylprogram, obligatorisk SFI och samhällsorientering

Asylsökande försätts idag i en lång väntan på handläggning av sin asylansökan med en lika lång tid av ovisshet och passivitet som följd. Människors inneboende drivkraft och hopp om att bygga en bättre framtid riskerar att avta ju längre tiden går.

Kristdemokraterna vill möta denna situation genom att tidigarelägga den utbildning (SFI och samhällsorientering) som nyanlända erbjuds till asyltiden. Därför vill vi införa krav på att asylsökande erhåller och ska delta i 15 timmar språkutbildning och nio timmar samhällsinformation per vecka.

En kraftigt kortad etableringstid är något som är bra för både den enskilde och samhället i stort. Kristdemokraterna anslår totalt 600 miljoner kronor för detta ändamål under 2017 och 1,2 miljarder kronor under vardera året 2018-2020. På sikt överväger vinsterna i snabbare integration de extra kostnader som detta medför. Det samlade ansvaret för asylsökandes sysselsättning ska även fortsättningsvis finnas hos Migrationsverket. Organiseringen av sysselsättningen kan däremot ske både i ideella organisationer och inom kommunerna.

Utöver utbildningstiden ska asylsökande ha ett arbetskrav på sig om 16 timmar per vecka – det kan handla om reguljärt arbete eller att bistå vid det egna asylboendet, till exempel med lokalvård, matservering, trädgårdsarbete och vaktmästartjänster, alltså uppgifter som idag åligger asylboendenas personal att sköta. Kommuner eller ideella föreningar kan också tillhandahålla möjligheter för asylsökande att arbeta. Den som inte deltar i utbildningen eller uppfyller arbetskravet kan få sin dagersättning nedsatt.

Kristdemokraterna föreslår också att asylsökande som får ett reguljärt arbete ges ett fribelopp om 3 000 kronor som den enskilde kan tjäna per månad utan att dagersättningen minskas. Detta utgör ett viktigt positivt incitament för arbete.

9.3 Permanent lag om tillfälliga uppehållstillstånd de tre första åren

Den som beviljas asyl i Sverige bör som huvudregel tilldelas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i tre år. Även under denna tid ska det vara möjligt med familjeåterförening. Om skyddsbehovet kvarstår efter tre år permanentas uppehållstillståndet. Den som under de första tre åren har etablerat sig på arbetsmarknaden ges ett permanent uppehållstillstånd även om skyddsbehovet inte skulle kvarstå. Kristdemokraterna menar att dessa bestämmelser ska permanentas inom ramen för Utlänningslagen och inte vara en del av den tidsbegränsade lag som regeringen infört.

Kristdemokraternas förslag stärker incitamenten till etablering eftersom eget arbete säkrar rätten att stanna i Sverige. Vår politik öppnar också fler möjligheter på arbetsmarknaden än idag.

Förslaget kan också påverka hur många som söker asyl just i vårt land. Att Sverige fram till nyligen, till skillnad från andra EU-länder, haft permanenta uppehållstillstånd som huvudregel har sannolikt bidragit till att fler sökt asyl här i stället för i andra EU-länder. En jämnare fördelning minskar Sveriges kostnader, stärker integrationen och underlättar etableringen för dem som kommer hit.

9.4 Familjeåterförening och anhöriginvandring

Familjens betydelse för upplevelsen av gemenskap, trygghet och stabilitet i en ständigt föränderlig omvärld kan inte nog betonas. Ur ett integrationsperspektiv är familjen med andra ord helt central. Det är Kristdemokraternas utgångspunkt att familjer ska kunna återförenas. Vi menar att tillfälliga uppehållstillstånd i tre år ska vara huvudregel för den som har asylskäl och att rätten till familjeåterförening ska gälla. Vi anslår 1,3 miljarder kronor per år för att rätten till familjeåterförening ska gälla även dem som har tillfälliga uppehållstillstånd och som inte har denna möjlighet med dagens regelverk.

Ensamkommande barn och unga ska så snart som möjligt återförenas med sina föräldrar. Om det är så att barnet kan återförenas med sin familj i hemlandet ska det ske skyndsamt. Därför ska vi skapa drivkrafter att berätta om anhöriga redan vid ankomsten.

9.5 Effektivare avvisningar

Om den asylsökande får avslag på sin ansökan så ska personen lämna landet. Andelen som frivilligt väljer att lämna Sverige efter ett utvisnings- eller

överlämningsbeslut har minskat de senaste åren. År 2015 valde 9 718 personer att frivilligt återvända till sina hemländer medan 10 956 blev polisärenden. En del utvisades med tvång, men de allra flesta avvek och gick ”under jorden”.

För att möjliggöra fungerande avvisningar är det viktigt att Sverige ingår fler bilaterala överenskommelser (så kallade återtagandeavtal) med de viktigaste mottagarländerna för att dessa ska ta emot sina medborgare.

Förvarstagande är ett frihetsberövande och vår utgångspunkt är att det endast ska ske i undantagsfall. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att den som inte längre har laglig rätt att vistas i Sverige också kan utvisas så fort som möjligt, eftersom legitimiteten för asylrätten i annat fall riskerar att undergrävas. När ett mycket stort antal personer har fått avslag på sin asylansökan under den senaste tiden har det varit stor brist på förvarsplatser. Kristdemokraterna anslår 60 miljoner kronor per år 2017-2020 för att skapa ytterligare 50 förvarsplatser.

9.6 Nationell krissocialjour för ensamkommande

Det statliga ansvaret för ensamkommande flyktingbarn behöver stärkas. Vi vill göra det genom att tillsätta en nationell krissocialjour. Denna ska finnas som en resurs för de kommuner som behöver avlastning i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Krissocialjouren ska även samla kunskap om dessa barns och ungdomars behov och se till att den kunskapen kommer dem alla till del oavsett var i landet de hamnar. Nya riktlinjer för vilka krav som bör ställas på familjehem och gode män för dessa barn och ungdomar, samt riktlinjer för stödgruppsverksamhet för samma målgrupp, bör också tas fram nationellt. Med en nationell organisation kan resurserna optimeras samtidigt som riskerna för att barnens trygghet och rättssäkerhet åsidosätts minimeras. Vi avsätter 10 miljoner kronor per år för att inrätta en krissocialjour.

Kristdemokraterna anser att fler ensamkommande barn och ungdomar i första hand ska placeras i familjehem. Eftersom antalet familjehem är begränsat har Kristdemokraterna föreslagit att fler familjehem med beredskap att ta hand om dessa barn och unga ska rekryteras och utbildas. Vi avsätter 40 miljoner kronor per år 2017-2020 för att rekrytera familjehem och gode män.

För de barn och unga som ändå inte kan beredas plats i ett familjehem är det viktigt att kommunen kan erbjuda annat lämpligt boende. Den nya typen av boende, stödboende för unga mellan 16 och 20 år, som har införts är mycket välkommen. Tidigare var det endast möjligt att placera barn och unga i HVB-hem, vilket inte alltid

varit lämpligt. Det är dock fortsatt viktigt att barnen placeras i den typ av boendeform som motsvarar dennes behov. Regeringens aviseringar under sommaren om att ett stort antal även av barnen som är 16 och 17 år ska placeras i stödboende väcker oro. För att säkerställa uppföljningen av de nya boendena utökas anslaget för Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

9.7 En kriskommission

De stora behoven som finns på integrationspolitikens område gör att vi ser ett stort behov av en kriskommission som får i uppdrag att vända på alla stenar för att förbättra integrationen. Det kan exempelvis handla om vilka strukturella förändringar som behövs på svensk arbetsmarknad, hur etableringsprocessen kan förändras och utvärdera hur dagens integrationsåtgärder står sig i förhållande till utgifterna. Kommissionen bör ledas av personer som det finns en bred uppslutning kring.

Sverige behöver en politik för fler jobb, fler bostäder och bättre skola. Regeringens politik riskerar att få motsatt effekt. De som drabbas hårdast är de nyanlända som riskerar att fastna i ett långvarigt socialt och ekonomiskt utanförskap. En integrationspolitik som inte fungerar kan också över tid undergräva migrationspolitikens legitimitet. När politiken tappar legitimitet riskerar kraven på åtstramningar att förverkligas. En sådan utveckling måste alla som vill värna ett generöst mottagande motverka.

Av dessa skäl krävs nu politisk handling som gör det möjligt för fler nyanlända att få arbete, som förbättrar situationen på bostadsmarknaden, som gör mottagandet bättre och som långsiktigt gör integrationspolitiken effektivare.

9.8 Schablonersättningar

Kristdemokraterna vill förbättra kommunernas möjligheter att ta emot nyanlända, inte minst de som tar emot många flyktingar. Vi vill återinföra en prestationsbaserad ersättning till de trettio kommuner som har det högsta mottagandet. Det gör att kommuner som tar emot särskilt många personer får bättre förutsättningar för detta. För att finansiera detta genomför vi en begränsad sänkning av den generella schablonersättningen som höjdes mycket kraftigt i förra året.

Regeringens förändringar av ersättningarna till kommunerna för boende till ensamkommande flyktingbarn är i allt väsentligt riktiga, men infasningen av dem riskerar att på ett orimligt sätt drabba kommuner som tagit stort ansvar. Vi anslår därför

300 miljoner per år 2017 och 2018 för att mildra sådana effekter. Det är 260 miljoner mer än regeringen per år.

9.9 Etableringsuppdraget

Nyanlända som har fått uppehållstillstånd ges idag etableringsinsatser under två år. Målet är att så många som möjligt ska komma i arbete så fort som möjligt. Etableringsuppdraget är viktigt, men uppdraget måste följas upp och förbättras kontinuerligt. Kritiken mot Arbetsförmedlingen som har etableringsuppdraget visar att det finns ett stort behov av alternativa aktörer som med ökad flexibilitet och förmåga kan anpassa uppdraget efter den enskilde individen. Idag tenderar insatserna att utgå från att alla människor ska in i en och samma mall. Kristdemokraternas vill att fler insatser utförs tidigare än under etableringsuppdraget och att Arbetsförmedlingens insatser ses över. Den utredning som påbörjades av alliansregeringen i syfte att se över alternativa former för arbetsförmedlingsuppdraget bör snarast återupptas.

9.10 Bekämpa bostadsbristen för asylsökande och nyanlända

När antalet asylsökande och nyanlända ökar kraftigt på kort tid uppstår en akut bostadsbrist. Bostadsbristen drabbar enskilda, både de som väljer eget boende (Ebo) och de som bor i anvisat boende med låg standard.

Förutsättningarna för Migrationsverket att själva äga och driva boenden för asylsökande bör utredas. Om Migrationsverket kunde driva asylboenden i egen regi skulle underlaget för dialog och förberedelser mellan kommun och migrationsverk förbättras mot dagens process då upphandlingsförfarande vid avslut ställer kommuner vid fullbordat faktum. När långdragna upphandlingar undviks kan reformförslaget även innebära större kostnadseffektivitet.

Från och med 1 mars 2016 gäller en ny lag som innebär att alla kommuner är skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning. Syftet är att kommuner som har en jämförelsevis god arbetsmarknad, stor befolkning, lågt mottagande och förhållandevis få asylsökande kommer att få ta emot fler nyanlända än kommuner med sämre förutsättningar. Kristdemokraterna stödde detta förslag men hade gärna sett att lagen blev tillfällig.

Vi vill också vidareutveckla ett system som vi kallar för ”Hem-bo”, där enskilda som låter asylsökande bo hemma hos dem får ersättning för detta. På så sätt skulle nya

typer av boendeformer kunna uppstå. Villkoren och kraven för Hem-bo måste naturligtvis ses över så att det inte systemet kan missbrukas.

10. En skola där ingen lämnas efter

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, att stimulera elevernas intellektuella utveckling och att förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan har också ett bildningsuppdrag. Skolan ska bygga på, och förmedla vidare, de värden och dygder som är centrala för ett gott liv och ett gott samhälle. Inte bara utbilda personer som ska kunna få ett jobb, utan också medborgare som kan vara med och ta ansvar för samhällets gemensamma angelägenheter och förvalta centrala värden. En gemensam etisk grund är nödvändig för att skapa en lugn, trygg, stimulerande och positiv miljö i skolan. Skolans värdegrund är grunden på vilken hela undervisningen vilar och ska vara integrerad i hela skolans verksamhet.

Varje barn ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sin egen potential. Vi ska ha en skola där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Även om många nödvändiga reformer genomförts, visar flera nationella och internationella undersökningar att den svenska skolan alltjämt står inför stora utmaningar. Elevernas resultat sjunker på de områden som mäts. Det är angeläget att de förändringar som föreslås för skolan är långsiktigt riktiga – att eftersträva stabilitet, kontinuitet och arbetsro för skolan.

För att vända trenden med fallande kunskapsresultat föreslår Kristdemokraterna bland annat satsningar på stärkt stöd till elever med särskilda behov, lärarlöner och stärkt elevhälsa. Lärarkretsens attraktivitet måste stärkas bland annat genom en förbättrad arbetssituation och en hög lön till bra lärare. Kristdemokraterna anser att fristående skolor är en självklar och viktig del av det svenska skolväsendet. De fristående skolorna medverkar till att stärka den pedagogiska förnyelsen och utvecklingen inom svenskt skolväsen. Fristående skolor ökar möjligheten för varje elev att hitta en skola som passar just honom eller henne.

Kristdemokraterna tar tydligt ställning för kvalitet och excellens i högskola och forskning. Universiteten ska ha ett brett utbildningsutbud och bedriva statsfinansierad forskning, särskilt där man är nationellt eller till och med internationellt ledande. Högskolorna ska ha ett bra utbud av grundutbildning och ha en bra forskningsanknytning i samarbete med universiteten. Den högre utbildningens

viktigaste uppgift är att förmedla kunskap. För att möjliggöra detta krävs kompetenta högskolelärare och forskare, en stimulerande arbetsmiljö samt studiesocial trygghet.

10.1 Speciallärarlyft för stärkt kunskapsutveckling

Alla elever som har behov av specialpedagogik ska få tillgång till det i skolan.

Elever som har de största behoven ska få hjälp och stöd av de lärare som har den bästa kompetensen. Under lång tid har det varit brist på specialpedagoger och speciallärare. Förestående pensionsavgångar och den stora andelen obehöriga bland dem som arbetar med specialpedagogiskt stöd gör att Statistiska centralbyråns (SCB) prognos för yrket specialpedagog/speciallärare visar en ökad brist de kommande åren. Kristdemokraterna föreslår därför ett speciallärarlyft där lärare erbjuds att komplettera sin grundutbildning med en speciallärarutbildning med i huvudsak bibehållen lön, 80 procent av lönen.

Speciallärarlyftet syftar till att öka tillgången på speciallärarkompetens. Satsningen innebär att över 6 000 lärare kommer kunna utbildas till speciallärare. Reformen innebär också att den ordinarie undervisningen kan fungera bättre för samtliga elever, när elever som behöver speciellt stöd får det. Speciallärarlyftet är också ett sätt att öka karriärvägar för lärare och därmed öka statusen i yrket, samt ett sätt att förbättra arbetsmiljön i klassrummet. Kristdemokraterna anslår 230 miljoner kronor mer än regeringen till Speciallärarlyftet.

Speciallärarlyft kommer också stärka möjligheten att tidigt sätta in åtgärder för bättre läsinlärning och läsförståelse. Reformen för fler lärare och mindre klasser i de lägre klasserna som beslutades i budgeten för 2015 fortsätter med 2 miljarder kronor årligen. Kristdemokraterna anser också att det ska löna sig att vara en skicklig lärare. Alliansregeringen införde karriärtjänster som innebär att skickliga lärare kan göra karriär och bli förstelärare eller lektorer. Dessa får statligt finansierade löneyft på cirka 5 000 kronor respektive 10 000 kronor i månaden utan att lämna undervisningen och eleverna. Inte minst viktigt är en satsning på karriärmöjligheter för lärare på skolor med störst utmaningar. Vi vill särskilt rikta en del av karriärtjänsterna till utanförskapsområden. Kristdemokraterna föreslår tillsammans med övriga allianspartier en satsning på 212 miljoner kronor 2017, 352 miljoner kronor 2018, 540 miljoner kronor 2019 och 548 miljoner kronor 2020.

10.2 Satsning på nyanländas språkutveckling

Kunskapsresultaten för elever som har invandrat till Sverige efter skolstart har sjunkit dramatiskt under senare år vilket har sin förklaring i att många nyligen har anlänt till Sverige, att de är äldre när de kommer hit samt att de har en mycket bristfällig utbildning bakom sig. Bland de elever som invandrat och börjat i svensk skola i årskurs 1-5 har andelen som blir behöriga till gymnasieskolan ökat från 69 procent till 72 procent sedan 2013, enligt Skolverket. För de elever som börjat i svensk skola i årskurs 6-9 går utvecklingen i motsatt riktning – från en redan mycket låg behörighet på 28 procent till 26 procent i år. Denna utveckling måste vändas.

Kristdemokraterna anser att regeringens tillfälliga försöksverksamhet på 80 miljoner kronor under 2017 med utökad undervisningstid i svenska och svenska som andra språk i grundskolan är otillräcklig. För att stödja språkutvecklingen och möjligheterna att nå kunskapsmålen hos nyanlända och andra elever med svenska som andra språk ytterligare föreslår Kristdemokraterna en kompetenssatsning för lärare för att få fler med kompetens inom svenska som andra språk. Reformen innebär att närmare 3 000 lärare får behörighet som lärare i svenska som andra språk och den kostar 200 miljoner kronor årligen 2017–2020.

Skolor med många elever med svenska som andra språk gynnas också av den utveckling av satsningen på karriärlärartjänster som Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier föreslår ska riktas mer till utsatta områden. Även Kristdemokraternas förslag att genomföra ett specialläraryft skulle stödja elever med invandrabakgrund och skolor med stora utmaningar med många elever som inte når kunskapsmålen.

10.3 Satsningar på elevhälsa och fritids

En god kunskapsutveckling kräver också en bra skolmiljö och elevhälsa. Eleverna som mår bra lär sig bättre. En väl utvecklad elevhälsovård främjar också det förebyggande arbetet med psykisk ohälsa hos barn och unga. Kristdemokraterna föreslår därför en förstärkning på elevhälsovården jämfört med både dagens nivå och regeringens förslag i budgetproposition för 2017. Kristdemokraterna tillför elevhälsovården totalt 1 520 miljoner kronor 2017–2020, det vill säga 380 miljoner kronor per år.

Forskning visar att elever som rör på sig utvecklar en starkare fysik, presterar bättre i skolan och leder till att fler elever når målen. Trots det har idrottstimmarna i skolan minskat under de senaste 20 åren. Kristdemokraterna föreslår även att

undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundskolan utökas med från 500 till 700 timmar. I motsvarande grad minskas det som kallas elevens val.

Kristdemokraterna anser också att barngruppernas storlek inom fritidsverksamheten bör minskas. Barngrupperna har vuxit kraftigt och personaltätheten minskat avsevärt. Skolverket har återkommande uppmanat kommunerna att se över gruppstorlek och personaltätheten. Fritidshemmen ska därför dels stimulera barns utveckling och lärande och dels erbjuda en meningsfull fritid. Vi anser också att det ska vara möjligt för barnen att självständigt kunna läsa läxor på fritidshemmet.

10.4 En god barnomsorg

Kristdemokraterna har länge arbetat för att minska barngrupperna i förskolan och finansierade tillsammans med övriga allianspartier minskade barngrupper i statsbudgeten för 2015. I dag finns det därför ett statsbidrag om 800 miljoner kronor som utgår till kommuner som minskar barngruppernas storlek. Statsbidraget utgår om kommunerna minskar barngrupperna med ett barn men även till de kommuner som inte ökar barngrupperna. Det saknas dock ett mål för barngruppernas storlek och de kommuner som faktiskt satsar på små barngrupper premieras dåligt.

Utformningen av det nuvarande systemet är därför inte optimalt. Vi föreslår att fördelningen av statsbidraget förändras genom att målet om högst tolv barn i småbarnsgrupperna inkluderas och att de kommuner som uppnått, eller visar att de arbetar mot, detta mål får del av satsningen. Utformningen bör likna den så kallade kömiljarden som tidigare fanns i sjukvården, med en tydlig koppling till prestation. Liksom tidigare ska Skolverket administrera statsbidraget. Vi avsätter ytterligare 250 miljoner kronor för att minska barngrupperna i förskolan. Med en ökad kvalitet är det rimligt att höja taket i maxtaxan för hushåll med högre inkomster. Vi föreslår därför att maxtaxan höjs med 5 procent.

11. En hälso- och sjukvård i världsklass

Kristdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik utgår från att varje människa är unik och att alla personer har samma absoluta och okränkbara värde. Den solidariskt finansierade hälso- och sjukvården är välfärdens kärna och den som har störst behov ska ges företräde i vården. Hälso- och sjukvården ska kännetecknas av värdighet, kvalitet,

tillgänglighet och jämlikhet. De grupper som har svårt att göra sina röster hörda eller utnyttja sina rättigheter ska garanteras särskilt stöd.

Vården och omsorgen ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till kroppsliga, själsliga, sociala och andliga behov.

Vi har i regeringsställning prioriterat insatser för de mest utsatta patienterna med stora satsningar på psykiatrin, cancervården och vården av kroniskt sjuka. Genom vårdgarantin och kömiljarden har vi bidragit till kortare vårdköer. Vi har tagit viktiga steg mot en bättre, mer tillgänglig och jämlik vård.

Men vi är långtifrån nöjda med detta. Framtidens sjukvård står inför stora utmaningar, vården är inte jämlik och det finns fortsatta brister med överbeläggningar, brister i patientsäkerhet och vårdköer. Vården blir också alltmer högspecialiserad och högteknologisk. Mot den bakgrunden finns det all anledning att se över sjukvårdens organisering.

11.1 Ökad valfrihet och makt till den enskilde

Varje människa är unik och har ett okränkbart värde. För Kristdemokraterna är detta centralt, men det är också av yttersta vikt att vi bygger vår välfärd på den insikten. I ett välfärdssystem i vilket samma och likadant är ledord riskerar enskilda medborgare att falla igenom och där hänvisas alltid alla och envar till politikens lösningar på problem och behov. Det är istället avgörande att välfärden präglas av kvalitet och professionalism. Lika viktigt är att den bygger på hur medborgarna själva vill ha sin välfärd, vilka val de gör och vilka önskemål de har.

Lagstiftning om det fria vårdvalet i primärvården infördes 2010. Reformen innebär valfrihet för patienten samtidigt som offentliga monopol avskaffas till förmån för en mångfald av vårdgivare - allt inom den solidariska finansieringens ram. Att låta privata entreprenörer och idéburna aktörer verka inom sjukvården på samma villkor som offentliga utförare är en viktig del av valfrihetsreformerna. På så sätt får patienterna en verklig valfrihet och samtidigt vitaliseras vården.

När medborgare jämför, diskuterar och sätter sig in i olika utförares inriktningar och erbjudanden skapas ett engagemang. Mångfalden skapar positiva effekter. Det ger möjligheter för människor att välja bort och välja till. När människor har flera goda utförare att välja bland stimuleras vården och omsorgen till att öka kvaliteten.

Effekterna av vårdvalsreformen är positiva med fler vårdcentraler, bättre öppettider och bättre tillgänglighet. Patientenkätdata visar också att reformen har ett mycket starkt stöd hos både personer med stora vårdbehov och befolkningen i stort.

Tyvärr tycks det dock vara en bärande idé i vänsterregeringens politik att istället beskära den enskildes makt. Vänsterregeringens politik innebär ett tydlig stopp när det gäller valfrihet. De har flera gånger, hittills utan att lyckas, försökt strypa vårdvalet som ger patienter rätt att välja vilken vårdcentral de ska gå till genom att vårdvalet stryps och förutsättningarna för andra alternativ tas bort. Samma sak på fler områden: äldre ska inte få inflytande över sin egen ålderdom, inte bestämma vilken hemtjänst de vill ha eller hur de vill bo på äldre dagar.

Nu hotas valfriheten genom utredningen om kraftigt begränsade möjligheter till vinst. Att företag även inom välfärdssektorn måste kunna få gå med vinst är avgörande för om valfriheten kan bevaras. Företag som inte kan eller får gå med vinst kan enbart gå med förlust och det innebär att ingen heller kommer att investera i dessa företag. Samtidigt är det självklart att vård och omsorg inte är vilka marknader som helst. De rör människor i utsatta situationer och möjligheten att bedriva verksamhet inom exempelvis vård och omsorg ska vara förknippad med högt ställda kvalitetskrav som kontinuerligt följs upp. Det gäller såväl privat som offentligt driven vård och omsorg. Det är också en självklarhet att de som verkar inom dessa sektorer följer skattelagstiftningen och beskattar verksamheten som bedrivs här i Sverige.

11.2 Förstatligande av sjukhusvården

En av de viktigaste principerna för svensk hälso- och sjukvård är att befolkningen ska få vård på lika villkor. Trots detta finns det oacceptabla skillnader i medicinska resultat och kvalitet inom den svenska hälso- och sjukvården. Dessa skillnader har funnits i årtionden och är ett problem som vi delar med alla jämförbara länder i världen. Våra kunskaper om dessa skillnader har blivit allt bättre genom bland annat satsningen på öppna jämförelser av vårdens resultat.

Data från öppna jämförelser visar alltså på stora och oförsvarliga skillnader mellan olika landsting när det gäller medicinska resultat, tillgänglighet, följsamhet till nationella riktlinjer, läkemedelsanvändning, bemötande med mera. Olikheter mellan landstingen kan vara positivt och driva på utvecklingen. Men att medicinsk kvalitet och medicinska resultat inom bl.a. de stora folksjukdomarna kan skilja så mycket mellan landstingen som det gör idag är inte rimligt.

Det behövs en förändrad styrning genom ett statligt ansvar för sjukhusvården. Arbetet med detta måste börja nu. En parlamentarisk utredning måste därför komma till stånd som överväger olika vägar för att uppnå en effektivare, mer rättvis och jämlik vård, genom en mer ändamålsenlig uppgiftsfördelning mellan stat och huvudmän. Den demokratiska styrningen och den solidariska finansieringen av hälso- och sjukvården ska kvarstå.

Regeringen har aviserat att det kommer att bildas större regioner där sjukvården ingår. Större geografiska enheter är bra men inte tillräckligt. Sjukhusvården behöver förstatligas för att uppnå bästa kvalitet och en jämlik vård på lika villkor för hela befolkningen. Ett statligt ansvarstagande för sjukhusvården kommer att ge ett bättre resursutnyttjande och innebär förstås att kostnaderna flyttas från landstingen till staten. Den parlamentariska utredning som vi föreslår måste därför också se över hur detta kan finansieras av staten på bästa sätt. I dag är sjukvården en högteknologisk bransch som är beroende både av avancerad utrustning och av specialistutbildad personal. Det kan på sikt bli oerhört svårt för skilda landsting/regioner med olika ekonomiska och demografiska förutsättningar att leverera en jämlik vård till hela befolkningen. Risken är dessutom stor att landstingen/regionerna kommer att skapa ytterligare ekonomisk och medicinsk ineffektivitet.

I dag opereras även mycket sällsynta cancerformer på tjugotalet sjukhus. Det leder till att de som utför en viss typ av behandlingar inte får göra det tillräckligt ofta och därmed inte får tillräckligt med fortbildning. Bristen på fortbildning är påtaglig inom flera av sjukvårdens verksamheter och det påverkar kvaliteten.

Erfarenheterna från den norska omorganisationen med statligt huvudmannaskap är mycket goda. Våra länders många likheter talar för att den svenska vården bör lära av Norges erfarenheter. Vår slutsats är att det i våra respektive länder är staten som ska ha huvudansvaret för att säkra en god, effektiv och jämlik sjukvård även i framtiden.

11.3 Statligt ansvar för ökad och mer likvärdig tillgång till läkemedel

Vi behöver ta reella beslut för en mer jämlik vård. Därför föreslår vi nu ett statligt ansvar för ökad och mer jämlik tillgång till läkemedel.

Från 2011 har ett intensivt arbete pågått med den nationella läkemedelsstrategin. Ett arbete som involverat berörda aktörer. Strategins övergripande syfte har varit att nå rätt läkemedelsanvändning till nytta för patient och samhälle.

Arbetet har resulterat i förbättrad hantering av recept, ordnat införande och strukturerad uppföljning och visat på förbättringar avseende jämlik läkemedelsanvändning och förbättrad användning av läkemedel för barn. Även ett mer optimerat nyttjande av befintliga antibiotika har varit framgångsfaktorer i strategin.

Den nuvarande strategin sträcker sig över åren 2016-2018, den handlingsplan som finns revideras därutöver årligen. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och regeringen, tillsammans med de viktigaste aktörerna på läkemedelsområdet fortsätter därmed det arbete som påbörjades under Kristdemokratisk ledning för att nå en säker, effektiv och jämlik läkemedelsanvändning.

Återkommande rapporteras om de utmaningar vi står inför med ökning av läkemedelskostnader. Inte minst brukar kostnader för säräkemedel lyftas fram. Läkemedel som har mycket höga kostnader för behandling av en enskild patient men där alternativen många gånger är avsevärt sämre utifrån resultat vad gäller livskvalité eller där inga alternativ finns. Samtidigt är det inte i huvudsak dessa läkemedel som står för den kostnadsökning vi kunnat se på senare år. En växande och åldrande befolkning hör till huvudorsaken. Även om denna utveckling funnits under en längre tid kunde vi se kostnaderna för läkemedelsförmånen minska under flera år fram till 2013 varefter de ökat igen. Det är dock fortsatt så att läkemedelskostnadernas andel av kostnaderna för hälso- och sjukvården har minskat.

Den nuvarande ordningen är inte tillräcklig för att uppnå en jämlik vård vad gäller tillgång till läkemedel. För att alla patienter i hela landet ska kunna få helt likvärdiga möjligheter att få tillgång till de bästa läkemedlen behöver den nationella styrningen öka. Det behövs ett samlat nationellt ansvar för att alla patienter på samma villkor ska få tillgång till läkemedel. Det är ett viktigt steg mot ett ökat nationellt ansvar för vården. För att ge ökad och mer jämlik tillgång till läkemedel avsätter vi därför 900 miljoner kronor årligen i vårt budgetalternativ för att staten ska kunna teckna en ny överenskommelse med SKL om ökad statlig medfinansiering av en snabbare och nationellt likvärdig introduktion av vissa nya läkemedel. Arbetsprocessen ska bygga vidare på arbetet inom den nationella läkemedelsstrategin för ordnat nationellt införande av nya läkemedel. Genom införande av nationell läkemedelslista, ett ökat statligt ansvar, ökad statlig finansiering och genom att dra nytta av det arbete som gjorts inom läkemedelsstrategin ges förutsättningar att ge fler tillgång till de bästa och mest verkningsfulla läkemedlen. Samtidigt kan den nationella läkemedelslistan förbättra förutsättningarna för att minska överförskrivning. Förskrivning av preparat som det

redan idag finns tydliga rekommendationer för att de inte ska användas bör också upphöra. Ett uppdrag i enlighet med det sistnämnda bör därför ges till Socialstyrelsen.

11.4 Återinför kömiljarden

Regeringen avvecklade kömiljarden 2015 trots att Kristdemokraterna och flera andra varnade för konsekvenserna av detta. Enligt SKL:s öppna jämförelser har nu köerna ökat sedan kömiljardens avskaffande och även vårdgarantin har påverkats i negativ bemärkelse. Patienter ska inte behöva vänta på vård mer än absolut nödvändigt. Dels för att minska lidandet för den enskilde och dels för att förhindra att tillståndet förvärras.

Den tidigare kömiljarden var en prestationsrelaterad ersättning till de landsting som kortade vårdköerna ännu mer än vårdgarantin krävde. Den bidrog till ökat fokus på tillgänglighet ute i landstingen. För att återigen få fokus på det viktiga arbetet med att korta köerna och öka tillgängligheten vill Kristdemokraterna att kömiljarden återinförs. Vi avsätter 1 miljard kronor årligen för detta ändamål.

11.5 Vårdserviceteam

För många som arbetar inom vården är idag arbetssituationen pressad. Sjuk- och undersköterskor vill ge en mer kvalitativ vård men allt för ofta måste vårdpersonal kompromissa med de egna värderingarna, ambitionerna och visionerna om hur jobbet ska utföras. Skälet är ofta brist på tid. Det behövs tid för att kunna se patientens vårdbehov och tid för att fatta de rätta besluten. Men också tid för att hålla i handen, trösta och stödja.

För att förbättra kvaliteten i vården behövs fler händer. Det krävs också att vi använder resurserna på rätt sätt, att varje personalkategori gör det som de är utbildade för. Genom att anställa fler som kan arbeta med den service som är en nödvändig och viktig del av vården kan vi frigöra mer tid för omvårdnad av varje enskild patient.

I nuvarande struktur och så som personalen idag arbetar bedöms att det uppskattningsvis kommer att behöva rekryteras 129 000 undersköterskor och 38 000 sjuksköterskor till år 2022. På Karolinska Sjukhuset som infört vårdserviceteam frigjordes 800 arbetstimmar varje vecka för vårdpersonalen genom att en serviceorganisation fick ansvar för alla patienttransporter. Nästan var tionde plats inom sjukhusvården upptas idag dessutom av en patient som vårdas för en vårdrelaterad infektion. Med servicepersonal som kan koncentrera sig på städningen kan kvaliteten

öka och riskerna för vårdrelaterade infektioner minska samtidigt som vårdplatser frigörs för andra patienter.

Kristdemokraterna vill därför att vårdpersonalen avlastas från de arbetsuppgifter som är viktiga för att omvårdnad ska fungera men som inte kräver en lång vårdutbildning, så kallad vårdnära service. I vårt budgetalternativ föreslår vi en bred satsning för att alla vårdgivare ska kunna anställa renodlad vårdservicepersonal på landets sjukhus och i primärvården. Vi avsätter 1,1 miljarder kronor i stimulansmedel vilket kan ge 6 200 nya servicetjänster.

Arbetsuppgifterna kan exempelvis handla om att servera mat och plocka undan disk efter måltider, att sköta förråd, transporter av patienter och prover mellan olika avdelningar, samt andra administrativa uppgifter som inte kräver en lång vårdutbildning.

11.6 En förbättrad förlossningsvård

Den svenska förlossningsvården har goda medicinska resultat. Men så länge som kvinnor upplever en otrygghet inför sin förlossning har vi inte lyckats helt och fullt. Även om de flesta gravida kvinnor är friska och de flesta barnen föds friska så är en förlossning alltid riskfylld. Att det finns ett mycket kompetent medicinskt team redo vid förlossningen om något går fel kan vara avgörande.

80 procent av landstingen har idag svårt att rekrytera personal till förlossningsvården. Så har det varit i många år vilket tyder på strukturella problem i svensk förlossningsvård. Ökad stress gör att färre barnmorskor vill tjänstgöra inom förlossningsvården. Situationen är särskilt utmanande under sommarmånaderna. När erfarna barnmorskor lämnar sjukhusen försämras förutsättningarna för nyutbildade barnmorskor att skolas in och vårdkvaliteten sjunker.

Staten bör visa ett tydligt ledarskap och en långsiktig strategi för att säkra kvalitet och trygghet. Varje födande kvinna ska kunna känna sig trygg med att det finns en barnmorska tillgänglig under hela förlossningen och att hon har en plats på förlossningen när det är dags att föda. För att uppnå detta krävs det fler platser och ökad småskalighet, en uppvärdering av barnmorskorna samt en modernisering av ersättningssystemet inom förlossningsvården. Vi avsätter 100 miljoner kronor, utöver regeringens satsning som vi matchar, för vardera året 2017-2020 för att stärka kvaliteten i förlossningsvården.

11.7 Krafttag mot den psykiska ohälsan bland barn och unga

Den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Enligt Socialstyrelsen uppger alltfler ungdomar - framför allt flickor - psykiska besvär som oro eller ängslan. Det är framförallt depressioner, ångestsjukdomar och missbruk som ökar. Det har också skett en ökning bland ungdomar som behöver sjukhusvård på grund av psykisk sjukdom.

Våra unga mår helt enkelt inte så bra som de, materiellt sett, har det.

Barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa är ett högt prioriterat område för Kristdemokraterna. Det finns flera åtgärder som behöver vidtas för att stoppa utvecklingen och att försöka vända den.

Elevhälsan måste rustas långsiktigt för att bättre kunna möta och stödja barn och unga med psykisk ohälsa. Kristdemokraterna föreslår att en elevhälsogaranti införs så att man får kontakt med elevhälsan inom ett dygn. Vi avsätter därför totalt 360 miljoner kronor per år för satsningar på en elevhälsogaranti. Det innebär i förlängningen också att resurser inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien kan frigöras och användas för de barn och unga som har mer omfattande behov.

I regeringsställning var Kristdemokraterna pådrivande för en förstärkt vårdgaranti inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien (BUP). Vi arbetade även med att korta väntetiderna till BUP bland annat genom överenskommelser med SKL och genom prestationsbaserat medel. Köerna till BUP är dock fortfarande på vissa håll långa. Kristdemokraterna avsätter därför 250 miljoner kronor för att ytterligare minska köerna.

Några säkra svar på vad som är orsak till den mörka utvecklingen med ökad psykisk ohälsa bland barn och unga finns inte idag. Vi vill därför att det genomförs en bred utredning för att kartlägga och undersöka orsakerna. Vi vill även ta fram en handlingsplan med bland annat förebyggande åtgärder. Vi avsätter 20 miljoner kronor för detta ändamål.

Med tanke på föräldrarnas centrala roll i sina barns liv vill vi att kommunerna blir skyldiga att erbjuda minst ett föräldrastödsprogram under barnens uppväxt. Föräldrastöd har visat sig ha positiv inverkan på relationen mellan förälder och barn och har bevisad positiv effekt när det gäller att minska framtida problem. Kristdemokraterna avsätter 76 miljoner kronor för detta ändamål.

11.8 Patientansvarig läkare

Patientansvarig läkare (PAL) infördes i hälso- och sjukvårdslagen år 1991. Syftet var att främja kontinuitet och patientens anknytning till en viss läkare. 2010 infördes dock

en ny bestämmelse som ersätter det tidigare kravet på att utse en patientansvarig läkare, PAL. Den fasta vårdkontakten behöver heller inte nödvändigtvis tillhöra sjukvårdspersonalen.

Enligt tidigare lagstiftning var vårdgivarna ansvariga för att tillgodose patienternas behov av samordning och kontinuitet i vården genom möjligheten att välja en fast läkarkontakt i primärvården och hälso- och sjukvårdens genom en patientansvarig läkare.

Tyvärr har resultatet blivit att det inte sällan saknas en läkare med ett övergripande medicinskt ansvar för patienter med svåra sjukdomstillstånd. Detta i sin tur skapar ett läge där patienter ”slussas runt” mellan olika vårdkontakter utan att någon har ett medicinskt helhetsansvar för patientens hälsotillstånd. Dagens utformning av lagkravet har inte inneburit en ökad trygghet för patienten. Även personer med mycket allvarliga diagnoser som kan komma att leda till en nära förestående förtidig död vittnar om hur de slussas runt mellan olika läkare utan att veta vem de ska möta närmast eller varför. Känslan av att vara ”ett fall” och inte en person med vårdbehov förstärks när helhetsansvaret saknas.

För att undvika situationer där patienter utsätts för otydligt ansvarstagande och för att skapa mer av trygghet och en patientsäker vård bör det tidigare systemet med Patientansvarig läkare PAL återinföras i lagstiftningen. I samband med vård ska patienten ha rätt till en namngiven patientansvarig läkare (Pal) som sin fasta vårdkontakt. Bara om patienten aktivt avstår från detta kan det räcka med en samordnad vårdplanering (SIP) i den utformning som idag finns i lagstiftningen.

Det ska komma an på den Patientansvarige läkaren att samordna de övriga specialiteter som patienten kan ha behov av oavsett om det är flera kompletterande fasta vårdkontakter eller vårdkontakter av mer tillfällig natur. Även om syftet med lagändringen 2010 var att öppna för ett mer flexibelt arbetssätt där den person i teamet som är bäst lämpad i det individuella fallet skulle utses till fast vårdkontakt. SÅ har detta för många patienter blivit helt otillräckligt.

Därför föreslår vi att Patientansvarig läkare återinförs och avsätter för detta i vår budget 300mkr per år för åren 2017-2020.

12. Att åldras i trygghet och värdighet

Att bygga ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet är ett angeläget mål för Kristdemokraterna. Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen.

Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. Var och en ska ses som en person med eget och unikt värde med skilda intressen och bakgrunder.

En sammanhållen politik med inriktning mot de äldre i samhället får inte bara handla om vård och omsorg. Svensk politik förmedlar i dag i allt för stor utsträckning att människor som passerat 65 inte har något mer att bidra med till samhället och inte har samma behov av valfrihet som andra. Det friska åldrandet, de äldre som en resurs att ta till vara och ett väl fungerande samspel mellan generationerna är viktiga beståndsdelar i Kristdemokraternas seniorpolitik.

Kristdemokraterna gör nu sin största satsning någonsin på pensionärerna. Sammantaget satsar vi 5,3 miljarder kronor på att förbättra pensionärernas ekonomi och de äldres möjligheter på arbetsmarknaden. Därtill föreslår vi en rad reformer för att förbättra äldreomsorgen.

Tabell 9: Kristdemokraternas seniorpolitiska förslag

	2017	2018	2019	2020
Äldre som jobbar				
Dubbelt jobbskatteavdrag från 64 år	300	200	200	200
Sänkt löneskatt för äldre (arbetsgivaravgifter)	1500	1500	1500	1500
	1800	1700	1700	1700
Pensionärer				
Sänkt skatt för pensionärer	2200	2200	2200	2200
Höjt bostadstillägg för pensionärer	1300	1300	1200	1200
	3500	3500	3400	3400
Äldreomsorg				
Omvårdnadslyft	200	200	200	200
Nationell demensplan	100	100	100	250
Ökat socialt innehåll i äldreomsorgen	150	150	200	300
Utbildning för chefer i äldreomsorg	50	50	50	
Värdighetsgaranti	200	200	200	200

Personalsatsning äldreomsorg*	-500	-500	1500	1500
Geriatriskt centrum, utbildning geriatrik	180	180	180	180
Äldreboendegaranti, investeringsstöd	550	550	550	550
Vårdserviceteam äldre	500	500	500	500
Måltidslyft	100	100	100	100
Hemtagningsteam äldreomsorg	500	500	500	500
	2030	2030	4080	4280
Summa satsningar	7330	7230	9180	9380

*Istället för att som regeringen satsa 4 miljarder över två år för att sedan avsluta satsningen på personalen väljer Kristdemokraterna att satsa totalt 6 miljarder över fyra år. Detta för att skapa kontinuitet och långsiktighet i satsningen.

12.1 Låt fler äldre arbeta

Sveriges befolkning lever i genomsnitt allt längre och den så kallade försörjningskvoten växer. Den andel av befolkningen som är i arbetsför ålder blir mindre och mindre i förhållande till övriga åldersgrupper, med resultatet att försörjningsbördan för de som arbetar ökar. För att Sverige ska klara av att möta den demografiska utmaningen behövs till att börja med en långsiktigt stark och stabil ekonomisk tillväxt och en hög sysselsättningsnivå. Det krävs att fler arbetar mer.

Att fler väljer att arbeta längre än till 65 års ålder har många positiva effekter. Det gör att ekonomin förbättras, både för den enskilde och för samhället i stort. Pensionerna förstärks också både för den enskilde och för pensionärskollektivet i stort då inbetalningarna till pensionssystemet blir större. Men inte minst lika viktigt är känslan av samhörighet och tillhörighet som ett arbete ger många människor.

En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Olika jämförelser mellan både OECD-länder och amerikanska delstater visar att med en hög sysselsättningsgrad bland äldre följer också en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte statistiskt utan ökar när fler vill arbeta. ”Många äldre i arbetskraften hjälper till att hålla hjulen igång. 67-åringen som fortsätter är 22-åringens bästa vän på arbetsmarknaden” som Gunnar Wetterberg skriver i boken Kurvans kraft.

När Alliansen tog över regeringsmakten 2006 var en av våra första skatteförändringar att ta bort den särskilda löneskatten för äldre. Det minskade

kostnaden för att anställa personer över 65 år med en åttondel. Samtidigt infördes också ett förhöjt jobbskatteavdrag för personer över 65 år. Tillsammans gjorde förslagen att det både blev billigare att behålla och nyanställa äldre personer och mer lönsamt för den äldre själv att arbeta något eller några år ytterligare.

Därför ser Kristdemokraterna med allvar på att regeringen nu åter infört särskild löneskatt om 6,5 procent, en slags arbetsgivaravgift, på ersättningar för arbete och inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som fyllt 65 år. Istället för att uppmuntra arbetsgivare att behålla eller anställa äldre och äldre till att stanna kvar på arbetsmarknaden och bidra med sin erfarenhet, skapar regeringens politik motsatta incitament. Kristdemokraterna väljer därför att i vår budget återställa löneskatten för äldre till den nivå som gällde före regeringens skattechöjning. På så sätt blir det billigare för arbetsgivare att anställa äldre och därigenom ökar även möjligheterna för personer äldre än 65 år att stanna kvar i arbetslivet. Kristdemokraterna lägger 1,5 miljarder kronor per år på satsningen 2017-2020.

Kristdemokraterna vill ytterligare stärka incitamenten och möjligheterna för äldre att stanna kvar längre på arbetsmarknaden genom att sänka åldersgränsen för dubbelt jobbskatteavdrag. Idag får den som fyllt 65 år men fortfarande arbetar ett fördubblat jobbskatteavdrag, vilket följaktligen gör att vederbörande får behålla mer av sin lön efter skatt jämfört med en person som inte uppnått denna ålder. Kristdemokraterna sänker nu denna åldersgräns till 64 år. Tanken är att fler ska hinna upptäcka det ekonomiskt lönsamma i att stanna kvar lite längre i arbetslivet innan de fattar beslutet om den egna pensionsavgången. För denna satsning avsätter vi 300 miljoner 2017, och sedan 200 miljoner kronor per år 2018-2020.

12.2 Sänkt skatt för pensionärerna

Kristdemokraterna har också varit drivande för att sänka skatten för pensionärerna. Vi anser att ingen ska behöva oroa sig för sin försörjning på ålderns höst. Under alliansregeringarna 2006-2014 förhandlade vi fram hela fem sänkningar av skatten på pension och därutöver tre höjningar av bostadstillägget för pensionärer. Skattesänkningar av liknande omfattning har aldrig tidigare skett.

Vi anser att skatten på pensioner bör sänkas stegvis och när ekonomin så tillåter till samma nivå som skatten på förvärvsinkomster.

Kristdemokraterna går nu från ord till handling och tar ett rejält kliv mot att stänga skattegapet mellan pension och förvärvsinkomst. Vi sänker skatten på pension så att

skillnaden i beskattning på lön respektive pension blir helt borttagen för månadsinkomster upp till 14 000 kronor, jämfört med nuvarande situation där skatten är densamma upp till pensioner på 10 000 kronor. Vi går dessutom vidare med ytterligare förstärkningar av pensionärernas ekonomi genom att höja bostadstillägget för pensionärer med 500 kronor per månad för ensamstående respektive 300 kronor per månad för sammanboende, vilket kommer de pensionärer som har det sämst ställt till del.

Sammantaget lägger Kristdemokraterna 3,5 miljarder kronor mer än regeringen i statsbudgeten för 2017 på dessa två reformer för att stärka pensionärernas ekonomi.

12.3 Regeringen tar bort viktiga satsningar

Äldreomsorgen och vården av äldre har länge varit en av Kristdemokraternas mest prioriterade frågor. I regeringsställning drev Kristdemokraterna igenom en rad förbättringar inom äldreomsorgen och vården av äldre. Vi har bland annat infört en nationell värdegrund i socialtjänsten, gett stöd till kommunerna för införande av värdighetsgaranti, infört en parboendegaranti så att par som vill ska kunna fortsätta att bo ihop, infört Lagen om valfrihetssystem (LOV), infört en lagstadgad skyldighet för kommunerna att erbjuda anhörigvårdare stöd och infört ett investeringsstöd för byggande av särskilda boenden och trygghetsboenden.

Mycket har gjorts för att förbättra svensk äldreomsorg och vården av äldre och den anses i dag vara ett föredöme för andra länder. Samtidigt finns det fortfarande brister och vi har nu en regering som monterar ner mycket av det kvalitetsarbete som Kristdemokraterna var med och införde. Regeringen missar också att göra nödvändiga satsningar på att exempelvis förbättra demensvården där vi i framtiden kommer att få allt större behov. Dessutom saknar regeringen långsiktighet i sina satsningar. Exempelvis genomförs personalsatsningen endast under två år för att sen helt upphöra. Mer behöver göras för att utveckla den gemensamt finansierade äldreomsorgen och vården av äldre.

12.4 Satsa på personalens kompetens

Kristdemokraterna vill förlänga omvårdnadslyftet för att fortsätta stärka både den grundläggande och den specialiserade kompetensen bland personal inom äldreomsorgen. Genom Omvårdnadslyftet ges äldreomsorgens medarbetare möjlighet att vidareutbilda sig och skaffa specialistutbildning. Samma möjligheter behöver ges till

andra personalkategorier som har med äldre personers vård och omsorg att göra. Ett gott ledarskap är viktigt för att öka motivationen och locka fler till äldreomsorgen. Vi vill därför satsa på ledarskapsutbildningen för äldreomsorgens chefer. Vi satsar totalt 200 miljoner kronor per år 2017–2020 på Omvårdnadslyftet och 50 miljoner kronor per år 2017-2019 på utbildning för äldreomsorgens chefer.

Regeringens personalsatsning har goda intentioner, men den saknar långsiktighet. Istället för att satsa 4 miljarder över två år för att sedan avsluta satsningen på personalen väljer Kristdemokraterna att satsa totalt 6 miljarder över fyra år. Detta för att skapa kontinuitet och långsiktighet i satsningen.

Kristdemokraterna anser även att mer avancerad vård för äldre behöver stärkas. Därför genomför vi en satsning på utbildning i geriatrik på 180 miljoner kronor om året 2017-2020.

12.5 Vårdserviceteam i äldreomsorgen

För många som arbetar inom äldre vården är arbetssituationen idag pressad. Personalen vill ge en mer kvalitativ omvårdnad men allt för ofta måste de kompromissa med de egna värderingarna, ambitionerna och visionerna om hur jobbet ska utföras. Skälet är ofta brist på tid. Det behövs tid för att kunna se den äldres vårdbehov och tid för att fatta de rätta besluten. Men också tid för att hålla i handen, trösta och stödja.

Kristdemokraterna vill därför att äldreomsorgspersonalen avlastas genom att ha särskild personal i likhet med de vårdserviceteam som vi föreslår inom sjukvården. Genom att anställa fler som kan arbeta med kringuppgifter som är en nödvändig och viktig del av äldreomsorgen kan vi frigöra mer tid för omvårdnad av varje enskild person. Kristdemokraterna avsätter därför 500 miljoner kronor per år 2017-2020 för detta ändamål.

12.6 Äldreboendegaranti

Vi vill öka äldres självbestämmande genom att öppna för kommunerna att kunna erbjuda äldre plats i särskilt boende om de själva så önskar utan att det görs en biståndsbedömning. Alla kommuner ska också vara skyldiga att erbjuda plats i ett trygghetsboende – en äldreboendegaranti – för dem som är över 85 år och har beviljats hemtjänst. Detta är mycket viktigare än regeringens satsning på avgiftsfri öppenvård för dem som är över 85 år, dels ur ett fördelningspolitiskt perspektiv och dels för att ett tryggt boende är oerhört viktigt, särskilt för äldre.

Det är bra att regeringen delar Kristdemokraternas uppfattning att ett investeringsstöd behövs för att öka tillgången till äldrebostäder. Investeringsstödet är också en förutsättning för att få äldreboendegarantin på plats. Därför förlänger vi satsningen på investeringsstödet. Kristdemokraterna avsätter 550 miljoner kronor mer än regeringen för en äldreboendegaranti i budgeten.

12.7 Trygg hemgång efter sjukhusvistelse

Många äldre har flera sjukdomar samtidigt och behöver väl samordnade insatser från äldreomsorgen och sjukvården. Detsamma gäller för personer med svåra kroniska eller flera och återkommande sjukdomar och personer som drabbats av en allvarlig olycka. Trots att detta är väl känt i såväl kommuner som landsting så uppstår återkommande brister som i förlängningen leder till ökat behov av sjukhusvård och mer omfattande omvårdnadsinsatser. Dessutom innebär hemgången från sjukhuset efter en inläggning en stressfaktor för såväl patienten som för anhöriga, inte minst då det ofta i detta läge finns ett tillfälligt eller ett mer permanent ökat omsorgsbehov.

För den som bedöms vara redo att skrivas ut från sjukhuset så är mottagandet i den egna bostaden många gånger inte förberett på det sätt det behöver vara. Många av de patienter som berörs är äldre personer som sedan tidigare haft hemtjänst men där behovet efter utskrivningen är större. Andra har för första gången behov av hemtjänst eller behov av hjälpmedel och anpassning i hemmet för att klara vardagslivet. Inte sällan finns behov av att påbörja en intensiv rehabilitering i samband med utskrivningen från sjukhuset. Resan från sjukhuset görs ofta med sjukresa till ett hem som ropar tomt av ensamhet. Och även om anhöriga finns tillgängliga för att bistå så blir kontrasten mot sjukhusets ständigt tillgängliga och närvarande personal stor. Nycklar, mat, mediciner, anpassningar i boendet – det är många saker som måste fungera när du precis kommit hem från en sjukhusvistelse.

Vi vill underlätta hemgången från sjukhuset till det egna boendet genom att det införs hemtagningsteam. Det innebär att personal finns från att hemgången planeras, vid behov följer med i transporten hem, hjälper till vid ankomsten till bostaden, kollar att det finns mat, ordnar med läkemedel för de första dagarna och kanske gör en första anpassning av boendet. Hemtagningsteamet har också en nyckelroll för att den rehabilitering som behöver startas snabbt och intensivt kommer igång. Hemtagningsteamet ansvarar också för överlämning till den ordinarie hemtjänsten när sådan är beviljad eller övergången till egenvård med stöd av primärvården och i

förekommande fall till de fortsatta övriga vårdkontakter som kommer att behövas. Hemtagningsteamet ska även kunna stå för ett stöd den första tiden till dess att vård och omsorg i hemmet fungerar tillfredsställande. Genom att underlätta hemgången från sjukhuset ökas tryggheten samtidigt som det minskar risken för snar återinläggning.

Ambitioner i denna riktning pågår redan i olika omfattning runt om i landet men det behöver finnas överallt och nå alla patienter. Vi anslår därför 500 miljoner kronor årligen 2017-2020 till de kommuner och landsting som tar ett gemensamt ansvar för att förbättrad trygghet vid hemgång från sjukhuset ska uppnås.

Hemtagningsteamet kan bestå av undersköterskor, arbetsterapeuter eller fysioterapeuter. Initialt kan det uppstå nya kostnader för landsting och kommuner genom ökade kostnader vid varje hemtagning. Stimulanspengarna om 500 miljoner kronor bidrar till att betala de initialt ökade kostnaderna för huvudmännen. Erfarenhet från exempelvis Eksjö lasarett visar dock att eftersom återinläggningarna minskar blir det sammantaget inte ökade kostnader. Istället leder detta arbetssätt till en ökad trygghet och en bättre vård och omsorg som sammantaget kan komma att ge lägre kostnader för det offentliga.

12.8 Valfrihet och en värdighetsgaranti i varje kommun

Det finns ingen åldersgräns som upphäver rätten att bestämma över sin vardag. Därför behöver vi värna äldres rätt till självbestämmande. Vi vill införa ett krav i lag på kommunerna att tillhandahålla frihet att välja inom äldreomsorgen.

Varje person har egna kunskaper och erfarenheter som det är värt att ta vara på och ta hänsyn till. Det egna valet, inflytande över de insatser som ges, ett värdigt bemötande, ett tryggt boende och närhet till läkarkontakter ska tillgodoses inom äldreomsorgen. Kristdemokraterna vill därför att varje kommun ska ha en värdighetsgaranti i äldreomsorgen. Vi avsätter 200 miljoner kronor per år 2017-2020 för detta ändamål.

12.9 Nationellt måltidslyft

Äldres mat och måltider bör ges ökat fokus eftersom mat, livskvalitet och välbefinnande hänger ihop. Vi vill utöka valfriheten inom äldreomsorgen till att omfatta hemsänd mat. Vi vill även se bättre möjligheter till hemlagad mat, både i särskilt boende och när man bor kvar hemma med hemtjänst. Därför vill vi genomföra ett nationellt måltidslyft som riktar sig till äldreomsorgen. Satsningen möjliggör för

kommuner och fristående aktörer som driver äldreomsorg att söka stimulansbidrag för att utveckla och förbättra kvaliteten på måltiderna och för ökad delaktighet. Vi avsätter 100 miljoner kronor för ett nationellt måltidslyft inom äldreomsorgen.

12.10 Nationell demensplan

Kristdemokraterna anser att vården och omsorgen av demenssjuka är en ödesfråga. Antalet demenssjuka kommer att fortsätta att öka under de närmaste åren. De människor som drabbats av demenssjukdom är särskilt utsatta. En välfungerande demensvård är därför en av grundförutsättningarna för en fungerande äldreomsorg. Medarbetarna i vård och omsorg måste ges både tid och resurser och specifik kunskap om demenssjukdomar för att de ska kunna skapa en så bra demensvård som möjligt.

Vi vill ta fram en nationell demensplan i syfte att främja ökade kunskaper om demenssjukdomar och spridningen av kunskaperna. Den ska dessutom bidra till en effektivare användning av befintliga resurser till exempel genom forskningssamarbeten, framtagande och spridning av bättre verktyg för arbetet vid exempelvis utredning och diagnostik, i vård och omsorg eller för stöd till anhöriga. Vi avsätter 100 miljoner kronor per år för detta ändamål 2017-2019, för att sedan öka till 250 miljoner kronor år 2020.

12.11 Stärk det sociala innehållet i äldreomsorgen

Äldreomsorgen håller en hög kvalitet. Samtidigt upplever många äldre en brist på meningsfullhet, livet tappar sin mening och livsglädjen försvinner. Äldreboendets utformning eller personalbemanningen i sig är inte tillräckligt för att säkra välbefinnande. Det krävs mer för att vi ska känna hopp och livsglädje. Ett sätt att stärka äldres välbefinnande är att förbättra det sociala innehållet i äldreomsorgen.

Det finns ingen entydig beskrivning av begreppet socialt innehåll. I en rapport som Famna skrev 2012 framkommer följande som exempel på socialt innehåll: att få känna sig behövd, värdigt liv efter personens önskemål, dialog med anhöriga, delaktighet i vardagen och omvärlden, guldkant, meningsfullhet, vänligt bemötande och samvaro.

För att stärka det sociala innehållet i äldreomsorgen avsätter vi 150 miljoner kronor per år 2017-2018. Resurserna ska användas för att ta fram program i varje kommun som på ett strukturerat sätt visar hur ett bättre socialt innehåll i äldreomsorgen ska genomföras. Samverkan med det civila samhället uppmuntras. Varje kommun erhåller 500 000 kronor årligen 2017 och 2018 samt 5 miljoner årligen till SKL för stöd och

samordning. För åren därefter ökar beloppen, vilket gör att de 2020 är det dubbla. Ersättningen ges lika oavsett kommunens storlek.

13. En fungerande rättsstat – ombärlig för ett gott samhälle

En fungerande rättsordning är ombärlig för ett gott samhälle. Att samhället reagerar när en människa utsatts för våldsbrott, rån, sexuella trakasserier eller inbrott i sitt hem är en förutsättning för upprättelse för brottsoffren och för att värna medborgarnas tillit. I dag ser vi hur den tilliten hotas när människor utsätts för brott. Som enskild ska man alltid kunna lita på att polisen har de resurser som krävs för att klara av sin uppgift, att förebygga, förhindra och beivra brott. Ett rättsväsende som står upp för de mest utsatta är en förutsättning för ett gott samhälle som håller samman.

I ett gott samhälle överförs de demokratiska värdena och värderingarna från generation till generation. Utan dessa kommer relationerna mellan människor inte att fungera i vardagslivet. Tilliten och förtroendet måste utgå ifrån att respekten för varje människas unika värde är införlivad hos varje medmänniska. Rättsstatens uppgift är att ge en ram för dessa värden. Den skall syfta till att skapa en samlevnad med trygghet och respekt mellan människor och bidrar därmed också till att upprätthålla samhällets grundvärden.

Kristdemokrati bygger på insikten om människans ofullkomlighet. Brottslighet har alltid förekommit och kommer alltid att förekomma. Det offentliga ska sträva efter att begränsa brottsligheten så långt det är möjligt. Det är avgörande för att upprätthålla människors förtroende för polisen och det övriga rättsväsendet. Den som har avtjänat sitt straff har sonat sitt brott och ska få stöd för att kunna återträda på ett bra sätt i samhällslivet.

Kristdemokraterna anvisar till utgiftsområde 4 Rättsväsendet i förhållande till regeringens förslag ytterligare 609 miljoner kronor för år 2017.

13.1 Kraftfull satsning på svensk polis

Svensk polis står i dag inför stora utmaningar. Situationen är mycket ansträngd. Den nya organisationen har inte gett de resultat med effektiviseringar och större lokala resurser som det fanns förhoppningar om och vilket var syftet med omorganisationen. Tvärtom är Polisen i kris med anställda som säger upp sig och tar andra jobb på grund av dålig lön och missnöje med ledning och arbetsförhållanden. Det är naturligt att

omorganisationer är krävande och många gånger ansträngda för de inblandade men nu måste skutan vändas och Polisen få arbetsro att ta tag i de stora och viktiga trygghetsfrågorna. Därför föreslår vi en kraftfull satsning på svensk polis.

Vi föreslår att 2000 fler poliser anställs till 2020. Det behövs fler poliser, men det räcker inte som lösning på problemen inom svensk polis. Den stora utmaningen är att få de som i dag arbetar som poliser att stanna kvar i yrket. Många poliser känner stor frustration och otillräcklighet i en allt tuffare arbetsmiljö. Det krävs åtgärder som förbättrar arbetsituationen för svensk polis, höjer attraktiviteten för yrket så att inte fler poliser väljer att sluta.

Kristdemokraterna föreslår en kraftfull satsning på 4,4 miljarder över fyra år för att möta utmaningarna. Det innebär 2,2 miljarder kronor mer än regeringen. Av denna resursförstärkning avsätter vi 915 miljoner kronor över fyra år för att möjliggöra höjda löner och förbättrad arbetsmiljö. Arbetsvillkoren är tuffa och det behövs satsningar på bättre arbetsmiljö, bättre skyddsutrustning och fler alternativa vapen.

Kristdemokraterna menar att det finns poliser, exempelvis i yttre tjänst, som har halkat efter i löneutvecklingen och därför tillsätter vi medel som skulle räcka till en rejäl lönesatsning för dem med lägst löner. Om de medel vi avsätter skulle användas till en generell lönehöjning för alla poliser i yttre tjänst skulle det räcka till ungefär 1000 kronor extra per månad per polis i yttre tjänst. Dock är lönebildning en fråga för arbetsmarknadens parter, varför vi överlåter en utformning av en lönesatsning till dem. Med vårt tillskott får Polismyndigheten i förhandling med Polisförbundet komma överens om innehållet i en satsning för att förbättra polisens arbetsvillkor.

Vi föreslår vidare en fördubbling av den nationella insatsstyrkan och att insatskonceptets regionala förmåga vid piketenheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö stärks. Sammantaget innebär detta en ökning med cirka 100 poliser. Sammantaget föreslår Kristdemokraterna anslag om 494 miljoner kronor utöver regeringens budget för 1:1 Polismyndigheten för år 2017.

13.2 Motverka våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism, och inte minst den våldsbejakande islamismens ökade aktivitet i Europa, innebär att Sverige måste förstärka sin beredskap att förebygga, bemöta och bekämpa terrorism. Sverige har tidigare varit relativt förskonat ifrån terrorism, men nu befinner vi oss i ett läge där vi vet att det finns människor med förmågan och viljan att genomföra terrorangrepp mot västvärlden.

Kristdemokraterna har tidigare föreslagit förstärkningar av Säkerhetspolisen och välkomnar att regeringen presenterat en satsning om 80 miljoner kronor för 2017 som motsvarar den anslagshöjning vi tidigare föreslagit. Därför anslår vi samma förstärkning som regeringen.

Vi ser också ett behov av förbättrad avhopparverksamhet. Med anledning av detta föreslår vi kristdemokrater att staten förstärker sitt ansvar för det förebyggande arbetet. Staten ska utforma fungerande avhoppar- och anhörigstödsverksamhet, som specifikt riktar sig mot våldsbejakande islamister och som också involverar de muslimska trossamfunden i det förebyggande arbetet. Detta som stöd till kommunernas förebyggande arbete. Kristdemokraterna avsätter 30 miljoner kronor för kommunala insatser mot våldsbejakande extremism.

13.3 Brottsoffer utsattas behov i fokus

Alla människor har rätt att känna sig trygga i vardagen. Minskad brottslighet är det bästa sättet att öka tryggheten. De som ändå drabbas av brott ska få stöd och hjälp till upprättelse. Att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter, det vill säga att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga, är en del av denna upprättelse. Personer som utsatts för brott måste få information om hur rättsprocessen går till, om vilka möjligheter till stöd i processen som finns och de måste bli underrättade om vad som sker i det enskilda ärendet.

Brottsoffer ska få ett professionellt och medkännande bemötande av rättsväsendets myndigheter. Det kräver medvetenhet om brottsoffernas behov och reaktioner. Därför vill Kristdemokraterna öka statens finansiering av vittnesstödet. I alla landets tingsrätter finns det volontärer som, helt utan ersättning, ställer upp som stöd för målsägande och vittnen. De finns där för att informera och ge stöd åt den som känner sig rädd och orolig. Stödverksamheten finansieras idag i huvudsak ur Brottsofferfonden och genom donationer från företag, men saknar helt finansiering från statens sida. Stödet till brottsoffer och vittnen i rättegångar är idag underfinansierat.

Ett långsiktigt statligt ekonomiskt stöd ska utgå till de lokala ideella brottsofferstödande verksamheterna.

Brottsofferjourerna arbetar med ideella resurser och knappa medel. Kristdemokraterna vill stärka detta arbete och avsätter därför 20 miljoner kronor utöver regeringens anslag till 1:10 Brottsoffermyndigheten för år 2017.

14. Det civila samhället

Ibland kan det hos vissa låta som om civilsamhället bara är en fritidsaktivitet, ett litet sidospår till det som sker inom den offentliga sfären eller i den individuella. Vi menar att civilsamhället är något mycket viktigare. Det är här grunden läggs för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande Sverige. Kristdemokraternas politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmänniska kontakterna.

Att oberoende från andra människor skulle leda till lycka är en missuppfattning. Starka relationer är ett så grundläggande mänskligt behov att det till och med går att mäta i livslängd. Social isolering har värre hälsoeffekter än fetma och är ungefär lika allvarligt som alkohol och rökning. Människan växer i relationer. En politik vars konsekvens blir att de mellanmänniska banden försvagas kan aldrig kompenseras med att man stärker banden till offentliga institutioner eller skjuter till ytterligare bidrag. Det offentliga kan från mänsklig synvinkel bara vara ett komplement – inte utgöra samhällets grund.

Graden av det civila samhällets oberoende är nära knuten till organisationernas finansiering. En hög grad av offentlig finansiering kommer också att – beroende på hur den utformas – leda till mer eller mindre direkt och indirekt styrning från det offentliga. För många politiker är styrningen själva poängen. Då kan man kontrollera att medborgarnas frivilliga sammanslutningar inte tycker ”fel”, utan anpassar sig efter åsiktskrav från de för tillfället mest röststarka i den offentliga debatten. Vi hävdar även här civilsamhällets oberoende och mångfald.

En fungerande demokrati förutsätter ett starkt medborgarsamhälle. Utan ett levande civilt samhälle reduceras medborgarna till väljare, arbetskraft och konsument. Om vi inskränker det civila samhället till att bli utförare av statliga direktiv, riskerar vi att kväva de många organisationernas unika bidrag till vårt samhälle.

14.1 Återinför gåvoskatteavdraget

Samhällsnyttan av det civila samhällets verksamheter kan inte nog understrykas. Essentiella initiativ som exempelvis flyktingmottagande, aktiviteter för barn i ekonomiskt utsatta familjer, och hjälp till hemlösa, bärs av människors ideella engagemang och ekonomiska stöd i dessa organisationer. Initiativen de står för är värda all uppmuntran de kan få, och att underlätta deras finansiering via ett skatteavdrag har visat sig vara ett utmärkt sätt för det.

Alliansregeringen införde den 1 januari 2012 en avdragsrätt för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet med social inriktning eller som främjar forskning. Skattereduktion medgavs med 25 procent av gåvobeloppet och uppgick till högst 1 500 kronor per person och år. Ett år efter att avdraget infördes hade det totala givandet till landets 90-kontoorganisationer ökat från 5,2 till 5,8 miljarder, enligt FRII (Frivilligorganisationernas insamlingsråd). Under samma period ökade den genomsnittliga månadsgåvan från 131 kronor per månad till 170 kronor per månad. Siffrorna visade att en tydlig trend var på gång, där fler människor valde att ge pengar till välgörande ändamål.

Kristdemokraterna vill se en mer självständig ideell sektor. Mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning och mer av grundstöd. Genom gåvoskatteavdraget ökar också organisationernas självständighet. Statens påverkan inskränks till att godkänna organisationerna så att verksamheten som mottar gåvan har det ändamål som skatteavdraget förutsätter. Det är en rimlig avvägning mellan självständighet och offentlig insyn.

Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på att regeringen tagit bort möjligheten att göra skatteavdrag för den som skänker pengar till välgörande ändamål. Trots omfattande protester från hjälporganisationer valde regeringen att slopa detta avdrag från 1 januari 2016, efter vilket det inte längre var möjligt att få skattereduktion.

Kristdemokraterna anser att gåvoskatteavdraget bör återinföras 2017 i sin tidigare utformning och att ansöknings- och årsavgifterna för organisationer som tar emot gåvor ska avskaffas. På sikt ser Kristdemokraterna även att takbeloppet för avdragsrätten bör höjas samt att en utveckling av skatteavdraget till att även omfatta fler ändamål och juridiska personer bör utredas.

14.2 Idrottsrörelsen och friluftorganisationerna

En viktig del av det civila samhället är idrottsrörelsen. Att få motionera själv eller tillsammans med andra medverkar till livskvalitet. Hälsan förbättras genom regelbunden motion. Den sociala gemenskap som finns i att gemensamt idrotta är också viktig. Friluftorganisationerna spelar en särskild roll genom att medverka till motion och aktiviteter utomhus och värnandet av vår natur. Att få vistas ute i naturen ger många positiva upplevelser på en gång. Upplevelser som också medverkar till stärkt livskvalitet.

I idrottsrörelsen finns fler än 600 000 ideella ledare som regelbundet medverkar till att barn, unga och vuxna får chans till idrottsverksamhet på alla nivåer och i hela landet. Det är en fantastisk insats som bidrar till ett starkt civilt samhälle och samhällsgemenskap. Inom friluftorganisationerna finns på liknande sätt ledare och funktionärer som bidrar till aktiviteter och upplevelser i vår natur. Sammantaget utgör idrottsrörelsen och friluftorganisationerna viktiga delar i vårt samhälle och de bidrar till samhällsnytta. Kristdemokraterna välkomnar och matchar därför regeringens ökade anslag till idrotten med över 12 miljoner kronor per år.

14.3 Öka stödet till trossamfunden

Sedan lång tid tillbaka ges ett offentligt stöd till trossamfunden. De är en viktig del av det civila samhället. Trossamfunden utgör ett unikt bidrag i integrationsprocessen och gör ofta stora samhällsinsatser till exempel genom stöd till utsatta grupper och barn- och ungdomsverksamhet. De fyller också en viktig funktion genom sitt arbete med andlig vård inom sjukvården, där många trossamfund finns närvarande för människor i svåra stunder.

Religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, kunskap och respekt för olika trosuppfattningar i vårt land. Därför är det viktigt att staten stödjer deras arbete. Kristdemokraterna tillför därför 5 miljoner kronor om året 2017-2020 till trossamfunden.

14.4 Övriga satsningar

Regeringen presenterade under våren 2016 förslag till ny filmpolitik. Den filmpolitiska propositionen beskrevs som denna mandatperiods viktigaste kulturpolitiska utspel. Riksdagen tyckte dock annorlunda. En majoritet underkände regeringens politik med sju tillkännagivanden med krav på att tillsätta en ny filmutredning och åtgärda en lång rad brister, bland annat höjningen på biomomsen från 6 till 25 procent. Denna kraftiga höjning kan få allvarliga konsekvenser, särskilt för mindre biografer på landsbygden där man i värsta fall kommer bli tvungen att lägga ned verksamheten. Detta har regeringen inte svarat på, och biograferna ute i landet blir lidande. Mot bakgrund av detta vill Kristdemokraterna återställa biomomsen till 6 procent.

15. Reformerna för fler bostäder

Sverige har gått från en allvarlig bostadsbrist till en akut bostadskris. Boverket konstaterar att det behöver byggas 88 000 bostäder per år fram till 2020. Trots rekordhögt bostadsbyggande är vi inte alls i närheten av den produktionen. Under den tid Kristdemokraterna ansvarade för bostadsfrågorna drevs en omfattande reformagenda för att undanröja hinder för ökat byggande. Dessa reformer har bidragit till det ökade byggandet de senaste åren, men fler reformer behövs för att skapa långsiktiga spelregler på bostadsmarknaden.

Regeringen tycks sakna en reformagenda för bostadssituationen då deras huvudsakliga svar på bostadskrisen är det investeringsstöd för byggandet av billiga hyresrätter som nu efter 1,5 års beredningstid införs. Dessa byggsubventioner har dömts ut av till exempel Konjunkturinstitutet som menar att investeringsstöd tidigare inte visat sig fungera som önskat. Även byggbranschen och flera bostadsforskare anser att subventionerna är fel sätt att angripa problemen med bostadsbristen på.

Kristdemokraterna har efterfrågat en bred uppgörelse, men under de bostadsförhandlingar som pågick under våren 2016 var regeringens egna förslag mycket begränsade, oftast i form av mindre kraftfulla varianter av redan kända förslag från Alliansen. På flera områden valde dessutom regeringen att luta sig mot Vänsterpartiet vilket försvårade en uppgörelse. Allianspartierna framförde under samtalen fler än trettio förslag som istället för subventioneringar fokuserar på grundproblemet – att det tar för lång tid och är för komplicerat att bygga. Vi vill förenkla och snabba på byggandet, öka tillgången till byggklar mark och öka rörligheten i och utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet, till exempel genom förändrade flyttskatter och förenklad andrahandsuthyrning.

Kristdemokraterna och Alliansen fortsätter att efterfråga regelförenklingar genom att föreslå generösare bullerregler, undantag för tillgänglighetshinder, privat initiativrätt, strandskyddsreformer, enklare planprocess, utformningsbestämmelser i detaljplan, minskningar av hur många gånger samma ärende kan överklagas samt fler bygglovsbefriade åtgärder. Dessa har dock urholkats, stoppats eller ignorerats av regeringen. Andra reformer, som förbud mot kommunala särkrav och möjligheten att uppföra bygglovsbefriade Attefallshus, har inte följts upp och kommuner har därmed fått möjlighet att urholka reformerna.

15.1 Utred startlån

Efterfrågan på att äga sitt boende motsvaras inte av dagens produktion av bostäder. Samtidigt har kravet på egeninsats i kombination med amorteringskrav kraftigt höjt tröskeln till det ägda boendet, vilket framför allt stänger ute unga som vill köpa sin första bostad från bostadsmarknaden. Istället hänvisas man till dyra hyresrätter som i längden oftast är ett dyrare boende. Kristdemokraterna vill utreda att införa ett system som bidrar till att minska problemen med de höga trösklarna till det ägda boendet, utan att det leder till överskuldssättning och en överhettad bostadsmarknad.

Ett exempel på sådant system är startlån, som finns i flera länder och har betytt mycket för att möjliggöra för framförallt yngre konsumenter och personer med låga men stabila inkomster att ta steget över tröskeln till det ägda boendet. Särskilt de norska så kallade startlånen och det brittiska så kallade första steget i Help to Buy är relevanta för en svensk kontext, och visar att sådana system kan få stor effekt. Startlånet innebär ett statligt stöd till den egna kapitalinsatsen i form av ett topplån. Dessa topplån ska ha samma strikta amorteringskrav som gäller för bolånemarknaden i övrigt och marknadsmässig ränta. De småhus och lägenheter som blir aktuella för startlån bör också beläggas med ett tak för vad de får kosta.

Kristdemokraterna avsätter 150 miljoner kronor per år från 2018-2020 för att möjliggöra utredning och införande av ett system för fler att bo i ägda boenden.

15.2 Flyttskatter

En bromskloss på bostadsmarknaden är den bristande rörligheten. Genom ökad rörlighet kan ett stort antal bostäder tillgängliggöras på kort sikt. Allt för många uppger att de bor kvar i för stora hus på grund av flyttskatternas utformning. Kristdemokraterna vill att taket för uppskov på reavinstskatten tas bort om man köper ny bostad. Även betalningen av räntan på uppskovet ska kunna skjutas på framtiden vid köp av ny bostad. På så sätt tvingas inte vinsten vid försäljning fram till beskattning om man köper en ny bostad, utan både reavinstskatt och uppskovsränta betalas när personen inte längre gör något uppskov. Det sker exempelvis när personen flyttar till hyresrätt, till särskilt boende eller om personen avlider. Förslaget skulle innebära att en stor del av den bristande rörligheten som orsakas av skatter vid flytt kan elimineras på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt genom att staten fortfarande får in skatteintäkterna, dock något senare. Den ökade kostnad med förslaget som ändå uppstår för statskassan kompenseras vi för i vårt budgetalternativ.

16. Viktiga infrastruktursatsningar för hela Sverige

Bra kommunikationer är en förutsättning för att Sverige ska ha en tillväxt som utvecklar välbefindandet och sysselsättningen. Det ställs ökade krav på rörlighet i de växande arbetsmarknadsregionerna runt våra större städer, men även mellan stad och landsbygd. Effektiva kommunikationer och transporter är viktiga för att företag ska kunna etablera sig på mindre orter runtom i landet. Infrastrukturinvesteringar är avgörande för Sveriges framtida utveckling. De behövs inte minst för att underlätta för människors vardag men också för att minska arbetslösheten och möjliggöra en rörligare arbetsmarknad med arbetspendling. Större arbetsmarknadsregioner bidrar till bättre matchning.

Järnvägen behöver underhållas, moderniseras och byggas ut för att matcha dagens trafik. Nuvarande järnväg byggdes för en trafik som var mindre, lättare och långsammare men under de senaste 20 åren har trafik på järnvägen ökat avsevärt. Detta är mycket positivt. Järnvägen är snabb, effektiv och miljövänlig. Men det är bara sant så länge den fungerar. Det snabbt ökade resandet, och att underhållet var eftersatt under 90- och början av 2000-talet, har gjort att underhållet och utbyggnaden inte hinner med. I dag står vi med ett överbelastat järnvägssystem som allt för ofta drabbas av stopp och förseningar, något som har stor påverkan på både människors och företags vardag.

Järnvägen är ett klimateffektivt transportslag som behöver utvecklas mot större kapacitet och driftsäkerhet. Men det finns ingen quick fix när det gäller den svenska järnvägen. Kristdemokraterna och allianspartierna har satsat stora resurser på att underhålla nuvarande järnvägsnät men vi vill binda ihop Sverige på ett ännu bättre sätt än i dag. Detta är viktigt för möjligheten till arbetspendling, att förkorta restiderna, att främja en miljö- och klimatomfattande hållbar utveckling samt förbättra godstransporterna.

Kristdemokraterna verkar för att en större andel av person- och godstransporter ska gå på järnväg. Det är viktigt för att minska vår klimatbelastning och uppnå målet om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och ett klimatneutralt Sverige 2045. Med ett mer tillförlitligt järnvägssystem ökar järnvägens attraktivitet som transportslag.

För att den svenska järnvägens robusthet ska öka krävs ökade investeringar för både drift- och underhåll av järnvägen samt nyinvesteringar. Under våren 2014 fastställdes den nationella transportplanen för 2014–2025 med en historisk satsning på infrastrukturen för att säkra arbetspendlingen och företagens behov av fungerande godsstråk. Totalt satsas 522 miljarder, vilket är en ökning med 20 procent från föregående planperiod, varav 86 miljarder kronor till drift och underhåll av järnvägen.

Med de utmaningar som järnvägen nu står inför är Kristdemokraternas uppfattning att vi i första hand måste vårda den anläggning vi har och att Trafikverket ges de ekonomiska resurser som krävs för att arbeta med förebyggande underhåll.

Kristdemokraterna matchar därför regeringens satsningar på järnvägsunderhållet. Vi står bakom satsningen om 1,24 miljarder kronor årligen mellan 2017 och 2018 till drift och underhåll av järnvägen och anslagshöjningen på 3,7 miljarder 2019 och 5 miljarder 2020. Detta kommer att öka järnvägssystemets tillförlitlighet och underlätta människors vardag.

Kristdemokraterna vill också särskilt öka investeringarna till väg- och järnvägsunderhållet på landsbygden. Detta är en viktig åtgärd för att främja den regionala tillväxten och människors möjligheter att bo och leva i hela landet.

För en stark regional tillväxt och goda levnadsvillkor på landsbygden är satsningar på kollektivtrafiken av stor vikt. Vi ser också i dag ett stort antal människor som söker asyl i Sverige, en del kommer att bosätta sig i storstäderna medan andra kommer att bo runt om i landet. En bättre trafikplanering möjliggör för nyanlända att etablera sig i hela landet. Det innebär att de kommuner med god arbetsmarknad som i dag har ett mycket högt mottagande kan avlastas genom att fler asylsökande och nyanlända kan bo i kringliggande kommuner. Kristdemokraterna anser att det är viktigt för såväl den regionala tillväxten som för integrationen och arbetslösheten med satsningar på kollektivtrafiken.

Kristdemokraterna vill prioritera trafiksäkerheten. Alkohol hör inte hemma i trafiken. Vi vill höja straffen för rattfylleri och grovt rattfylleri, införa alkobommar vid hamnar och ha obligatoriska alkoholtester för piloter och besättningspersonal på flygplan. Vi vill förbjuda eftersupning så att ingen ska kunna skylla sin rattonykterhet på att de drack efter inträffad olycka. Dessutom vill vi att alla nya bilar i Sverige ska utrustas med alkolås.

Ungefär en tredjedel av Sveriges totala koldioxidutsläpp orsakas av vägtrafiken. För att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och ett klimatneutralt Sverige 2045 intensifierar vi klimatarbetet och ökar förutsättningarna för mer klimatsmarta alternativ. Vi föreslår ett införande av ett bonus-malussystem där klimatsmarta bilar gynnas och bilar med stora utsläpp missgynnas. Vi vill också utveckla en strategi för elbilar. För att öka tillgänglighet på laddstolpar runt om i landet vill vi också förändra den så kallade pumplagen så att bensinstationer ska kunna erbjuda el som alternativt drivmedel. Idag har vi en situation där många mackägare investerat i etanolkpumpar, samtidigt som allt fler biltillverkare sluta tillverka sådana bilar och i stället övergår till

elbilssatsningar. Kristdemokraterna investerar 125 miljoner kronor per år 2017–2020 på laddinfrastruktur runtom i landet för att främja användningen av elbilar.

Cykeln fyller en viktig samhällsfunktion. Det är positivt att cykeln som transportmedel ökar eftersom det medför goda effekter för såväl folkhälsan, miljön och trängseln i städerna. Men det är också uppenbart att trafikmiljön inte i tillräckligt hög grad är anpassad för cykling. Kristdemokraterna vill fortsätta arbeta för att öka säkerheten för cyklister i trafiken, det behövs mer av strategiskt och förebyggande arbete för att minska antalet cykelolyckor. Målet med allt trafiksäkerhetsarbete är att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. Kristdemokraterna satsar därför 50 miljoner kronor per år 2017–2018 och 100 miljoner 2019–2020 för en ökad och säker cykling.

17. En landsbygd med självförtroende

I de flesta diskussioner om landsbygdens utmaningar, är det de materiella och ekonomiska värdena som debatteras flitigast. Men det finns andra värden som är minst lika viktiga. Vi kristdemokrater menar att vi har ett moraliskt ansvar för den jord vi ärvt. Det är ett ansvar vi fått ärva av tidigare generationer och som vi lämnar vidare till våra barn och barnbarn.

Unika resurser och kulturmiljöer i naturen får inte gå om intet. Samtidigt kan inte landsbygden betraktas som ett museum från en svunnen tid. Det går och är nödvändigt att kombinera bevarande och värnande med modernitet och utveckling. Ingen kan berätta för oss om hur framtiden ser ut, om vilka behov som kommer att vara centrala för människorna här om hundra år. Vissa behov är dock alltid giltiga – människan behöver mat för att överleva, människor behöver naturen för sitt välbefinnande. Detta har vi ett ansvar för att förvalta.

Landets jordbruksföretagare bidrar konkret till det långsiktiga förvaltarskapet. Jordbrukets uppdrag går långt utöver livsmedelsproduktion. Det ger ett mervärde i form av aktivt miljö- och kulturbevarande. De miljö- och landskapsvårdande insatser som sker genom jordbruket är en kollektiv nytting som ger förutsättningar för en levande landsbygd även utanför jordbrukssektorn.

Jordbruket är centralt för sysselsättningen på landsbygden och inom livsmedelssektorn. För att värna livsmedelsproduktionen för framtiden måste det slås fast att brukbar jord är en livsviktig resurs. Ur ett globalt perspektiv är det också

långsiktigt viktigt att åkermarken i Sverige och Europa finns tillgänglig att brukas för livsmedelsproduktion.

Jordbruk, skogsbruk och fiskerinäringen är förutsättningar för att hela Sverige ska leva, men landsbygdspolitiken är betydligt mer än bara näringspolitik. I politiken för landsbygden behövs en helhetssyn. En tredjedel av Sveriges befolkning bor på landsbygden och det är anmärkningsvärt att regeringen har lagt ned Landsbygdsdepartementet.

Samhällets basala funktioner behöver finnas tillgängliga också i landsbygds- och glesbygdskommuner. Den offentliga servicen ska vara möjlig att ta del av i hela landet och vi vill därför underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring offentlig service. Servicecenter är ett bra sätt att samla olika myndigheters service så att basala myndighetstjänster finns att tillgå runt om i landet.

17.1 Stöd till mjölksektorn för stärkt konkurrenskraft

Sveriges mjölksektor upplever en mycket allvarlig kris. Konkurrensen i Europa är grovt snedvriden på grund av ländernas olika förutsättningar att ta del av EU:s stora jordbruksstöd. Rysslands importstopp för mejeriprodukter från EU lade sten på bördan och många mjölkbönder har nu mycket svårt att få lönsamhet i sin verksamhet. Under de senaste tio åren har antalet mjölkbönder i Sverige halverats. Enligt vår mening är det viktigt att inhemsk mjölkproduktion har goda förutsättningar, och därför krävs nu verkningfulla politiska åtgärder.

Kristdemokraterna vill förändra det så kallade beteskravet för mjölkkor i lösdriftsbesättningar. Idag är svenska mjölkbönder förhindrade att ansöka om betesstöd från EU på grund av de nationella reglerna som säger att mjölkkor måste gå ute och beta under sommaren. De kor som finns i lösdrift kan röra sig fritt och utöva sitt naturliga beteende året om; de väljer själva när de äter, vilar och i många fall när de mjölkas. Med ett förändrat nationellt beteskrav kan svenska mjölkbönder med kor i lösdrift, i likhet med sina europeiska kollegor, få betesstöd från EU. Detta är enligt oss ett nödvändigt steg mot mer jämlika konkurrensvillkor.

Som ett led i arbetet för bättre konkurrensvillkor för svenska mjölkbönder föreslår vi ett förstärkt stöd för ökad konkurrenskraft i mjölksektorn. Vi föreslår en kostnadsersättning som kan utgå per djur och som kan väga upp för de fördyrande regler som finns i Sverige i jämförelse med grannländerna i Europa. Förslaget finansieras delvis av en omfördelning inom Landsbygdsprogrammet och innebär en

kostnadsersättning till mjölkbönderna på 330 miljoner kronor årligen under de kommande fyra åren. Med förslaget får mjölkbönderna 1 000 kronor per ko i kostnadsersättning för de merkostnader som kommer med svensk mjölkproduktion i jämförelse med de europeiska länderna.

17.2 Stärk forskningen för framtidens jord- och skogsbruk

Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Tyvärr har vi idag ingen forskning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Här vill vi se en riktad forskningssatsning från regeringens sida. Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mera hållbart brukande, bland annat via insatser som ”Greppa Näringen”. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjnings- utan också miljösynpunkt. Vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, bedrivs intressant forskning bl a om hur energigrödor kan användas vid framställning av kvävegödsel. Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsatt stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra. Kristdemokraterna anvisar därför totalt 30 miljoner kronor 2017 till forskning om nya grödor och nya trädslag.

17.3 Höjd milersättning

Kristdemokraternas budget innebär en tydlig grön skatteväxling. Denna innebär dock inte att landsbygden ska drabbas hårdare än staden. Vi är väl medvetna om att kollektivtrafiken utanför storstäderna oftast kräver tillgång till bil för att livet ska fungera. Vi vill därför inte tvinga människor att ställa av bilen. Kristdemokraterna vill underlätta och förbättra möjligheterna till arbetspendling genom att höja milersättningen för arbetsresor med ytterligare 3,50 kronor/per mil. Detta finansieras delvis genom en höjd beloppsgräns för reseavdrag till 12 000 kronor.

18. Klimat och miljö

18.1 Politiskt ansvar för miljön och klimatet

Begreppet ”hållbar utveckling” definieras ofta som ”en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”. Genom att betona generationsperspektivet återspeglar denna definition mycket väl en av de principer som är grundläggande för Kristdemokraternas förhållningssätt till miljön, det vi kallar förvaltarskapsprincipen. Med detta menas att människan är förvaltare av – och inte herre över – skapelsen. Det ger oss människor ett speciellt ansvar. Vi ska agera med en långsiktig helhetssyn med respekt för vår samtida omgivning och kommande generationer.

På miljöområdet krävs aktivt engagemang av oss alla. Det är politikens uppgift att få till stånd lösningar och fungerande infrastruktur för exempelvis en effektiv materialåtervinning, men i slutändan avgörs framgången i ett sådant system av människors vilja och motivation att medverka. Därför krävs att de beslut som fattas är väl underbyggda och att sambanden riktigare kan förklaras för dem som berörs.

Vi anser att det allt överskuggande målet för miljöpolitiken måste vara att bromsa klimatförändringarna genom minskade utsläpp av koldioxid. Svenska hushåll har mycket låga utsläpp tack vare hög andel energi från koldioxidfria källor i form av främst vattenkraft och kärnkraft. I transportsektorn finns den stora utmaningen, här måste utsläppsnivåerna minskas kraftigt.

Åtgärder för att på en mer lokal nivå bevara skyddsvärd natur och vårda miljökulturarvet kan givetvis vara angelägna, men i en tid då isen i Norra ishavet smälter så snabbt att den kan vara helt försvunnen om tjugo år anser vi att åtgärder för minskade utsläpp måste få ha högre prioritet. Klimatkrisen är i högsta grad global och Sverige bör fortsatt vara pådrivande internationellt för att motverka denna.

18.2 Fortsatt skatteväxling

Kristdemokraterna har länge drivit på för en grön skatteväxling och lagt flera skarpa förslag. Detta vill vi fortsätta med. Generellt vill vi sänka skatten på arbete och pensioner och höja skatten på miljöförstörande verksamhet.

Som del av alliansregeringen var Kristdemokraterna med och tillsatte Kemikalieskatteutredningen 2013. För att minska de negativa hälsoeffekterna av

kemikalier i föreslog utredningen att en kemikalieskatt införs på viss hemelektronik och PVC-material. Vi välkomnar därför att regeringen nu presenterar ett sådant förslag.

Kristdemokraterna föreslår att en råvaruskatt på icke återvunna textilier införs på 10 000 kronor per ton. Detta skulle innebära ökade skatteintäkter på omkring 1 miljard kronor per år och kommer att stimulera till ökad återvinning.

Plastpartiklar i vår miljö är ett växande hot mot världshaven, Östersjön och våra insjöar. Krafttag behövs för att minska användningen av konventionella plaster i engångsartiklar och ersätta dem med biologiskt nedbrytbara alternativ.

Kristdemokraterna föreslår därför införandet av en ny skatt på plastpåsar i detaljhandeln på 1 krona per påse. Goda europeiska exempel finns, där liknande skatter har lett till drastiskt minskad försäljning av plastpåsar – med kraftigt minskad nedskräpning som följd. Reformen innebär ökade skatteintäkter med 1 miljard 2017.

18.3 Minska utsläppen från trafiken

Kristdemokraterna föreslår att ett enkelt och välfungerande bonus-malus-system för personbilar införs snarast. Det ska finnas tydliga miljöklasser med betygsskalan A-G, där A-C ger olika nivåer av bonus och E-G olika nivåer av avgifter. Ett sådant system kan enkelt modifieras till att också ta hänsyn till utsläpp av avgaser och partiklar. Förslaget om bonus-malus berör i första hand den som köper en ny bil och skapar ett incitament att välja en mer miljövänlig bil. Systemet är tänkt att ersätta supermiljöbilspremien. Bonus-malus-systemet innebär en budgetförstärkning 2017-2018, för att sedan övergå till en kostnad för staten.

Idag är förmånsvärdet för miljöbilar nedsatt i reglerna för förmånsbeskattning. I stället föreslår vi att det nedsatta förmånsvärdet för miljöbilar avskaffas samtidigt som förmånsvärdet höjs för bilar som inte är miljöbilar. Förmånsvärdet för sådana bilar höjs med 20 procent eller maximalt 16 000 kronor. Miljöbilsdefinitionen bör samordnas med betygssystemet A-G, där A-C definieras som miljöbilar. Totalt förväntas detta innebära en budgetförstärkning på 1,1 miljarder kronor 2017.

För att uppmuntra konsumenter att köpa laddhybrider och elbilar är det viktigt att laddinfrastrukturen i Sverige utvecklas. Vi föreslår fortsatt stöd till investeringar i laddinfrastruktur. Stödet ska kunna ges till företag, bostadsrättsföreningar, privata och kommunala bostadsföretag samt kommuner runt om i landet och ska kunna användas till publikt tillgängliga laddstolpar för såväl snabbladdning som normalladdning.

19. Sammanhållning över gränserna

För Kristdemokraterna är det centralt att utrikespolitiken är värdebaserad. Sverige ska stå upp för och försvara universella värden såsom mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för att stärka fred, frihet och utveckling, förståelse och försoning. Idén om att alla människor, var de än bor, har samma värde och att vi alla har ett ansvar för varandra utgör en stark motivation till den solidaritet som är grundläggande i den kristdemokratiska ideologin. Människovärdet är universellt och kan därför inte relativiseras av geografiska gränser. De globala klyftorna är med denna utgångspunkt oacceptabla.

Kristdemokraterna vill ha en ambitiös utvecklingspolitik med det slutliga målet att det internationella biståndet en dag inte längre ska behövas. Under alliansregeringen (2006–2014) var Kristdemokraterna pådrivande för att 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst avsattes till internationellt bistånd varje år. Vårt förslag till biståndsram för 2017 ligger över 1 % av BNI enligt den gamla metoden (ENS 1995), men sedan september 2014 används en ny metod (ENS 2010). Vårt förslag till biståndsram motsvarar 0,99 procent av BNI enligt den nya beräkningsmetoden. Vi eftersträvar att enprocentsmålet ska nås under mandatperioden även med den nya beräkningsmetoden. Utöver detta bör staten på olika sätt främja människors frivilliga engagemang och gåvogivande till biståndsändamål.

De globala utvecklingssträvandena gör skillnad. FN:s millenniemål om halverad världsfattigdom, förbättrad tillgång till rent vatten och bättre levnadsvillkor i slumområden lyckades. Allt fler pojkar och flickor har möjlighet att gå i skolan. Men vi varken kan eller får vara nöjda när nästan en miljard människor går hungriga, eller att de universella, okränkbara och odelbara mänskliga fri- och rättigheterna på många håll alltjämt endast är en lyx vigd åt ett utvalt fåtal.

För varje mun som mättas, för varje kvinna som kommer in på arbetsmarknaden, för varje person som tillåts tänka, skriva, tala, rösta och tillbe fritt – desto större blir chanserna till utveckling. Kristdemokraterna menar att utveckling, fattigdomsbekämpning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna hänger samman.

Stora humanitära kriser råder i världen. Svältkatastrofen i Östafrika, den Islamiska statens brutala folkmord i Mellanöstern och det fruktansvärda kriget i Syrien som bara förvärras. Fler människor än på många decennier är nu på flykt. Sverige har jämfört med andra europeiska länder tagit emot många flyktingar. Att antalet människor som kommer till Sverige har minskat betyder inte att flyktingsituationen i världen har förbättrats. Sverige ska fortsatt ta ansvar och kunna vara en fristad för människor som

flyr undan krig, förföljelse och förtryck, men det står inte i motsats till att vi också kraftigt behöver öka satsningarna i närområdet för att skapa trygghet och framtidstro för de medmänniskor som är på flykt. De krigsdrabbade ländernas grannländer har tagit ett stort ansvar i flyktingmottagandet, men de behöver stöd för att kunna öppna upp för arbetstillfällen och skolgång. Sverige ska verka för att skapa lagliga vägar in i Europa, vilket skulle rädda många liv. Sammantaget gör det rådande världsläget att vi vill prioritera det humanitära biståndet högre och avsätta en större del av den svenska biståndsbudgeten för humanitära insatser. Under mandatperioden bör det multilaterala stöd som Sverige ger till en rad olika FN-organ fokuseras och i större utsträckning samlas hos de organ som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter, såsom UNHCR, WFP och Unicef. Kristdemokraterna vill även se att det humanitära biståndet i ökad utsträckning kanaliseras genom mindre civilsamhällesorganisationer och samfund som arbetar i den direkta ”frontlinjen” i katastrofområden, som har bättre lokalkännedom och som finns på plats långsiktigt.

Förtrycket av religiösa och etniska minoriteter ökar och människors religionsfrihet kränks. För närvarande är kristna bland de allra mest utsatta grupperna i världen, med omfattande förföljelse i Mellanöstern och delar av Afrika och Asien. Sverige bör i internationella sammanhang arbeta för att värna utsatta minoriteter. Alla människors lika värde är fundamentalt, och yttrande- och religionsfrihet är centralt för ett öppet och fritt samhälle.

I inbördeskrigets Syrien och genom Daesh framfart dödas och kränks människors rätt till liv och värdighet. Kristdemokraterna vill se fredade zoner för minoriteter i Syrien och Irak och en svensk regering som verkar för att den etniska och religiösa utrensningen på kristna (syrianer, kaldéer, assyrier och melkiter), armenier, mandéer, yazidier och andra minoriteter i Irak och Syrien ska erkännas som ett folkmord.

Det är en allt oroligare värld och i vårt absoluta närområde ser vi hur Ryssland utövar aggressionen mot sina grannländer. I det instabila läge som nu råder krävs betydligt mer av internationell samverkan. Ett höjt stöd till freds- och säkerhetsfrämjande insatser är därför en nödvändighet i en tid av oro och där 60 miljoner människor befinner sig på flykt undan krig, terror och förföljelse. Sverige bör prioritera insatser som bekämpar det fruktansvärda som människor flyr ifrån. Det är därför av stor vikt att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande-, säkerhetsfrämjande- och konfliktförebyggande insatser inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE. Med svensk närvaro kan vi bidra med resurser och kompetens. Att Sverige nu bidrar till koalitionen mot Islamiska staten genom ett militärt

utbildningsbidrag i Irak är viktigt, men vi måste vara beredda att göra mer.

Kristdemokraterna avsätter 30 miljoner kronor mer än regeringen per år 2017-2020 för freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet.

20. Försvaret

Kristdemokraterna eftersträvar en trygg och värdig tillvaro för alla människor.

Förmågan att möta såväl inre som yttre hot utgör två grundläggande uppgifter för det offentliga. Vi är en del av världssamfundet och beroende av fungerande förbindelser med resten av världen. Miljö och klimatförändringar, demografi, energiberoenden, kärnvapenspridning, terrorism, bristande respekt för mänskliga rättigheter och internationell organiserad brottslighet är globala företeelser som påverkar vår säkerhet. Vi måste vara beredda att, efter vår förmåga, bidra till en säkrare och tryggare värld. Försvarets huvuduppgift är att värna människors liv, värdighet och frihet.

Den svenska försvarsförmågan måste anpassas till den alltmer oroliga omvärld vi lever i. Försvarsöverenskommelsen som ingicks mellan Kristdemokraterna, Centerpartiet, Moderaterna och regeringen är ett gott första steg, men på sikt behöver ytterligare åtgärder till. Personalförsörjningen är en nyckelkomponent i att stärka förmågan. Den framtida försvarsmaktsstrukturen måste säkerställa att det finns goda möjligheter att utveckla personalens kompetens. De viktigaste faktorerna i detta avseende är att möjligheterna att öva med förband säkerställs och att officersutbildningen tydligt tar sikte på att utveckla en officers kärnkompetens – att leda väpnad strid eller därmed förknippad verksamhet. Dessa faktorer är viktiga för att få den rekryterade personalen att stanna inom organisationen.

Utöver att förvalta och utveckla befintlig verksamhet måste vi samtidigt lyfta blicken och påbörja arbetet med att se över på vilka nya fronter vi måste kunna försvara oss. Nya hot som ett traditionellt försvar inte rår på har uppstått, så kallade hybridhot. Inom denna kategori ingår ett antal metoder för att destabilisera opinioner i andra länder, att utan vapenmakt skada system och infrastruktur. För att lyckas mota dessa hot behöver den svenska förmågan mot cyberhot stärkas mot idag. Därför föreslår vi en ny myndighet som får i uppgift att bidra till och sprida forskning kring informationskrigföring och propaganda. Satsningen uppgår till 40 miljoner kronor om året 2017-2020. Men förmågan att möta cyberhot måste också stärkas.

Försvarsmaktens förmåga att lösa nationella uppgifter – att försvara Sverige – har nu i och med överenskommelsen förbättrats. Försvaret måste ha förmåga att försvara hela

Sverige och ha särskild kapacitet som säkerställer ett fullgott försvar av strategiskt viktiga platser som exempelvis Gotland och Stockholm. Marinen bör förstärkas så att den kan säkerställa skydd av importsjöfart och mottagande av utländsk hjälp i anslutning till västkusten samtidigt som den kan genomföra sjöstrid på ostkusten. Tack vare överenskommelsens tillskott sker nu förbättringar. Flygstridskrafterna förstärks och ges förmåga att kraftsamla. Hemvärnets och frivilligorganisationernas roll stärks i sitt viktiga arbete för ett brett och välfungerande försvar.

Frivilligorganisationerna är viktiga för den lokala förankringen och rekryteringen till Försvarsmakten. Frivilliga försvarsorganisationer utgör en viktig resurs såväl för totalförsvaret som för krisberedskapen. Dessa organisationer tillhandahåller nödvändig förmåga och kompetens. Frivilligorganisationernas möjlighet att bidra till totalförsvaret och därmed samhällets krisberedskap ska utvecklas och ekonomiskt långsiktigt säkerställas.

Det är väsentligt att den påbörjade planeringen för det civila försvaret nu fortskrider skyndsamt. Det civila försvaret bör inom ramen för befintliga resurser prioritera uppgiften att planera stöd till Försvarsmakten vid höjd beredskap. Det civila försvaret utgörs av verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Det avser skydd av befolkningen, säkerställande av samhällsviktiga funktioner och övriga samhällets stöd till Försvarsmakten. Det samlade totalförsvaret ställer därför krav på ett brett engagemang och förankring i samhället.

För Kristdemokraterna är försvarsöverenskommelsen ett viktigt första steg för ett starkare försvar som ändamålsenligt kan försvara Sveriges gränser. Inte minst Rysslands ökande aggressivitet kräver förstärkningar av vårt försvar. Vi ser ett stort behov av ett antal förbättringar som måste till inom en snar framtid för att Försvarsmakten ska ha resurser och möjligheter att göra det de gör bäst – försvara vår fred och frihet.

21. Finansiering

21.1 Budgetförstärkningar

Kristdemokraterna har som beskrivits ovan en rad förslag på satsningar inom jobb, familj, välfärd och pensionärer. Det handlar både om skattesänkningar och

utgiftsökningar. Utöver det föreslår kristdemokraterna att de offentliga finanserna ska vara i balans redan nästa år till skillnad från vad som blir fallet om regeringens förslag till statsbudget antas.

För att klara en budget i balans – vilket kräver ett saldo som är 11 miljarder bättre än i regeringens budgetproposition och de reformer vi föreslår krävs omfattande budgetförstärkningar. En del av dessa är relativt lätta att motivera. Andra besparingar och skatthöjningar kan ha negativa effekter var för sig men är i slutänden ändå motiverade utifrån den helhet som Kristdemokraternas budgetalternativ innebär och de prioriteringar kristdemokraterna vill se.

Nedan följer en genomgång av större budgetförstärkningar del för del. Sist följer en sammanställd tabell av budgetförstärkningar.

21.2 Utgiftsminskningar

Förändrad pris och löneomräkning och reducerade rikthyror

Varje år görs en schablonmässig pris- och löneomräkning avseende myndigheternas anslag. Kristdemokraterna anser att kraven på myndigheterna att hålla nere sina kostnader kan öka och föreslår därför att pris- och löneomräkningen sänks schablonmässigt med 30 procent för alla anslag utom inom utgiftsområde 4 Rättsväsende, 6 försvar och 7 bistånd. Denna besparing bokförs på över 200 olika anslag men berörs ej mer i denna beskrivning.

Besparingen är till en början knappt 400 miljoner kronor 2017 men ökar successivt till 3,3 miljarder 2020.

Därutöver finns det utrymme för myndigheter i Stockholm att effektivisera sitt lokalnyttjande och sänka sina kostnader. Rikthyrorna sänks därför till 80 procent vilket leder till en besparing på 61 miljoner kronor 2017.

Regeringskansliet

En generell besparing utöver (PLO) ovan föreslås med 150 miljoner kronor per år.

Återinförd bortre tidsgräns sjukförsäkring

Kristdemokraterna anser inte att regeringens åtgärd att avskaffa den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen var rimlig. Det är viktigt att en sjukskriven persons arbetsförmåga provas efter en tid vilket också sker genom den bortre gränsen. Då kan också stöd sättas in för återgång till arbete. Återinförd bortre tidsgräns medför också en besparing på 400 miljoner kronor i de offentliga finanserna.

Nej till höjt flerbarnstillägg barnbidrag och höjt underhållsstöd

Regeringen föreslår höjt flerbarnstillägg i barnbidraget och att underhållstödet höjs för äldre barn 2018. Detta medför en budgetförstärkning 2018 på 550 miljoner kronor. Kristdemokraterna avvisar dessa förslag till förmån för en betydligt bredare och mer omfattande familjepolitik.

Neddragningar utgiftsområde 13

Kristdemokraterna föreslår att anslaget till utgiftsområde 13 minskar med 1,5 miljarder kronor. Det handlar dels om sänkt schablonersättning till kommunerna, sänkt etableringsersättning och avskaffat s.k. snabbspår. Förslagen beskrivs närmare i utgiftsområdesmotion 13.

Neddragningar arbetsmarknadsprogram/sänkt tak i a-kassa

Kristdemokraterna föreslår sänkt tak i a-kassan till 760 kr per dag de 300 första dagarna och därefter 680 kronor per dag. Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning läggs ned och följande program avskaffas: instegsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, traineejobb och extratjänster.

Anslaget till Arbetsförmedlingen minskas med 10 procent då myndighetens verksamhet minskas enligt ovan. Totalt medför förslagen besparingar på 6,2 miljarder 2017 och 8,8 miljarder 2020.

Slopad pensionsrätt studier

För att ytterligare kompensera de föräldrar som går ner i arbetstid, eller är hemma med sjuka barn i större utsträckning – vilket fortfarande oftast är kvinnor – vill vi utöka antalet barnrättsår från fyra till fem.

Vi finansierar förslaget genom att föreslå avskaffande av pensionsrätt för studieår, något som Pensionsmyndigheten också har föreslagit.

Avskaffad åldersavskrivning, höjd påminnelseavgift CSN

Studiemedlen består idag av en bidrags- och en lånedel. Med tanke på de förmånliga villkoren för lånedelen är det rimligt att förutsätta att de studielån som en person tar ska betalas tillbaka. Vi föreslår därför att åldersavskrivningen som idag finns gällande studielån tas bort. Denna åtgärd innebär en besparing för staten på cirka 400 miljoner.

Därutöver föreslås att påminnelseavgiften höjs från 450 kr till 600 kr vilket ökar intäkterna med 140 miljoner kronor för staten.

Höjd maxtaxa

Maxtaxan i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet föreslås höjas med 5 procent för att finansiera en satsning på minskade barngrupper med motsvarande belopp 250 miljoner kronor per år.

Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Att hålla skollokaler i gott skick är enligt Kristdemokraterna en kommunal kärnuppgift som bör kunna finansieras inom det kommunala skatteuttaget och statsbidragen.

Neddragningar utgiftsområde 17

Inom utgiftsområde 17 säger kristdemokraterna nej till filmavtal och vissa andra satsningar från regeringen inom folkbildning m.m. Hela utgiftsområdet kan minskas med 529 miljoner 2017 vilket beskrivs närmare i kristdemokraternas utgiftsområdesmotion 17.

Nej till byggsubventioner med mera utgiftsområde 18

Kristdemokraterna anser inte att svensk bygg- och bostadsmarknad mår bra av byggsubventioner. Flera av byggbranschens aktörer tycker inte heller att subventioner är rätt väg att gå. Den förordning som skulle styra investeringsstödet beslutades först i september 2016 trots att den i praktiken existerat sedan mars 2015 fast ingen byggherre kunnat söka pengarna. Det understryker problematiken med subventioner.

Såväl anslag 1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer, 1:8 Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande och 1:9 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande avvecklas. Därutöver föreslår kristdemokraterna mindre besparingar på andra anslag.

Totalt kan anslaget till utgiftsområde 18 minska med 5,6 miljarder årligen.

Neddragningar utgiftsområde 20

Kristdemokraterna avvisar flera ineffektiva miljö- och klimatsatsningar samt ersätter supermiljöbilspremien med ett bonus-malus system. Besparingarna beskrivs närmare i utgiftsområdesmotion 20 och uppgår till närmare 3 miljarder år 2017.

Kristdemokraternas övergripande miljöpolitik går ut på ökad skatteväxling. Ökade skatter på miljöskadliga varor eller miljöskadlig verksamhet ska användas till sänkta skatter på jobb och företagande.

Minskad energiteknik och nej till annullering av utsläppsrätter

Kristdemokraterna anser att regeringens annullering av utsläppsrätter till ett värde av 300 miljoner kronor ej bör ske och att regeringens anslag till energiteknik på 440 miljoner minskas med 100 miljoner årligen.

Neddragningar utgiftsområde 22

Under utgiftsområdet föreslås neddragningar på anslag 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur och 1:3 Trafikverket för totalt 544 miljoner år 2017.

Neddragningar utgiftsområde 24

Under utgiftsområdet görs flera neddragningar samt säger nej till en del av regeringens nya utgifter. Viktigast är minskningen av anslaget till Vinnova samt att kristdemokraterna säger nej till en ny registreringsmodell vilket leder till besparingar för patent och registreringsverket. Utgiftsområdet kan dras med närmare en miljard kronor.

Nej till regeringens välfärds miljarder

Kristdemokraterna föreslår nedan en rad satsningar på välfärdsområdet inom framförallt vård- och omsorgssektorn. Dessa satsningar tillfaller till stor del kommun- och landstingssektorerna men på ett sätt som förbättrar välfärden strukturellt.

Till exempel ledde den så kallade kömiljarden som den förra regeringen anslog till landstingen till att köerna i flera landsting förkortades. Kristdemokraterna anser att den ska återinföras.

Kristdemokraterna anslår stora belopp för vårdserviceteam i sjukhusvård och äldreomsorg. Det är resurser som innebär att utbildad personal frigörs för att utföra vård av patienter.

En rad av kristdemokraternas välfärdssatsningar leder inte bara till ökad kvalitet utan skapar förutsättningar för lägre kostnader. Det ska jämföras med regeringens förslag som är att helt utan krav eller idé dela ut 10 miljarder kronor årligen till alla kommuner i ökade statsbidrag.

Kristdemokraterna håller kvar vid en rad besparingar från regeringens budgetproposition för 2016. Dessa besparingar beskrivs inte närmare här men summeras i tabell nedan och beskrivs detaljerat i respektive utgiftsområdesmotion.

21.3 Inkomstförstärkningar

Höjd fastighetsskatt på kommersiella fastigheter

För att kunna finansiera sänkta skatter på arbetsinkomster föreslås en höjning av fastighetsskatten på kommersiella fastigheter med 0,2 procentenheter vilket förstärker statens finanser med 1,3 miljarder kronor.

Höjd fastighetsskatt hyresrättstomter

Fastighetsskatten för obebyggda hyresrättstomter föreslås höjas för att stärka statens inkomster med 200 miljoner kronor. Det kan också ha den positiva effekten att lägenheter byggs tidigare istället för markspekulation.

Avskaffad CO2 nedsättning i gruvindustriell verksamhet

Kristdemokraterna föreslår att nedsättningen av koldioxidskatten för gruvnäringen avskaffas.

Skatt på plastpåsar införs

För att stärka statens finanser föreslås en särskild skatt på plastpåsar i detaljhandeln med en krona per plastpåse. Eftersom det säljs ungefär 770 miljoner plastpåsar drar skatten in samma belopp plus moms, det vill säga 1 miljard kronor. Kristdemokraterna räknar dock med att skatteintäkten faller relativt dramatiskt 2018-2020 när konsumenterna ändrar beteende.

Slopad gruppregistrering av moms

En sund konkurrens mellan företag och olika branscher är avgörande för ett gott företagsklimat. Skatter som innebär snedvridningar till fördel för en viss sektor eller bransch bör i största möjliga utsträckning undvikas. Idag är vissa företag, framför allt inom den finansiella sektorn, undantagen från mervärdesskatt. De har dessutom möjlighet att bilda mervärdesskattegrupper för att undvika kostnader för ingående mervärdesskatt.

Skatt på textilier införs

En skatt på 10 000 kronor per ton införs på icke-återvunna textilier. Kostnaden antas helt övervältras på konsumenten. Ett klädesplagg tillverkat av icke-återvunna textilier som väger 1 kilo ökar då med 10 kr plus moms 2,50 kr. Den nya skatten beräknas förstärka statens finanser med drygt en miljard kronor per år.

Skatt på avfallsförbränning 100kr/ton

En skatt på avfallsförbränning införs som uppgår till 100 kr per ton. Förslaget stärker statens finanser med 600 miljoner kronor 2017 och 2018, därefter med 400 miljoner kronor.

Finansskatt

Kristdemokraterna föreslår att arbetsgivaravgifterna höjs med två procentenheter inom finanssektorn vilket stärker statens finanser med drygt en miljard kronor.

Slopas avdrag för övriga kostnader i tjänst

Avdragsmöjligheten för övriga kostnader slopas vilket stärker den offentliga sektorns finanser med 300 miljoner kronor årligen.

Förmånsvärde bilar

Det nedsatta förmånsvärdet för miljöbilar avskaffas. Förmånsvärdet för bilar som inte är miljöbilar höjs med 20 procent eller maximalt 16 000 kronor. På så sätt bibehålls miljöstyrningen. Förslaget förstärker statens finanser med 1,2 miljarder 2017.

Nej till sänkt arbetsgivaravgifter för enmansföretag

Regeringen föreslår sänkta arbetsgivaravgifter för enmansföretag vilket Kristdemokraterna avvisar då det kan få snedvridande effekter.

Avskaffat koldioxidskatteundantag

Torv är ett energilag som idag varken beskattas med koldioxid- eller energiskatt. Utsläpp av koldioxid från torvförbränning rapporteras till FN som ett fossilt bränsle och när torv eldas i större kraftvärmeverk inom EU måste de inneha utsläppsrätter. Aktuella studier visar att torv ur växthusgassynpunkt motsvarar fossila bränslen i ett tidsperspektiv upp till några hundra år. Vi anser därför att skattebefrielsen från koldioxidskatt för torv bör tas bort.

Höjd tobaksskatt

Kristdemokraterna föreslår en höjning av tobaksskatten med 4 procent.

Slopas regional nedsättning

Nedsättningen av arbetsgivaravgifter i stödområde A har inte visat sig vara särskilt effektiv. Den föreslås avskaffas till förmån för andra satsningar på landsbygden vilket stärker statens inkomster med 400-500 miljoner år 2017-2020.

Vi accepterar också regeringens inkomstförstärkningar när det gäller:

- Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån
- Slopad avdragsrätt för representationsmåltider
- Kemikalieskatt
- Anpassning till unionens statsstödsregler, fortsatt nedsatt energiskatt
- Höjd alkoholskatt
- Ändrad intäktsränta i skattekontot
- Kommande skatteförändringar på energiområdet – höjd energiskatt på el
- Uppgifter på individ i arbetsgivardeklarationen

Tabell 10: Kristdemokraternas finansiering.

Budgetförstärkningar (mnkr)				
Utgiftsminskningar				
30% lägre pris och löneomräkning	-392	-1138	-2120	-3280
Regeringskansliet	-150	-150	-150	-150
Reducerade rikthyror	-61	-125	-210	-242
Återinförd bortre tidsgräns sjukförsäkring	-400	-400	-400	-400
Nej till höjt flerbarnstillägg barnbidrag	-300	-300	-300	-300
Underhållsstöd		-250	-230	-230
Neddragningar uo 13	-1562	-1764	-1281	-1163
Neddragningar arbetsmarknadsprogram/sänkt tak i a-kassa	-6269	-7459	-8412	-8834
Slopad pensionsrätt studier	-2400	-2400	-2400	-2400
Avskaffad åldersavskrivning, höjd påminnelseavgift CSN	-580	-600	-610	-630
Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	-250	-250	-250	-250
Upprustning av skollokaler och utemiljöer	-480	-680		
Särskilda medel till universitet och högskolor	-250	-250	-250	
Neddragningar uo 17	-529	-926	-926	-426
Nej till byggsubventioner m.m. uo18	-5603	-5603	-5603	-5603
Neddragningar uo20	-2952	-2332	-2469	-2377
Minskad energiteknik	-100	-100	-100	
Nej till annullering av utsläppsrätter		-300	-300	-300
Neddragningar uo 22	-544	-879	-459	-827
Neddragningar uo 24	-908	-848	-848	-833
Nej till regeringens välfärdsmiljarder	-10000	-10000	-10000	-10000
	-33729	-36754	-37318	-38245
Fortsatt nej till regeringens satsningar från 2015				
Bidrag för läkemedelsförmånerna	-407	-407	-407	-407
Bidrag till folkhälsa och sjukvård	-1000	-1000	-1000	-500
Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	-200	-200	-200	
Professionsmiljard	-1000	-1000	-1000	-500

Nej till samverkan för bästa skola	-600	-600	-600	-600
Nej till kostnadsfri mammografi	-100	-207	-207	-207
Nej till gratis tandvård för unga (20-23)	-276	-417	-576	-576
Nej till kostnadsfri sjukvård för 85+	-200	-200	-200	-200
Nej till regeringens generella tillskott sjukvård	-500	-500	-500	-500
	-4283	-4531	-4690	-3490
Inkomsthöjningar				
Höjd fastighetsskatt på kommersiella fastigheter	1300	1300	1300	1300
Höjd fastighetsskatt hyresrättstomter	200	200	200	200
Avskaffad CO2 nedsättning i gruvindustriell verksamhet	320	320	320	320
Skatt på plastpåsar 1 kr	1000	750	500	250
Gruppregistrering moms	340	360	300	300
Textilier	1056	1000	950	900
Skatt på avfallsförbränning 100/ton	600	600	400	400
Finansskatt 2% arbetsgivaravgifter	1016	1016	1016	1094
Slopat avdrag för övriga kostnader i tjänst	300	300	300	300
Förmånsvärde bilar	1148	1177	1195	960
Nej till sänkt arbetsgivaravgift enmansföretag	410	330	330	330
Avskaffat koldioxidskatteundantag	30	20	30	40
Höjd skatt på tobak	500	400	420	450
Slopad regional nedsättning	410	430	440	460
	8100	7783	7251	6814

22. Den offentliga sektorns finanser

Tabell 11: Statsbudgetens inkomster

Statsbudgetens inkomster (KD)

Miljoner kronor, avvikelse från regeringen

	2017	2018	2019	2020
Direkta skatter på arbete	-15 681	-24 743	-26 752	-27 451
Indirekta skatter på arbete	+71	+58	+55	-8
Skatt på kapital	+1 596	+1 486	+1 486	+1 444
Skatt på konsumtion och insatsvaror	+3 610	+3 334	+2 984	+2 684
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-10 404	-19 865	-22 227	-23 331
avgår skatter från andra sektorer	+414	+257	+270	+363
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-9 990	-19 608	-21 957	-22 968
Periodiseringar	±0	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster (kassamässigt)	-9 990	-19 608	-21 957	-22 968
Övriga inkomster (kassamässigt)	-300	-400	-400	-400
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-10 290	-20 008	-22 357	-23 368

Tabell 12: Statsbudgetens saldo och statsskulden
Statsbudgetens saldo och statsskulden (KD)

Miljoner kronor, avvikelse från regeringen

	2017	2018	2019	2020
Statsbudgetens inkomster	-10 290	-20 008	-22 357	-23 368
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0	±0
Statsbudgetens utgifter	-23 190	-26 132	-25 046	-25 306
därav statsskuldsräntor	±0	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0	±0
kassamässig korrigerig	±0	±0	±0	±0
Statsbudgetens saldo	+12 900	+6 124	+2 689	+1 938
Statsskuld vid årets slut	-12 900	-19 024	-21 713	-23 651

Tabell 13: Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorns finanser (KD)

Miljoner kronor, avvikelse från regeringen

	2017	2018	2019	2020
Offentlig sektors inkomster	-10 704	-20 165	-22 527	-23 631
Offentlig sektors utgifter	-23 302	-26 266	-25 188	-25 473
Finansiellt sparande i offentlig sektor	+12 598	+6 101	+2 661	+1 842
Staten	+12 900	+6 124	+2 689	+1 938
Ålderspensionssystemet	-514	-485	-572	-543
Kommunsektorn	+212	+462	+544	+447

<i>Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)</i>	0,0 %	0,1 %	0,8 %	1,5 %
---	-------	-------	-------	-------

Tabell 14: Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finanser (KD)

Miljoner kronor, avvikelse från regeringen

	2017	2018	2019	2020
Kommunal inkomstskatt	-414	-257	-270	-363
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	+100	+100	+100
Statsbidrag under uo 25	-10 830	-10 985	-11 049	-10 953
därav ekonomiska regleringar	±0	±0	±0	±0
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	+5 237	+5 237	+5 237	+5 237
Inkomster totalt	-6 007	-5 905	-5 982	-5 979
Utgifter	-6 219	-6 367	-6 526	-6 426
Finansiellt sparande i kommunsektorn	+212	+462	+544	+447

23. Förslag till utgiftsramar

Tabell 15: Förslag till utgiftsramar 2017

Tusental kronor

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1 Rikets styrelse	13 268 476	-403 561
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15 258 562	-170 328
3 Skatt, tull och exekution	10 985 564	-46 712
4 Rättsväsendet	42 466 641	+609 000
5 Internationell samverkan	1 913 291	-455
6 Försvar och samhällets krisberedskap	50 254 364	+40 000
7 Internationellt bistånd	34 990 005	±0
8 Migration	32 580 319	+2 006 433
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	68 496 164	+4 579 084
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	107 051 805	-2 648 130
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 774 451	+1 298 358
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	89 491 398	+2 968 000
13 Integration och jämställdhet	32 635 380	-1 301 859
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	75 656 514	-6 458 587
15 Studiestöd	22 433 999	-3 480 150
16 Utbildning och universitetsforskning	72 381 263	+643 526
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	14 521 254	-555 316
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 764 560	-5 603 589
19 Regional tillväxt	3 595 481	+4 000
20 Allmän miljö- och naturvård	8 403 539	-2 955 380
21 Energi	2 876 898	-112 992
22 Kommunikationer	55 114 917	+352 458
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 189 401	+52 137
24 Näringsliv	6 456 020	-1 175 915
25 Allmänna bidrag till kommuner	105 554 920	-10 830 000
26 Statsskuldräntor m.m.	16 467 790	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	29 586 305	±0
Summa utgiftsområden	971 169 281	-23 189 977
Minskning av anslagsbehållningar	-7 019 457	±0
Summa utgifter	964 149 824	-23 189 977
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	8 225 872	±0
Kassamässig korrigering	0	±0
Summa	972 375 696	-23 189 977

Tabell 16: Förslag till utgiftsramar 2018-2020

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2018	2019	2020
	Avvikelse från regeringen (KD)		
	2018	2019	2020
1 Rikets styrelse	-440	-475	-556
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-97	-195	-242
3 Skatt, tull och exekution	-103	-174	-249
4 Rättsväsendet	+644	+649	+749
5 Internationell samverkan	-1	-2	-4
6 Försvar och samhällets krisberedskap	+40	+40	+40
7 Internationellt bistånd	±0	±0	±0

8	Migration	+2 576	+2 542	+2 506
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+4 593	+6 713	+7 645
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-2 698	-2 752	-2 909
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	+1 196	+1 093	+1 089
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+2 763	+2 800	+2 820
13	Integration och jämställdhet	-1 504	-1 281	-1 163
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	-7 260	-8 094	-8 489
15	Studiestöd	-4 045	-4 185	-4 356
16	Utbildning och universitetsforskning	-86	+364	+252
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	-758	-775	-465
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-5 459	-5 465	-5 472
19	Regional tillväxt	+4	+4	+4
20	Allmän miljö- och naturvård	-2 340	-2 481	-2 394
21	Energi	-419	-422	-324
22	Kommunikationer	-456	-462	-1 308
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-13	-34	+22
24	Näringsliv	-1 285	-1 405	-1 546
25	Allmänna bidrag till kommuner	-10 985	-11 049	-10 953
26	Statsskuldräntor m.m.	±0	±0	±0
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0	±0
	Summa utgiftsområden	-26 132	-25 046	-25 306
	Minskning av anslagsbehållningar	±0	±0	±0
	Summa utgifter	-26 132	-25 046	-25 306
	Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	±0	±0	±0
	Kassamässig korrigerering	±0	±0	±0
	Summa	-26 132	-25 046	-25 306

Tabell 17: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 1, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse		2017	2018	2019	2020
1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	-0	-1	-2	-3
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	-2	-7	-12	-18
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	-3	-7	-11	-16
2:4	Riksdagens ombudsmän (JO)	-0	-1	-1	-2
3:1	Sametinget	-0	-0	-1	-1
4:1	Regeringskansliet m.m.	-187	-227	-272	-321
5:1	Länsstyrelserna m.m.	-219	-205	-182	-201
6:1	Allmänna val och demokrati	+5	+5	+5	+5
6:2	Justitiekanslern	-0	-1	-1	-1
6:3	Datainspektionen	+2	+1	+1	+1
6:5	Valmyndigheten	-0	-0	-0	-1
7:2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	+2	+2	+2	+2
8:2	Myndigheten för press, radio och tv	-0	-0	-1	-1
<i>Nya anslag</i>					
	Summa	-404	-440	-475	-556
<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>					
5:1	Nej:Riktat stöd till lst (uthyrning, bostad)	-110	-80	-40	-40
5:1		-25	-25	-25	-25
5:1	Flyttas tillbaka till uo8	-72	-72	-72	-72
5:1	PLO	-12	-28	-45	-64
5:1	Summa	-219	-205	-182	-201

4:1	Regeringskansliet m.m.	-150	-150	-150	-150
4:1	PLO	-37	-77	-122	-171
4:1	Summa	-187	-227	-272	-321
6:3	Datainspektionen	+2	+2	+2	+2
6:3	PLO	-0	-1	-1	-1
6:3	Summa	+2	+1	+1	+1

Tabell 18: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 2, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning		2017	2018	2019	2020
1:1	Statskontoret	-1	-1	-2	-3
1:2	Kammarkollegiet	-0	-1	-1	-1
1:7	Konjunkturinstitutet	-0	-1	-1	-2
1:8	Ekonomistyrningsverket	-1	-2	-3	-4
1:9	Statistiska centralbyrån	-2	-6	-9	-13
1	1:1 Finansinspektionen	-2	-5	-8	-11
2	1:1 Riksgäldskontoret	-1	-3	-5	-7
5	1:1 Riksrevisionen	-1	-3	-5	-8
7	1:1 Upphandlingsmyndigheten	-1	-1	-2	-2
<i>Nya anslag</i>					
	1:19 transfereringar pga kpi tobak		+50	+50	+50
	Lönekostnader äldre	-100			
	2:1 Reducerade rikthyror	-61	-125	-210	-242
	Summa	-170	-97	-195	-242

Tabell 19: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 3, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution		2017	2018	2019	2020
1	1: Skatteverket	-41	-77	-125	-175
2	1: Tullverket	-7	-18	-29	-41
3	1: Kronofogdemyndigheten	+2	-9	-20	-33
	Summa	-47	-103	-174	-249
<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>					
1	1: Nej till utveckling av IT-system för att Skatteverket ska bli ensam namnmyndighet (omflyttning från UO4 1:6)	-10			
1	1: PLO	-31	-77	-125	-175
1	1: Summa	-41	-77	-125	-175
3	1: Budgetrådgivare	+10	+10	+10	+10
3	1: PLO	-8	-19	-30	-43
		+2	-9	-20	-33

Tabell 20: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 4, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet		2017	2018	2019	2020
1:1	Polismyndigheten	+494	+539	+544	+644
1:3	Åklagarmyndigheten	+15	+15	+15	+15
1:6	Kriminalvården	+10			
1:1	Brottsoffermyndigheten	+20	+20	+20	+20
0					
<i>Nya anslag</i>					
	Kommunala insatser mot våldsbejakande terror	+30	+30	+30	+30
	Beredskapspolis	+40	+40	+40	+40
	Summa	+609	+644	+649	+749

Tabell 21: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 5, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan		2017	2018	2019	2020
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	+30	+29	+29	+29
1:3	Nordiskt samarbete	-4	-4	-4	-4
1:5	Inspektionen för strategiska produkter	-0	-0	-0	-1
1:9	Svenska institutet	-23	-23	-24	-25
1:1	Samarbete inom Östersjöregionen	-3	-3	-3	-3
1					
	Summa	-0	-1	-2	-4
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	+30	+30	+30	+30
1:2	PLO	-0	-1	-2	-2
1:2	Summa	+30	+29	+28	+28

Tabell 22: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 6, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap		2017	2018	2019	2020
<i>Nya anslag</i>					
2:1	Ny myndighet: psykologiskt försvar	+40	+40	+40	+40
1					
	Summa	+40	+40	+40	+40

Tabell 23: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 8, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 8 Migration		2017	2018	2019	2020
1:1	Migrationsverket	+2 013	+2 586	+2 556	+2 523
1:2	Ersättningar och bostadskostnader	-4	-4	-4	-4
1:4	Domstolsprövning i utlänningsmål	-3	-6	-10	-14
	Summa	+2 006	+2 576	+2 542	+2 506
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:2	Nej till kostnadsfria läkemedel	-4	-4	-4	-4
1:2	Säkra länder				

	<i>Summa</i>	-4	-4	-4	-4
1:1	Migrationsverket				
	Från Ist	+72	+72	+72	+72
	PLO	-19	-46	-76	-109
1:1	50 nya försvarsplatser	+60	+60	+60	+60
1:1	SFI från början 15 h	+300	+600	+600	+600
1:1	Samhällsorientering 9 h	+300	+600	+600	+600
	Anhöriginvandring	+1 300	+1 300	+1 300	+1 300
1.1	<i>Summa</i>	+2 013	+2 586	+2 556	+2 523

Tabell 24: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 9, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2017	2018	2019	2020
1:1	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	-0	-0	-1	-1
1:2	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	-1	-1	-2	-2
1:3	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	-1	-1	-2	-3
1:4	Tandvårdsförmåner	+43	+76	+113	+113
1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	+493	+493	+493	+493
1:6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	-900	-900	-900	-400
1:8	Bidrag till psykiatri	+310	+310	+310	+310
1:9	Läkemedelsverket	-1	-2	-2	-3
1:10	E-hälsomyndigheten	-0	-1	-1	-2
2:1	Folkhälsomyndigheten	-2	-4	-6	-9
3:1	Myndigheten för delaktighet	-0	-1	-1	-1
4:1	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	-0	-0	-0	-1
4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	+1 100	+1 100	+3 150	+3 400
4:6	Statens institutionsstyrelse	+16	+10	-1	-7
4:7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	+37	+37	+37	+237
5:1	Barnombudsmannen	-0	-0	-0	-1
7:1	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	-0	-0	-1	-1
7:2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	-0	-3	-3	-3
8:1	Socialstyrelsen	+78	+126	+181	+231
8:2	Inspektionen för vård och omsorg	+2	-2	-6	-10
Nya anslag					

8:3	Fond för idéburen vård	+75	+25	+25	+25
8:4	Patientansvarig läkare	+300	+300	+300	+300
8:5	Utbildning för chefer i äldreomsorg	+50	+50	+50	
8:6	Värdighetsgaranti	+200	+200	+200	+200
8:7	Geriatriskt centrum, utbildning geriatrik	+180	+180	+180	+180
8:8	Kömiljard	+1 000	+1 000	+1 000	+1 000
8:9	Vårdserviceteam	+1 100	+1 100	+1 100	+1 100
8:10	Vårdserviceteam, äldre	+500	+500	+500	+500
	Summa	+4 579	+4 593	+6 713	+7 645
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
8:2	Satsning ovanpå regeringen	+5	+5	+5	+5
	PLO	-3	-7	-11	-15
	Summa	+2	-2	-6	-10
1:6	Professionsmiljard	-1 000	-1 000	-1 000	-500
1:6	Förlossningsvård	+100	+100	+100	+100
1:6	Summa	-900	-900	-900	-400
4:6	PLO	-4	-10	-16	-22
	Krissocialjour (kompetens socialsstyrelsen, ensamkom)	+20	+20	+15	+15
	Summa	+16	+10	-1	-7
8:1	Familjehemssatsning	+40	+40	+40	+40
	Utbildning läkare, sköterskor	+50	+100	+150	+200
8:1	Flytt pengar till 4:6	-10	-10	-5	-5
	PLO	-2	-4	-4	-4
	Summa	+78	+126	+181	+231
4:5	Personalsatsning	-500	-500	+1 500	+1 500
4:5	Omvårdnadslyft	+200	+200	+200	+200
4:5	Nationell demensplan	+100	+100	+100	+250
4:5	Ökat socialt innehåll i äldreomsorgen	+150	+150	+200	+300
4:5	Äldreboendegaranti	+550	+550	+550	+550
4:5	Måltidslyft	+100	+100	+100	+100
4:5	Hemtagningsteam	+500	+500	+500	+500
	Summa	+1 100	+1 100	+3 150	+3 400

Tabell 25: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 10, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning		2017	2018	2019	2020
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	-2 600	-2 600	-2 600	-2 700
2:1	Försäkringskassan	-48	-97	-151	-208
2:2	Inspektionen för socialförsäkringen	-0	-1	-1	-2
	Summa	-2 648	-2 698	-2 752	-2 909
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:1	Sänkt tak i a-kassa	-400	-400	-400	-500
	Bortre tidsgräns återinförs i sjukförs	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
		-2 600	-2 600	-2 600	-2 700
2:1	Försäkringskassan				
	Minskade kostnader vid borttagande bortre tidsgränser	-60	-60	-60	-60
	PLO	-38	-87	-141	-198
	Summa	-98	-147	-201	-258

Tabell 26: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 11, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom		2017	2018	2019	2020
1:	Bostadstillägg till pensionärer	+1 400	+1 300	+1 200	+1 200
3					
1:	Äldreförsörjningsstöd	-100	-100	-100	-100
4					
2:	Pensionsmyndigheten	-2	-4	-7	-11
1					
	Summa	+1 298	+1 196	+1 093	+1 089

Tabell 27: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 12, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn		2017	2018	2019	2020
1:1	Barnbidrag	-300	-300	-300	-300
1:3	Underhållsstöd		-250	-230	-230
1:7	Pensionsrätt för barnår	+2 400	+2 400	+2 400	+2 400
1:8	Bostadsbidrag	+550	+550	+550	+550
<i>Nya anslag</i>					
1:1	Återinförd jämställdhetsbonus	+318	+363	+380	+400
0					
	Summa	+2 968	+2 763	+2 800	+2 820
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
	Nej till höjt underhållsstöd äldre barn		-230	-230	-230
bp17	Höjt bostadsbidrag	+700	+700	+700	+700
	Nej till höjt inkomsttak	-150	-150	-150	-150
		+550	+550	+550	+550

Tabell 28: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 13, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet		2017	2018	2019	2020
1:	Etableringsåtgärder	-135	-110	-100	-30
1					

1:	Kommunersättningar vid	-400	-500	-300	-300
2	flyktingmottagande				
1:	Etableringsersättning till vissa	-600	-545	-357	-391
3	nyanlända invandrare				
1:	Ersättning för insatser för vissa	-376	-532	-422	-339
4	nyanlända invandrare				
2:	Diskrimineringsombudsmannen	-1	-2	-2	-3
1					
4:	Åtgärder mot segregation	-50	-75	-100	-100
1					
<i>Nya anslag</i>					
1:	Omställningsfond	+260	+260		
6					
	Summa	-1 302	-1 504	-1 281	-1 163
<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>					
1:	Sänkt schablon (mellan)	-800	-800	-500	-500
2					
1:	bonus 30 i topp kommuner (mellan)	+400	+300	+200	+200
2					
		-400	-500	-300	-300
1:	Sänkt etableringsersättning 35kr	-600	-700	-500	-500
3					
1:	Nej till borttagande av				
3	etableringsersättning vid arbete				
1:		-600	-700	-500	-500
3					
1:	Nej till "snabbspåret"	-376	-532	-422	-339
4					
		-376	-532	-422	-339

Tabell 29: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 14, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	2017	2018	2019	2020
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-1 341	-1 429	-1 611	-1 516
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+1 354	+2 685	+3 443	+3 610
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-6 282	-8 715	-10 244	-10 928
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	+100	+100	+100	+100
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	-0	-1	-2	-3
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	-360	-46		
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	-0	-1	-1	-1
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	-0	-1	-1	-2
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	-0	-0	-1	-1
2:1	Arbetsmiljöverket	-29	-32	-37	-42
2:2	Arbetsdomstolen	-0	-0	-1	-1
2:4	Medlingsinstitutet	-0	-0	-1	-1
<i>Nya anslag</i>					
1:1	Matchningsanställningar		+81	+161	+194
3					
1:1	Socialt handledarstöd	+100	+100	+100	+100

4					
	Summa		-6 459	-7 260	-8 094
	<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>				
1:1	AF-		-780	-770	-770
	Nej till tillskott etablering		-520	-570	-700
	PLO		-41	-89	-141
	Summa		-1 341	-1 429	-1 611
1:2	Extratjänster		+626	+1 612	+2 315
1:2	Sänkt tak i a-kassa		-1 400	-1 500	-1 500
1:2	Nej till mer generös a-kassa deltid		-99	-121	-125
1:2	Studiestartstöd		+395	+790	+778
1:2	Bortre parantes sjukförsäkringen		+1 600	+1 600	+1 600
1:2	Traineejobb		+232	+304	+375
	Summa		+1 354	+2 685	+3 443
1:3	Arbetsmarknadsutbildning		-2 580	-2 450	-2 210
1:3	Instegsjobb		-416	-454	-477
1:3	SAS		-749	-910	-963
1:3	FSAS		-700	-876	-912
1:3	Extratjänster		-1 221	-3 206	-4 655
1:3	Traineejobb		-542	-746	-945
1:3	Aktiva insatser för långtidsarbetslösa		-60	-102	-111
1:3	Nej till borttagande av bortre parantes		+4	+6	+6
1:3	Fortsatt arbetslivsintro		+72	+78	+78
1:3	Kompetenskartläggning asylsökande		-90	-55	-55
1:3			-6 282	-8 715	-10 928
				244	
2:1	Arbetsmiljöverket				
			-25	-25	-25
	PLO		-4	-7	-12
	Summa		-29	-32	-37

Tabell 30: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 15, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

		Utgiftsområde 15 Studiestöd	2017	2018	2019	2020
1:	1:	Studiemedel	-2 556	-2 660	-2 760	-2 872
2	1:	Avsättning för kreditförluster	-449	-462	-476	-500
3	1:	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-1	-1	-1	-1
4	1:	Studiestartsstöd	-471	-914	-935	-965
7	1:	Centrala studiestödsnämnden	-3	-8	-13	-18
8		Summa	-3 480	-4 045	-4 185	-4 356
	<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>					
1:	1:	Nej till fler lärarhögskoleplatser	-65	-134	-200	-270
2		Slopad pensionsrätt studier	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
		Nej till trainee	-91	-126	-160	-202
		Summa	-2 556	-2 660	-2 760	-2 872
1:	1:	Avskaffad åldersavskrivning	-440	-450	-460	-480
3		Trainee	-9	-12	-16	-20
			-449	-462	-476	-500

Tabell 31: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 16, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	2017	2018	2019	2020
1:1	Statens skolverk	+182	+202	+229	+236
1:2	Statens skolinspektion	-2	-4	-7	-10
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	-3	-8	-13	-17
1:4	Sameskolstyrelsen	-0	-0	-1	-1
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	-261	-297	-291	-312
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	-3	-6	-10	-14
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	-250	-250	-250	-250
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	-1	-2	-2	-2
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	-1	-1	-1	-2
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	-85	-70	-95	-100
1:12	Myndigheten för yrkeshögskolan	-1	-1	-2	-3
1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning	+370	+29	+47	+143
1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	-6	-13	-21	-32
1:15	Upprustning av skollokaler och utemiljöer	-480	-680		
1:17	Skolforskningsinstitutet	-0	-0	-1	-1
1:19	Bidrag till lärarlöner	+212	+352	+540	+548
1:20	Särskilda insatser inom skolområdet	-1	-2	-2	-2
2:1	Universitetskanslersämbetet	-0	-1	-2	-3
2:2	Universitets- och högskolerådet	-0	-1	-2	-3
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-8	-17	-27	-39
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-9	-21	-34	-48
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-9	-19	-32	-45
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-10	-21	-35	-49
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-9	-20	-33	-47
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-7	-15	-25	-35
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-7	-16	-27	-39
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-7	-16	-26	-37
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-6	-13	-22	-31
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-5	-11	-18	-25
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-7	-14	-24	-34

2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-4	-8	-14	-20
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-7	-11	-16
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-7	-15	-25	-35
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-5	-11	-17	-25
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-7	-15	-24	-35
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-6	-10	-15
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-2	-4	-6	-9
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-6	-10	-15
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-2	-4	-5
2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-5	-10	-17	-24
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-3	-5	-8
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-8	-12	-18
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-3	-4	-6
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-5	-9	-12
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-2	-4	-5
2:29	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-2	-4	-6
2:30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-2	-2
2:31	Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-4	-9	-14	-20
2:32	Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-1	-2	-3
2:33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-6	-9	-13
2:34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-2	-2
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-2	-3	-5
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-1	-1
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-0	-1	-2	-2
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-1	-1

2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-5	-8	-11
2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1	-2
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-7	-10
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1	-1
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-7	-10
2:44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-2	-2
2:45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6	-9
2:46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1	-1
2:47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6	-9
2:48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1	-1
2:49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-3	-5	-7
2:50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-1	-1
2:51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-3	-6	-8
2:52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-1	-1
2:53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-2	-3	-4
2:54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0	-0
2:55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-0	-1	-1	-1
2:56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0	-0
2:57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-1	-2	-3
2:58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0	-0
2:59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6	-9
2:60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1	-1
2:61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-0	-0	-0	-1
2:62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0	-0
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	-14	-31	-50	-72
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	-61	-112	-291	-415
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	-253	-257	-261	-16

2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	-11	-25	-41	-58
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	-4	-28		
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	-1	-2	-3	-4
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	-0	-1	-1	-1
3:5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	-0	-0	-0	-1
3:7	Institutet för rymdfysik	-0	-1	-1	-1
3:8	Kungl. biblioteket	-2	-3	-6	-8
3:9	Polarforskningssekretariatet	-0	-0	-1	-1
3:12	Regionala etikprövningsnämnder	-0	-0	-0	-1
<i>Nya anslag</i>					
1:21	Elevhälsogaranti	+380	+380	+380	+380
	Barnomsorgspeng	+1 100	+1 100	+1 100	+1 100
	Summa	+644	-86	+364	+252
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:10	Förstärkt läslyft (nej till omföring)	+15	+30	+5	
1:10	Nej till kompetens SFI-lärare	-100	-100	-100	-100
		-85	-70	-95	-100
1:1	Statens skolverk	-65	-42	-11	
	Mindre barngrupper	+250	+250	+250	+250
	PLO	-3	-6	-10	-14
		+182	+202	+229	+236
1:5	Nej till skolbiblioteksatsning	-15	-30	-30	-30
1:5	Nej till förstärkt läslyft	-15	-25		
1:5	Nej till samverkan för bästa skola	-600	-600	-600	-600
1:5	Nej till yrkescollege	-5	-5	-5	
1:5	Nej till skolutvecklingsprogram	-140	-140	-140	-140
1:5	Specialpedagogiskt stöd (VÅB 500 mkr, BP 70 mkr)	+230	+230	+230	+230
1:5	Lärare i svenska som andraspråk (ok till satsning i VÅB)	+200	+200	+200	+200
1:5	Nej till sänkt lärlingsersättning	+88	+95	+100	+100
		-261	-297	-291	-312
1:13	Nej till 10000 utbildningsplatser i omsorg	-50	-200	-200	-50
1:13	Yrkesvuxsatsning	+537	+387	+447	+447
1:13	Trainee	-117	-158	-200	-254
		+370	+29	+47	+143
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	-58	-106	-282	-402
	PLO	-3	-6	-10	-14
	Summa	-61	-112	-291	-415
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	-250	-250	-250	
	PLO	-3	-7	-11	-16
	Summa	-253	-257	-261	-16

Tabell 32: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 17, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	2017	2018	2019	2020
---	------	------	------	------

1:1	Statens kulturråd	-0	-1	-1	-1
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	-151	-142	-142	-102
1:3	Skapande skola	-26	-12	-12	-12
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	-11	-19	-31	-39
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	-4	-4	-6	-8
2:3	Statens musikverk	-0	-1	-1	-2
3:2	Myndigheten för tillgängliga medier	-0	-1	-2	-2
3:3	Institutet för språk och folkminnen	-1	-1	-2	-2
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	-2	-3	-5	-8
6:1	Riksarkivet	-2	-4	-6	-9
7:1	Riksantikvarieämbetet	-1	-2	-3	-5
8:1	Centrala museer: Myndigheter	-87	-90	-96	-104
8:2	Centrala museer: Stiftelser	-1	-2	-3	-5
8:4	Riksställningar	-0	-0	-1	-1
8:5	Forum för levande historia	+10	+10	+9	+9
9:2	Stöd till trossamfund	+5	+5	+5	+5
10:	Filmstöd	-25	-235	-235	-25
1					
12:	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	-0	-1	-1	-1
12:	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	-25	-25	-25	
14:	Bidrag till folkbildningen	-108	-118	-118	-118
14:	Särskilda insatser inom folkbildningen	-135	-120	-106	-41
14:	Särskilt utbildningsstöd	-1	-2	-3	-4
15:	Lotteriinspektionen	-0	-0	-1	-1
<i>Nya anslag</i>					
	Förstärkt kultursamverkansmodell	+10	+10	+10	+10
	Summa	-555	-758	-775	-465
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:2	Nej till satsning på kommunal kulturskola	-100	-100	-100	-100
1:2	Nej till kulturverksamhet i utsatta områden	-50	-40	-40	
1:2	Nej till stärkt bidrag för samisk kultur				
10:	Nej till filmavtal		-210	-210	
10:	Nej till biografstöd för glesbygd	-25	-25	-25	-25
		-25	-235	-235	-25
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	-151	-141	-141	-101
1:2	PLO	-0	-1	-1	-1
1:2	Summa	-151	-142	-142	-102
1:3	Skapande skola	-25	-10	-10	-10
1:3	PLO	-1	-2	-2	-2
1:3	Summa	-26	-12	-12	-12
1:6	Nej till biblioteksstrategi	-6	-6	-6	
1:6	PLO	-5	-13	-25	-39
1:6	Summa	-11	-19	-31	-39
8:1	Centrala museer: Myndigheter	-83	-80	-80	-80
8:1	PLO	-4	-10	-16	-24

		-87	-90	-96	-104
8:5	Forum för levande historia	+10	+10	+10	+10
8:5	PLO	-0	-0	-1	-1
8:5	Summa	+10	+10	+9	+9
14:	Bidrag till folkbildningen	-95	-95	-95	-95
1					
14:	PLO	-13	-23	-23	-23
1					
14:	Summa	-108	-118	-118	-118
1					

Tabell 33: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 18, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 18		2017	2018	2019	2020
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik					
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	-70	-70	-70	-70
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	-33	-33	-33	-33
1:4	Boverket	-1	-2	-4	-5
1:5	Statens geotekniska institut	-0	-0	-1	-1
1:6	Lantmäteriet	-2	-5	-8	-12
1:7	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
1:8	Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande	-1 800	-1 300	-1 300	-1 300
1:9	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	-2 700	-3 200	-3 200	-3 200
2:1	Konsumentverket	-1	-2	-3	-4
2:2	Allmänna reklamationsnämnden	-0	-1	-1	-1
<i>Nya anslag</i>					
	införandet av ett testamentsregister	+4	+4	+4	+4
	Startlån enligt modell som utreds		+150	+150	+150
	Summa	-5 604	-5 459	-5 465	-5 472

Tabell 34: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 19, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt		2017	2018	2019	2020
1:	Regionala tillväxtåtgärder	+4	+4	+4	+4
1	Summa	+4	+4	+4	+4

Tabell 35: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 20, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård		2017	2018	2019	2020
1:1	Naturvårdsverket	-49	-52	-55	-58
1:2	Miljöövervakning m.m.	-50	-50	-50	-50
1:3	Åtgärder för värdefull natur	-350	-350	-350	-350
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	-200	-200	-100	-100
1:6	Kemikalieinspektionen	-1	-2	-4	-5
1:8	Supermiljöbilspremie	-700			

1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	-2	-3	-4	-6
0	1:1 Klimatanpassning	-117	-117	-177	-170
1	1:1 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	-20	-20	-20	-20
2	1:1 Insatser för internationella klimatinvesteringar	-50	-50	-50	-50
5	1:1 Skydd av värdefull natur	-590	-590	-590	-590
6	1:1 Havs- och vattenmyndigheten	-1	-2	-4	-5
7	1:1 Klimatinvesteringar	-700	-700	-700	-700
8	1:1 Elbusspremie	-100	-100	-100	
	2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	-0	-1	-1	-2
	2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	-26	-103	-276	-288
<i>Nya anslag</i>					
	Summa	-2 955	-2 340	-2 481	-2 394
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:1	Naturvårdsverket	-47	-47	-47	-47
1:1	PLO	-2	-5	-8	-11
1:1	Summa	-49	-52	-55	-58
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader				
2:1	PLO	-0	-1	-1	-2
2:1	Summa	-0	-1	-1	-2
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	-25	-100	-273	-285
2:2	PLO	-1	-3	-3	-3
2:2	Summa	-26	-103	-276	-288

Tabell 36: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 21, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

	Utgiftsområde 21 Energi	2017	2018	2019	2020
1	1: Statens energimyndighet	-2	-3	-5	-7
3	1: Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	-10	-10	-10	-10
4	1: Energiforskning	-1	-5	-5	-5
7	1: Energimarknadsinspektionen	-0	-1	-2	-3
8	1: Energiteknik	-100	-100	-100	
<i>Nya anslag</i>					
	Annullera utsläppsrätter		-300	-300	-300
	Summa	-113	-419	-422	-324

Tabell 37: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 22, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 22 Kommunikationer		2017	2018	2019	2020
1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	-464	-791	-330	-539
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	-75	-75	-107	-258
1:3	Trafikverket	-5	-13	-21	-30
1:9	Statens väg- och transportforskningsinstitut	-0	-0	-1	-1
1:1	Transportstyrelsen	-8	-17	-29	-44
2					
1:1	Trafikanalys	-0	-0	-1	-1
3					
2:1	Post- och telestyrelsen	-0	-0	-1	-1
2:6	Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	-0	-0	-1	-1
<i>Nya anslag</i>					
	Cykelsatsning	+50	+50	+100	+100
	Laddinfrastruktur	+125	+125	+125	+125
	Bonus Malus	+680	+217	-246	-708
	Bredband	+50	+50	+50	+50
	Summa	+352	-456	-462	-1 308
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	-75	-75	-75	-75
1:2	PLO			-32	-183
	Summa	-75	-75	-107	-258
1:3	PLO	-5	-13	-21	-30
	Summa	-5	-13	-21	-30
1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	-149	-159	-160	-155
1:1	PLO			-35	-204
1:1	Kollektivtrafik landsbygd	-149	-159	-160	-180
1:1	Nej till stadsmiljöavtal	-250	-500		
1:1	Summa	-464	-791	-330	-539

Tabell 38: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 23, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel		2017	2018	2019	2020
1:1	Skogsstyrelsen	-22	-24	-27	-30
1:2	Insatser för skogsbruket	-100	-126	-126	-126
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	-6	-6	-7	-8
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	-1	-1	-2	-3
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	+20	+20	+20	+20
1:8	Statens jordbruksverk	-75	-78	-82	-85
1:1	Livsmedelsverket	-6	-7	-9	-11
4					
1:1	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	-95	-113	-113	-35
5					
1:2	Sveriges lantbruksuniversitet	-24	-34	-45	-57
3					
1:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	+30	+27	+27	+27
4					
<i>Nya anslag</i>					
	Kostnadsersättning för mjölkbönder	+330	+330	+330	+330

	Summa	+52	-13	-34	+22
	<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>				
1:1	Skogsstyrelsen	-20	-20	-20	-20
	PLO	-2	-4	-7	-10
		-22	-24	-27	-30
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	-5	-5	-5	-5
	PLO	-1	-1	-2	-3
		-6	-6	-7	-8
1:8	Statens jordbruksverk	-13	-13	-13	-13
	PLO	-2	-5	-9	-12
		-15	-18	-22	-25
4	1:1 Livsmedelsverket	-5	-5	-5	-5
	PLO	-1	-2	-4	-6
		-6	-7	-9	-11
3	1:2 Sveriges lantbruksuniversitet	-18	-18	-18	-18
	PLO	-6	-16	-27	-39
		-24	-34	-45	-57
4	1:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	+40	+40	+40	+40
	PLO	-0	-3	-3	-3
		+40	+37	+37	+37

Tabell 39: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 24, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

	Utgiftsområde 24 Näringsliv	2017	2018	2019	2020
1:1	Verket för innovationssystem	-1	-2	-4	-5
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	-267	-429	-539	-684
1:3	Institutens strategiska kompetensmedel	-2	-4	-7	-12
1:4	Tillväxtverket	-1	-3	-5	-7
1:5	Näringslivsutveckling	-227	-217	-217	-217
1:6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	-0	-1	-1	-2
1:7	Turistfrämjande	-10	-10	-10	-10
1:8	Sveriges geologiska undersökning	-1	-2	-3	-4
3	1:1 Konkurrensverket	-1	-1	-2	-3
5	1:1 Upprustning och drift av Göta kanal	-100	-50	-50	-50
0	1:2 Bidrag till företagsutveckling och innovation	-130	-130	-130	-110
1	1:2 Patent- och registreringsverket	-311	-311	-311	-316
	2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	-0	-0	-0	-1
	2:2 Kommerskollegium	-0	-1	-1	-2
	2:3 Exportfrämjande verksamhet	-130	-130	-130	-130

<i>Nya anslag</i>					
	Ambassadörsnätverk kvinnligt företagande	+6	+6	+6	+6
	Summa	-1 176	-1 285	-1 405	-1 546
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling PLO	-265	-420	-530	-675
		-2	-9	-9	-9
		-267	-429	-539	-684

Tabell 40: Anslagsförslag 2017-2020 för utgiftsområde 25, avvikelser gentemot regeringen, miljoner kronor

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner		2017	2018	2019	2020
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	-4 056	-4 304	-6 463	-8 463
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	+226	+319	+414	+510
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	-7 000	-7 000	-5 000	-3 000
	Summa	-10 830	-10 985	-11 049	-10 953
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:1	Nej till del av välfärdsmiljarder	-3 000	-3 000	-5 000	-7 000
1:1	Nej till kostnadsfri mammografi	-100	-207	-207	-207
1:1	Nej till gratis tandvård för unga	-276	-417	-576	-576
1:1	Nej till kostnadsfri sjukvård för 85+	-200	-200	-200	-200
1:1	Nej till regeringens generella tillskott sjukvård	-500	-500	-500	-500
1:1	Kompensation dagbarnvårdare	+20	+20	+20	+20
		-4 056	-4 304	-6 463	-8 463

24. Beräkning av statsbudgetens inkomster

Tabell 41: Beräkning av statsbudgetens inkomster 2017

Tusental kronor

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1100 Direkta skatter på arbete	644 673 535	-15 681 000
1111 Statlig inkomstskatt	61 098 753	-1 022 000
1115 Kommunal inkomstskatt	706 130 347	-414 000
1120 Allmän pensionsavgift	119 147 538	±0
1130 Artistskatt	1 865	±0
1140 Skattereduktioner	-241 704 968	-14 245 000
1200 Indirekta skatter på arbete	559 224 218	+71 000
1210 Arbetsgivaravgifter	541 881 353	+2 605 000
1240 Egenavgifter	13 258 814	-354 000
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-37 182 250	±0
1270 Särskild löneskatt	44 624 694	-2 500 000
1280 Nedsättningar	-3 825 487	+320 000

1290 Tjänstegruppliv	467 094	±0
1300 Skatt på kapital	228 671 126	+1 596 000
1310 Skatt på kapital, hushåll	60 991 059	+190 000
1320 Skatt på företagsvinster	113 738 004	-494 000
1330 Kupongskatt	5 141 524	±0
1340 Avkastningsskatt	3 723 364	±0
1350 Fastighetskatt	32 322 340	+1 900 000
1360 Stämpelskatt	12 754 835	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	542 572 582	+3 610 000
1410 Mervärdesskatt, hushåll	413 751 188	+375 000
1420 Skatt på alkohol och tobak	26 197 083	+400 000
1430 Energiskatt	46 894 982	-1 000
1440 Koldioxidskatt	23 657 241	+40 000
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4 443 485	+2 656 000
1470 Skatt på vägtrafik	20 589 934	±0
1480 Övriga skatter	7 038 669	+140 000
1500 Skatt på import	6 544 499	±0
1600 Restförda och övriga skatter	11 329 183	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	-6 544 499	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	1 986 470 644	-10 404 000
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-968 068 432	+414 000
Statens skatteintäkter (periodiserat)	1 018 402 212	-9 990 000
1900 Periodiseringar	5 312 418	±0
1000 Statens skatteinkomster	1 023 714 630	-9 990 000
Övriga inkomster (kassamässigt)	-43 980 801	-300 000
2000 Inkomster av statens verksamhet	27 763 799	-300 000
3000 Inkomster av försåld egendom	5 000 000	±0
4000 Återbetalning av lån	691 450	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	11 294 000	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	11 271 830	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-100 001 880	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	979 733 829	-10 290 000

Tabell 42: Beräkning av statsbudgetens inkomster 2018–2020

Miljoner kronor

Inkomstittel	Avvikelse från regeringen (KD)		
	2018	2019	2020
1100 Direkta skatter på arbete	-24 743	-26 752	-27 451
1111 Statlig inkomstskatt	-2 563	-2 545	-2 680
1115 Kommunal inkomstskatt	-257	-270	-363
1120 Allmän pensionsavgift	±0	±0	±0
1130 Artistskatt	±0	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-21 923	-23 937	-24 408
1200 Indirekta skatter på arbete	+58	+55	-8
1210 Arbetsgivaravgifter	+2 535	+2 645	+2 765
1240 Egenavgifter	-197	-210	-293
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	±0	±0	±0
1270 Särskild löneskatt	-2 600	-2 700	-2 800

1280 Nedsättningar	+320	+320	+320
1290 Tjänstegruppliv	±0	±0	±0
1300 Skatt på kapital	+1 486	+1 486	+1 444
1310 Skatt på kapital, hushåll	+180	+180	+170
1320 Skatt på företagsvinster	-594	-594	-626
1330 Kupongskatt	±0	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	±0	±0	±0
1350 Fastighetskatt	+1 900	+1 900	+1 900
1360 Stämpelskatt	±0	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	+3 334	+2 984	+2 684
1410 Mervärdesskatt, hushåll	+345	+235	+185
1420 Skatt på alkohol och tobak	+400	+400	+400
1430 Energiskatt	-1	-1	-1
1440 Koldioxidskatt	+40	+50	+50
1450 Övriga skatter på energi och miljö	+2 400	+2 150	+1 900
1470 Skatt på vägtrafik	±0	±0	±0
1480 Övriga skatter	+150	+150	+150
1500 Skatt på import	±0	±0	±0
1600 Restförda och övriga skatter	±0	±0	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-19 865	-22 227	-23 331
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	+257	+270	+363
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-19 608	-21 957	-22 968
1900 Periodiseringar	±0	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster	-19 608	-21 957	-22 968
Övriga inkomster (kassamässigt)	-400	-400	-400
2000 Inkomster av statens verksamhet	-400	-400	-400
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	±0	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-20 008	-22 357	-23 368

Andreas Carlson (KD)

Sofia Damm (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Aron Modig (KD)

Annika Eclund (KD)

Penilla Gunther (KD)

Emma Henriksson (KD)

Lars-Axel Nordell (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Caroline Szyber (KD)

Larry Söder (KD)

Roland Utbult (KD)